

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 86 · 28. mai
Sesjonen 2023–2024

Møte tirsdag 28. mai 2024 kl. 10

President: Svein Harberg

Dagsorden (nr. 86):

1. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Bustadmeldinga – Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet (Innst. 327 S (2023–2024), jf. Meld. St. 13 (2023–2024))
2. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hilde Marie Gaebpie Danielsen og Birgit Oline Kjerstad om stans av nye hyttefelt (Innst. 339 S (2023–2024), jf. Dokument 8:121 S (2023–2024))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i sak om Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug (Innst. 315 S (2023–2024))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om å ta bedre vare på matjorda (Innst. 338 S (2023–2024), jf. Dokument 8:122 S (2023–2024))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Lov om endringer i viltloven mv. (endret betegnelse på organ i viltforvaltningen og oppheving av lovvedtak om nydyrking og nedbygging av myr) (Innst. 331 L (2023–2024), jf. Prop. 79 L (2023–2024))
6. Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve og Silje Hjemdal om å styrke nettolønnsordningen for sjøfolk (Innst. 346 S (2023–2024), jf. Dokument 8:110 S (2023–2024))
7. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i brukthandelova (innskrenking av virkeområde) (Innst. 332 L (2023–2024), jf. Prop. 86 L (2023–2024))
8. Referat

Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Lars Kristen Lefdal

Presidenten [10:00:07]: Ærede medrepresentanter! Tidligere stortingsrepresentant Lars Kristen Lefdal døde 23. januar 2024, 84 år gammel.

Han ble født 17. mars 1939 og vokste opp på en gård i Davik i Nordfjord. Han representerte Sogn og Fjordane Høgre i Stortinget i tre perioder, fra 1977 til 1989.

Lars Lefdal gikk på Lefdal skule fra 1945 til 1953, deretter Firda statsrealskule fra 1953 til 1955, og så Firda gymnas fra 1955 til 1958. Han reiste deretter til Trond-

heim hvor han i årene fra 1958 til 1963 studerte til sivilingeniør ved bygglinjen på Norges tekniske høgskole.

Hans utdanning ledet deretter til et livslangt arbeid i og for veisektoren, som ved siden av politikken preget hans yrkesliv, først som ingeniør i Statens vegvesen i Nordfjord og militærtjeneste i Vegdirektoratet, deretter i årene fra 1964 til 2002 som avdelingsingeniør, overingeniør og veisjef i Sogn og Fjordane, før han avsluttet som rådgiver i Vegdirektoratet de siste par årene før han ble pensjonist.

Hans politiske arbeid startet i lokalpolitikken. Han var medlem av kommunestyret i Leikanger fra 1975 til 1979, de to første årene også som ordfører. I 1977 ble han så for første gang valgt inn til Stortinget.

Ut fra hans yrkesbakgrunn er det ikke overraskende at Lefdal i alle sine tre perioder som stortingsrepresentant for Sogn og Fjordane Høgre var medlem av samferdselskomiteen. I åtte år, fra 1981 til 1989, var han dessuten nestleder av komiteen.

Lars Lefdal vil bli husket som en markant samfunnsbygger. Hans engasjement, både faglig og politisk, var særlig knyttet til samferdsel og veibyging, og få har gjort en større innsats for å binde Sogn og Fjordane, Vestlandet og Norge bedre sammen.

Med sin lune og omgjengelige væremåte fikk han venner på tvers av partigrensene, og med sin solide faglige bakgrunn og løsningsorienterte tilnærming til saker bidro han ofte til brede, tverrpolitiske flertall bak større samferdselssatsinger.

Da han gikk ut av Stortinget i 1989, var det altså for å gjenoppta sitt arbeid i Statens vegvesen i hjemfylket, nå som veisjef i Sogn og Fjordane.

Som pensjonist påtok han seg igjen lokalpolitiske verv, bl.a. som kommunestyremedlem i Leikanger, som styremedlem og nestleder i Leikanger Høgre og som leder av Sogn og Fjordane Senior Høgre.

Vi lyser fred over Lars Kristen Lefdals minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten [10:03:57]: Den innkalte vararepresentanten for Nord-Trøndelag, Guro Holm *Skillingstad*, tar nå sete.

Sak nr. 1 [10:04:07]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Bustadmeldinga – Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet (Innst. 327 S (2023–2024), jf. Meld. St. 13 (2023–2024))

Presidenten [10:04:22]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debat-

ten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [10:05:02] (ordfører for saken): Bolig regnes som den fjerde velferdspilaren, sammen med helse, utdanning og arbeid. En god og trygg bolig er rammen rundt livet vi lever, og de fleste av oss lever livet i eid bolig. En del av oss leier bolig, og de blir stadig flere. Samtidig er det noen som sliter også på boligmarkedet.

Regjeringen la før påske fram en stortingsmelding om en ny boligpolitikk. Her redegjør regjeringen for en ny politikk, slik at flere skal få mulighet til å eie egen bolig. Leiemarkedet skal være trygt og forutsigbart, vi skal ta vare på de boligene vi har, bygge dem vi trenger, og ha en forsterket innsats for dem som ikke klarer å skaffe seg egnet bolig.

Vi skal gjenreise og fornye Husbanken. Det arbeidet er godt i gang og skal nå utvikles videre. Husbanken er nøkkelen for å lykkes med en aktiv boligpolitikk. Derfor er det avgjørende at Husbanken har mer penger å låne ut til boligformål. Husbanken skal få et mye større ansvar for det boligsosiale arbeidet, bl.a. gjennom et nytt ansvar for leiemarkedet – med et nytt samfunnsoppdrag med et nasjonalansvar og fagrolle for leiemarkedet.

Husbanken må styrkes betydelig framover og være med og løse de boligpolitiske utfordringene landet står i. Regjeringen har sammen med SV styrket Husbanken med 10 mrd. kr siden 2022. Utlånsrammen ble økt, for både å bygge studentboliger og gi flere startlån, og i tillegg kom 1 mrd. kr til kommunale utleieboliger. Ved å bygge flere studentboliger frigjøres utleieboliger i det ordinære leiemarkedet, og dermed dempes presset i utleiemarkedet. Vi øker tilskuddet til bygging av studentboliger i 2024. Det gir et pluss på 1 650 nye studentboliger. 500 av disse skal bygges i Oslo.

Økt press på leiemarkedet, med få ledige leieboliger og sterk økning i leien, gjør at det trengs en aktiv politikk for leiemarkedet. Leiemarkedet har fått for lite politisk oppmerksomhet i lange tider. Vi skal fornye husleieloven. Vi har forbedret bostøtten, og vi reduserer tallet på konflikter gjennom et effektivt og kompetent husleievistutvalg.

Det aller viktigste grepet for å dempe en galopperende boligprisvekst er å bygge flere boliger. Vi skal forenkle regelverket for bygging av boliger. Plan- og byggesaksprosesser må bli digitale og mer automatisert, slik at det blir billigere, enklere og raskere å få sakene behandlet.

Det største potensialet for å redusere kostnadene i plan- og byggesaker er gjennom å redusere tidsbruken. Redusert tidsbruk og mer forutsigbare saksbehandlingsprosesser kan redusere både kostnadene og risikoen for utbyggerne og kommuner. Det blir viktig å tilrettelegge byggereglene for digital bruk og innføre automatisk regelsjekk. Det vil gjøre det enklere for alle å forstå hvilke regler som gjelder.

Regjeringen har nå sendt på høring et forslag til lovendring som gir kommunene flere verktøy i arbeidet for å legge til rette for en variert boligsammensetning. Forslaget innebærer at kommunene i arealplan kan gi planbestemmelser om at en andel av boligene som skal bygges, skal være utleieboliger, eller at en andel boliger skal tilbys med nye boligkjøpsmodeller med markedsbaserte betingelser, som leie-til-eie eller deleie. En annen variant er at et kommunestyre kan kreve at det i et utbyggingsområde skal benyttes borettslag som organisasjonsform. Videre foreslår regjeringen at studentboliger blir et nytt arealformål på kommuneplan- og reguleringsplannivå. Dette blir et godt styringsverktøy i f.eks. levekårsutsatte områder.

Innsatsen for de vanskeligstilte skal forsterkes. I flere byer er det en tendens til at segregerings- og levekårsproblemer hopper seg opp i visse byområder. Disse områdene er ofte preget av gjennomtrekk, der færre eier sin egen bolig, og mange bor trangt. Boligen vår og bomiljøet rundt oss er helt grunnleggende i livet og gir en viktig ramme for barn og unge som vokser opp. Derfor er boligpolitikken også så viktig i kampen mot levekårsforskjeller i byene.

Til slutt vil jeg si at jeg er stolt av å være en del av et lag som har fremmet ny boligpolitikk fortløpende de siste årene. Nå skal vi få fart på boligbyggingen ved å redusere tidsbruken i plan- og byggesaker. Da må vi få med oss både kommunene og utbyggerne, slik at vi får til et tillitsbasert samarbeid med mål om å få opp boligforsyningen i både by og land.

Mudassar Kapur (H) [10:10:02]: I Norge har vi en sterk tradisjon for å eie egen bolig. Det bidrar til at vi får spredt privat eierskap, og at folk får et trygt sted å bo og får være med på velstandsveksten. Ikke minst bidrar det til gode bomiljøer. Å eie egen bolig gir større økonomisk trygghet og forutsigbarhet.

Samtidig ser vi tegn til at det blir vanskeligere for unge å komme inn på boligmarkedet, særlig i pressområdene. Tall fra Norges Eiendomsmeglerforbund viser at det i 2023 var det laveste antallet førstegangskjøpere siden forbundet begynte å registrere disse tallene. Sykepleierindeksen viser i tillegg at en sykepleier i 2023 bare kunne kjøpe 2,4 pst. av leilighetene som var for salg i Oslo. Denne statistikken understreker alvorret i situasjo-

nen ute i boligmarkedet for veldig mange unge her og nå.

Når partier på Stortinget har fremmet forslag til hvordan vi kan løse disse utfordringene på boligmarkedet, har regjeringen vist til den boligmeldingen vi behandler i dag. Jeg må dessverre si at det i meldingen fortsatt er mer av «vente og se» og lite konkret om grepene man kunne tatt i boligmarkedet akkurat nå.

Denne meldingen viser på flere områder at regjeringen heller ikke forstår situasjonen i boligmarkedet. Ta f.eks. forslaget til endring i startlån. Da Høyre satt i regjering, gjorde vi startlånet mer treffsikkert for dem som trengte hjelpen aller mest, altså de som var svakest stilt i boligmarkedet. Andelen mottakere av startlånsordningen som var vanskeligstilte, var i 2013 på 22 pst. I 2017 hadde den økt til 98 pst. Nå vil regjeringen heller smøre pengene tynt utover på enda flere. Da er vår bekymring at det bare vil medføre at flere får noe mer midler å by med i budrundene, men ikke til å kjøpe sin egen bolig.

Husbanken skal hjelpe de svakeste inn på boligmarkedet og være et supplement til vanlige banker. Regjeringens grep vanner ut Husbankens rolle, og vi er svært bekymret for dette.

Når regjeringen ikke klarer å legge fram konkrete tiltak og regjeringspartiene gjennom Stortingets behandling også har sittet helt passive uten å fremme noen operative, substansielle forslag gjennom Stortingets behandling, er det egentlig opp til opposisjonen å ta ansvar. Det er derfor Høyre har fremmet en rekke forslag. De vil i sum bidra til å få opp byggetakten, få ned byggekostnadene og hjelpe flere inn på boligmarkedet.

Dessverre er det slik at regjeringspartiene stemmer ned alle forslag. De stemmer f.eks. nei til å gjennomgå plan- og bygningsloven med sikte på å få ned saksbehandlingstiden. De stemmer nei til å inngå en særskilt dialog med pressområdene og storbyene for å sikre raskere saksbehandling av byggesøknader og planprosesser. De sier nei til å utrede en egen frist for kommunens utsending av et komplett mangelbrev, et stort, stort moment for frustrasjon og uforutsigbarhet for veldig mange av dem som skal bygge bolig. De sier nei til en endring i reglene for byggesaksgebyrer, slik at gebyrene først reduseres kraftig sammenlignet med gjeldende regler og deretter frafalles dersom søknaden ikke behandles raskt nok. De sier også nei til en rekke andre forslag.

Det blir ekstra trist fordi frykten vi hadde, nå er blitt en realitet – nesten tre år etter at man fikk en ny regjering. Vi har nemlig lenge fryktet at regjeringens vente-og-se-holdning og stadige henvisninger til en boligmelding mest sannsynlig ville medføre fire tapte år for boligkjøperne. Nå er det en realitet. Det er svært dårlig nytt for alle dem som hadde ønsket å få oppfylt boligdrømmen, for realiteten er at det nå er så å si ingenting rent sub-

stansielt som har virkning i boligmarkedet som kommer til å bli gjennomført i løpet av denne fireårsperioden, dersom vi skal legge boligmeldingen til grunn.

Det kunne man unngått hvis man hadde valgt å stemme for Høyres forslag i denne saken. De blir stemt ned. Det tror jeg er dårlig nytt for landets boligkjøpere.

Jeg vil med dette ta opp de forslagene Høyre er med på.

Presidenten [10:15:00]: Representanten Mudassar Kapur har tatt opp de forslagene han refererte til.

Heidi Greni (Sp) [10:15:21]: Tak over hodet og et godt og trygt sted å bo er forutsetninger for å leve et godt liv – samme hvor i landet du bor. Det handler om at flest mulig skal kunne eie sin egen bolig, at det er et trygt leiemarked for dem som vil eller må leie, og at vi tar vare på de boligene vi har. Dette er politikk som forsterkes gjennom boligmeldingen, og det er en boligpolitikk som drar i retning mot Senterpartiet og Arbeiderpartiets viktigste mål, om mer sosial og geografisk utjevning.

Grunnmuren i norsk boligpolitikk er å legge til rette for at flest mulig kan eie sin egen bolig. Eierlinjen ligger fast med dagens regjering. Mer midler til Husbanken gjør at flere får startlån, og regjeringen peker på ulike boligkjøpsmodeller, for å nevne noe.

Husbanken skal fornyes. Saksordføreren har pekt på mange av tiltakene, og statsbudsjettet for 2024 viser den store økonomiske styrkingen. Jeg vil trekke fram at Husbanken framover skal få en større rolle som veileder. Framover skal Husbanken få en enda sterkere rolle som faglig støttespiller for kommunene, gjennom å gi råd og rettleiding og gjennom opplæring. Det er kommunene som vurderer hvor mange boliger som trengs, hvor de bør bygges, og hvilke krav de vil stille til boligområdet. Med et utvidet samfunnsoppdrag skal Husbanken støtte kommunene med analyse og rettleiding av de samlede utfordringene kommunene står overfor på boligmarkedet, og hvordan kommunene mest effektivt kan møte utfordringene. Kunnskap er viktig for å ta gode lokale beslutninger og ha en aktiv boligpolitikk.

Regjeringen har satt et mål i distriktsmeldingen, som ble behandlet her i desember, om folketallsøkning i distriktskommunene. Da trenger vi en aktiv boligpolitikk også i distriktskommunene. I statsbudsjettet er det bevilget 21 mill. kr til boligtiltak i distriktene, der nye boligkonsepter skal testes ut. Det trengs en variert boligstruktur også i distriktskommunene, med trygge boliger til eldre, større eneboliger til familier og leiligheter til dem som ønsker noe mer lettvent.

Boligmeldingen trekker fram et sitat av Trygve Skaug:

«Jeg har vært på vei hjem helt siden jeg dro.»

Mange unge ønsker å flytte hjem til bygda de kommer fra, og de ønsker å bo med mer natur rundt seg. Dessverre er omsetningen av boliger lav i mange distriktskommuner, og byggekostnadene på nye boliger går langt over panteverdien. Det gjør det vanskelig å få lån. Regjeringen skriver i boligmeldingen at de vurderer ytterligere virkemidler, som f.eks. tilskudd til boligbygging i distriktene og tiltak for å redusere tapsrisikoen ved bygging. Jeg ser veldig fram til at disse virkemidlene kommer på plass. Vi er nødt til å legge til rette for boligbygging i distriktene hvis vi skal nå målet om folketallsøkning.

Muligheten for større og frittliggende tomter gjør distriktskommunene attraktive. Boligpolitikk henger sammen med areal- og planpolitikk. I mars sendte regjeringen nye statlige planretningslinjer for areal på høring. Nå legges det opp til mer differensiering mellom pressområder og distriktskommuner, og det er på høy tid. Arealpolitikk er en kommunal oppgave der lokalt selvstyre skal rå. Det er de lokale folkevalgte som vet best hvilke områder som er egnet for boligbygging og ikke, og hvilke behov kommunen har for boliger i årene framover.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:19:34]: Selveierdemokratiet, eierlinjen, har vært en suksess for Norge. Det har stilt oss i en helt annen situasjon enn landene rundt oss. Vi trenger bare å se til Sverige og Danmark, hvor situasjonen er en helt annen og utfordringene i en del sammenhenger er helt annerledes enn i Norge. Det er trist å se at regjeringen med dagens boligmelding, som vi har til behandling i dag, i realiteten ikke gjør de rette grepene for å videreutvikle, for å sørge for at selveierdemokratiet står seg i fremtiden. Tvert imot frykter jeg at dette er en oppskrift på å gå motsatt vei, med å gå tilbake til de systemene som ikke fungerte, med overregulering av markedet, som egentlig ligger på historiens skraphaug.

Når man har en melding som denne til behandling, hvor man for så vidt beskriver problemet korrekt nok – at det er for få boliger, både for dem som vil kjøpe og for dem som vil leie – da må man også sette inn tiltakene for å møte det. Problemet ligger altså på tilbudssiden, ikke på etterspørselssiden. Det regjeringen gjør, er derimot først og fremst å sette inn tiltakene på etterspørselssiden, som da vil føre til det stikk motsatte av det regjeringen selv gir inntrykk av.

Det betyr enda flere penger som skal jage enda færre boliger, og vi vet hva det betyr. Det betyr høyere priser, og det betyr færre utleieboliger. Her er det et problem, for man har åpenbart en tillit til at bare staten styrer nok og kommunene styrer nok, så vil dette gå bra. Erfaringen er det stikk motsatte, og det er at man må få lov til å la markedet fungere. Man må tillate at det faktisk er noen

som tjener penger på å selge og leie ut boliger. Da er det største problemet tungrodde og egentlig håpløse planprosesser som gjør at det tar altfor lang tid å etablere boliger. Verneiver, klimakrav i TEK-forskriftene – ja, det er i det hele tatt for komplisert.

Byråkratiet har gått for langt, i motsetning til under forrige regjering, som etablerte forenkling, fornying og forbedring på disse områdene, som var opptatt av å forenkle, av å fornye og å sørge for at man har raskere prosesser og færre krav. Dessverre ble det delvis stoppet av klimakameratene i Stortinget, men det er veien å gå. Vi er nødt til å forenkle, vi må ha en plan- og bygningslov som legger til rette for langt mer effektive planprosesser, og så må vi slutte med å stille så urimelige krav i de tekniske forskriftene at man kun bidrar til å fordyre boliger. Hvis vi ønsker at folk flest også i fremtiden skal være boligeiere, må vi gjøre det mulig for folk flest i fremtiden å være boligeiere. Da må det være rimelige boliger som også normale inntekter kan betjene.

Da nytter det heller ikke med en urimelig eiendomsskatt, som veldig mange kommuner opererer med. Forsikringene har økt, kommunale avgifter øker dramatisk i tiden som kommer, særlig på vann og avløp, og hvis EU får det som de vil, vil det virkelig bli dramatisk. Vi står i det hele tatt overfor mørke skyer når vi snakker om boligmarkedet for fremtiden.

Og når man diskuterer utleieboliger: Hva er hovedgrunnen til at vi har for få utleieboliger? Da hjelper det ikke med en formuesskatt som gjør at folk som har mulighet til å leie ut, ikke ønsker å gjøre det – og heller selger. Da nytter det ikke å ramme dem som faktisk legger til rette for at andre skal kunne leie en bolig. Det er problemet, at man er mer opptatt av å ta – i hermetegn – dem som faktisk tjener penger på å sørge for at markedet fungerer. Man er mer opptatt av å regulere og drive byråkratiet videre enn man er av reelt å komme med tiltak som treffer, og som sørger for at vi videreutvikler tilbudssiden i boligmarkedet, slik som Fremskrittspartiet gjør.

Dermed tar jeg opp forslagene Fremskrittspartiet har alene.

Presidenten [10:24:37]: Da har representanten Per-Willy Amundsen tatt opp de forslagene han refererte til.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:24:52]: Å ha ein trygg og eigna plass å bu er eit heilt grunnleggjande behov. Bustadpolitikk handlar om både folks tryggleik, folks helse og ikkje minst barns oppvekst. Etter over 40 år med deregulert bustadmarknad og ei naiv tru på marknadsliberalisme meiner SV det er på tide med ein bustadpolitikk som set behovet folk har for å bu, i sentrum.

Noreg er det landet i Europa der flest hushald eig sin eigen bustad, og det er bra, men høg gjeld gjer både hushalda og økonomien sårbar. Sjølv om Finanstilsynets bustadlånundersøking for 2023 syner at gjeldsnivået har gått litt ned, er gjeldsgraden i hushalda høg. Bustadmarknaden slik han fungerer no, er ein forskjellsmaskin. Statistikken syner at låginntektshushald brukar så mykje som 44 pst. av inntektene sine til å bu, og stadig fleire må leige bustad – over ein million nordmenn.

Målet for bustadpolitikken i etterkrigstida var at ingen skulle bruke meir enn 20 pst. av inntekta til å bu. No er det full stans i bustadbygginga grunna kostnadsvekst, samtidig som folketalet aukar, og meir enn på lenge. Det er ei oppskrift på bustadkrise og prisvekst i leigemarknaden. Difor trengst det handling no, og det hastar. LO er tydeleg på at å satse meir på bustadpolitikken kan dempe prisveksten og inflasjonen, og Fagforbundet aksjonerer for betre bustadpolitikk. Målet må vere at dei som skal arbeide i byane, også skal ha råd til å bu der. Unge skal også kunne etablere seg og arbeide på bygda.

Bustadprisane har auka meir enn inntektene til hushalda over mange tiår. Det siste folk treng no, er meir gjeld. Eg er svært glad for at vi fekk forhandla inn meir pengar til Husbanken i dei siste to statsbudsjetta, at det skal kome ei ny husleigelov, og at ein skal gjere forsøk med startlån til fleire, men eg håpar verkeleg at vi kan få med oss Arbeidarpartiet og Senterpartiet på meir offensiv politikk i budsjettforhandlingane framover enn det som ligg i denne meldinga. Trass i lovnadane som kom, er ikkje forslag om eit nytt regelverk for ikkje-kommersiell bustadsektor på plass, og endringar for ei meir føreseieleg bustønsadsordning er også skubba på, nok ein gong.

Det hastar å få på plass dette grunna dyrtida og rentesjokket. Ifølgje SIFOs rapport om dyrtida, bestilt av Husbanken i 2023, har vi det siste året fått ei tredobling av hushalda som er ille ute, og gruppa slitarar har nesten dobla seg. Heile 429 000 personar i Noreg er estimert til å høyre med mellom slitarane og dei som er ille ute. SIFO åtvarar om at det har kome ei ny risikogruppe inn blant slitarane, og det er barnefamiliar med god inntekt – 800 000–1 000 000 kr. Andelen som har trygg økonomi, har gått ned frå 64 til 51 pst.

Dette handlar om bustadmarknaden. Gruppa av dei som er utsette, og som er nær ved å få økonomiske problem, har auka. Den spinnvile prisveksten i byane, dyrtida og frukta av 40 år med marknadsliberalisme gjer at det no er vanskelegare og vanskelegare for unge å kome seg inn i bustadmarknaden.

I lag med Raudt føreslår vi difor 29 tiltak i denne meldinga. Folk med låge inntekter skal også ha ein trygg bustad, flyktningar og bustadlause treng bustadar, og eldre skal bu lenger heime. Vi må ha ein plan og ein politikk for å møte desse behova.

For det fyrste må ein byggja fleire studentbustadar. For det andre er kostnadsnivået på nybygg så høgt at det må på plass eit tilskot som monnar for å byggje og utvikle ein ikkje-kommersiell utleigesektor. Reguleringstakta må opp, og vi treng å revidere plan- og bygningslova og standardisere meir. Her føregår det heldigvis eit godt arbeid. Det tek tid å byggje, og kommunane og folk må ha ein føreseieleg politikk. Det er viktig, både for å skaffe folk bustad dei har råd til å bu i, og for å unngå permitteringar og bevare kompetansen i byggsektoren. For det fjerde må bustønsadsordninga gjerast betre og meir føreseieleg. Å ha ein stad å bu og ein heim er viktig. Difor må bodrundane som føregår no, endrast slik at det ikkje blir sånt press på dei som byr på bustadar. Ein må ha tid til å tenkje seg om.

Mykje helsehjelp er bortkasta om ikkje folk har butryggleik. Difor trur eg samfunnet alt i alt vil spare på å investere meir i butryggleik og gode bumiljø.

Med dette tek eg opp forslaga SV er med på.

Presidenten [10:29:57]: Representanten Birgit Oli-ne Kjerstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Tobias Drevland Lund (R) [10:30:14]: Tidligere statsminister for Arbeiderpartiet, Odvar Nordli, sa en gang, som 85-åring, at et langt liv hadde lært ham at markedskreftene ennå ikke har løst ett eneste sosialt problem, ikke ett eneste ett, men du verden hvor mange de har skapt.

Det er få områder i samfunnet hvor Nordlis ord blir like tydelig som i boligpolitikken. Hovedproblemet med den norske boligpolitikken i dag er at etter dereguleringen på 1980-tallet, som Høyre sto i spissen for, er det markedet selv som har lagt premissene for boligpolitikken, mens de fleste politikerne mer eller mindre har abdisert. Det gjøres selvsagt noen framstøt her og der i ulike kommuner, men jevnt over er hovedfortellingen at boligmarkedet skal løse alt selv, og at det meste ordner seg så lenge dette mystiske markedet bare får friere og friere tøyler. Vel, det stemmer ikke. Dagens boligmarked herjer med folk, og det fungerer ikke for vanlige folk med vanlige inntekter.

Norske Boligbyggelags Landsforbund kom i mars med sin «førstehjemindeks», en oversikt som kartlegger kjøpeevnen til førstegangskjøpere i Norge. Den viste at i 2023 hadde single førstegangskjøpere bare råd til å kjøpe 14,2 pst. av de solgte boligene i Norge. I Oslo er tallet helt nede på 3,1 pst. Ser vi på Eiendom Norges sykepleierindeks fra januar i år, har en med sykepleierinntekt f.eks. råd til å kjøpe 2,4 pst. av boligene på markedet i Oslo. De som tjener dårligere enn det, har praktisk talt ingen mulighet til å kjøpe seg et eget sted å bo. LOs fagarbeiderindeks fra i fjor, med deres eksempel, viser at en familie som består av et par med to barn, der den ene jobber deltid i

butikk og den andre jobber i barnehage, har råd til å kjøpe 0,2 pst. av boligene på markedet i Oslo. Det forteller om et boligmarked som ikke fungerer.

Det er mye problembeskrivelse i denne debatten. Jeg har selv bidratt til mye av det, så la meg gå over til noen av løysningene. La meg starte med eksempler ikkje fra et land langt, langt borte eller i et parallelt univers, men fra Norge. Den norske modellen for boligreising som kom etter krigen, da vi hadde en aktiv og sosial boligpolitikk, innebar følgende: Staten var finansieringskilde gjennom Husbanken. Kommunene tok ansvar for planlegging og anskaffelse av rimelige tomter. Private utbyggere, inklusiv boligkooperasjonar, sto for selve boligbyggingen. Boligkooperasjonene, boligbyggelagene, kunne tilby boliger til folk flest, også til dem med lavere inntekter og spesielle sosiale behov. Boligbyggelagene utgjorde hovedyngden av den sosiale boligpolitikken.

I tillegg til dette – og rosinen i pølsa, hvis det er lov å si – var felleskapets bank, Husbanken, på høygir. Husbanken, som har spilt en viktig rolle historisk i den norske boligpolitikken, har de siste tiårene operert på lavbluss, med sterk politisk innramming av hvem banken kan tilby lån til. I årene 1950–1995 finansierte Husbanken derimot byggingen av to av tre nye boliger i Norge. Siden den gang har andelen kun vært 10 pst, skriver regjeringa selv i boligmeldinga. Alt dette la grunnlaget for eierlinja som vi har stort innslag av i Norge i motsetning til i våre naboland. Regjeringens boligmelding inneheld små grep, som peker i riktig retning, men det hadde vært enda bedre om det lå flere verktøy, mer handling og flere ambisjonar bak de fine ordene boligmeldinga tross alt smykker seg med. Vi er ikkje i nærheten av å ha de samme ambisjonene og verktøyene for en sosial boligpolitikk som tidlegare politikere i dette landet og i denne salen en gang hadde.

Vi kan lese i boligmeldinga om eksempler på alternative boligmodellar, som i Danmark og Finland. Om Danmark står det:

«Allmennbustader i Danmark utgjør om lag 20 prosent av bustadmassen. Bustadane er ikkje-kommersielle og husleiga skal berre dekkje bygging og drift av bustadene.»

Det er altså en god beskrivelse, men ikkje noe man har lyst til å ta med seg til Norge.

LO skriver på sin side i sitt skriftlege høyringssvar:

«LO mener det er helt nødvendig at det satses på ikkje-kommersielle boligutbygging dersom vi skal klare å skape et mer rettferdig og trygt boligmarked på lengre sikt. Flere land har lange tradisjonar for en sosial leiesektor med egne finansielle og juridiske rammer. Vi skal ikkje lenger enn til Danmark for å finne en betraktelig større andel av ikkje-kommersielle og på sikt selvfinansierte alternativ.»

Vi har over én million menneske i ryggen, hele LO har vi i ryggen, når vi nå tar til orde for en mer sosial og aktiv boligpolitikk med en ikkje-kommersiell boligsektor for både eie og leie. Rødt fremmer her i dag 37 forslag for en bedre politikk. Ingen av dem får flertall, dessverre, men vi kommer til å fortsette å kjempe for en annen og mer rettferdig boligpolitikk.

Med det tar jeg opp forslagene Rødt har alene.

Presidenten [10:35:20]: Representanten Tobias Drevland Lund har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Erling Sande [10:35:34]: «Heime er kvar mann herre», heiter det så fint i Håvamål. Heimen vår er noko av det viktigaste vi har. Vi treng alle ein plass som vi kan kalle heim, der vi kan trivast, der vi føler vi høyrer til, og har eit nærmiljø som vi trivst i.

I regjeringa har vi eit klart mål: Folk skal kunne bu i eigna bustader i heile landet, i både by og bygd. Bustadpolitikken har alltid vore viktig, men la meg vere klar på dette: Bustadpolitikken blir endå viktigare i åra som ligg framfor oss, for gjennom bustadpolitikken skal vi motverke sosiale og geografiske forskjellar, vi skal finne løysingar for at eldre kan bu lenger heime – i eigen heim, trygt – og vi skal stå betre rusta til å møte klima- og energiutfordringane.

Mange plassar blir det ikkje bygd nok bustader. I pressområde kan det vere mangel på areal som er regulerte, i distrikta kan det vere mangel på eigna bustader, og kostnadene ved å byggje ein bustad er ofte høgare enn marknadsverdien når bustaden står ferdig. Presset i bustadmarknaden gjer òg at kommunane opplever at fleire innbyggjarar ikkje klarar å finne seg ein eigna plass å bu.

Skal vi lukkast i bustadpolitikken, treng vi ein sterk husbank. I meldinga gjenreiser og fornyar regjeringa Husbanken. Vi tek fleire grep. Husbanken får eit fornya samfunnsoppdrag. Vi har sørgt for at Husbanken har fått meir midlar til å låne ut til bustadformål. I tillegg får Husbanken eit større mandat til å støtte kommunane i deira heilskaplege bustadpolitikk og ei nasjonal fagrolle på leigemarknaden.

Eigarlinja skal liggje fast. Regjeringa vil at fleire skal få høve til å eige eigen bustad. Terskelen for å kjøpe bustad har blitt høgare for mange, og det er ei viktig utfordring som vi tek tak i.

Samtidig må tiltaka balanserast opp mot at det framleis er høg aktivitet i norsk økonomi. Regjeringa vil bidra til å bremse inflasjonen og unngå å leggje press på renta. Det vil gje auka tryggleik og gjere det meir føreseieleg for næringa, låntakarar, bustadeigarar og bustadkjøparar.

Vi har eit svært viktig verkemiddel for å hjelpe fleire inn på bustadmarknaden, og det er startlånsordninga. Regjeringa har løyvd meir midlar til ordninga, og vi skal endre regelverket slik at ho blir endå betre. Regjeringa vil òg opne for at kommunane og Husbanken kan gje startlån til fleire enn tidlegare, m.a. til unge og fyrstegongsetablerarar.

Når ordskiftet handlar om bustadprisar som går opp og ned, har vi ein tendens til å gløyme at over ein million menneske blant oss leiger den bustaden dei bur i. Vi er avhengig av ein velfungerande leigemarknad. I meldinga legg regjeringa difor fram ein fornya leigemarknadspolitik. Vi varslar fleire tiltak. Vi skal fornye husleigelova, vi skal vidareutvikle og forenkle bustøtta, vi skal forbetre husbanklånet til utleigebustader, og vi skal satse på forskning om leigemarknaden.

Den urolege tida vi er inne i, med høg inflasjon og renteauke, har ført til ein kraftig brems i bustadbygginga i heile landet. Lågare byggjeaktivitet går ut over næringa, det påverkar bustadkjøparar, og det aukar presset på leigemarknaden. Vi sit ikkje stille og ser på dette. Vi jobbar heile vegen for å sikre gode rammevilkår som gjer at bustadbygginga tek seg raskt opp igjen og etterspurnaden aukar. Senterpartiet og Arbeidarpartiet har i lag med SV totalt sett auka Husbankens låneramme med 10 mrd. kr, til 29 mrd. kr, nettopp for å auke byggjeaktiviteten.

Regjeringa vil gå vidare med å gjere det enklare og billigare å realisere gode bustadprosjekt, både i pressområde og i distrikta. Vi har sett meir kraft og fart i arbeidet med å få effektive og føreseielege plan- og byggjesaksprosessar. Målet er å bidra til ein heildigital plan- og byggjesaksprosess, noko som vil spare både tid og kostnader for næringa og for forbrukarane. I tillegg vil kommunane kunne bruke ressursane sine betre.

I mange år har vi vore godt stilte i Noreg. Vi står no i ei tid der det er blitt dyrare å bu for dei aller fleste. Eg håpar vi gjennom denne meldinga bidreg til å auke kunnskapen om rolla som bustadpolitikken har i velferdssamfunnet vårt. Vi har allereie sett i gang oppfølging av meldinga, og Stortinget kan vente seg fleire konkrete og viktige lovforslag i denne stortingsperioden.

Presidenten [10:40:16]: Det blir replikkordskifte.

Mudassar Kapur (H) [10:40:28]: Det var med at statsråden fokuserte på at boligmeldinga skal bidra til å holde inflasjonen og presset på renten nede, som jeg har lyst til å spørre litt om. Jeg vil gjerne rett og slett be statsråden utdype dette mer konkret: Hvilke deler av boligmeldinga er det som helt konkret kommer til å bidra til å få ned inflasjonen og dempe presset på renten? Hvilke fagmiljøer er det statsråden i løpet av boligmeldingens utarbeidelse har lent seg på? Og hvilke

henvisninger har man til at boligmeldinga bidrar til det?

Jeg vil gjerne ha en utdyping av det.

Statsråd Erling Sande [10:41:13]: Det er ikkje tvil om at den viktigaste jobben som regjeringa har stått i i desse åra, nettopp har vore å få kontroll med prisveksten og få snudd renteoppgang til forhåpentlegvis stabilisering og rentenedgang. Det gjer at innanfor bustadpolitikken, som på mange andre område, vil det påverke kor mykje statleg kapital vi brukar, og kor mykje vi set i verk. Det kan tenkjast at det er satsingar som ein ønskjer å setje i gang, som ein ikkje kan setje i gang, rett og slett fordi ein må prioritere strammare mellom ulike tiltak.

Eg meiner likevel at vi i bustadpolitikken har gjort nokre grep, nettopp fordi vi ser at utviklinga både i byggingen og på bustadmarknaden er slik at det er behov for stimuli. Satsinga på Husbanken er eit slikt stimulus, som vi då har satsa på over fleire år, og som er beskrive også i bustadmeldinga.

Mudassar Kapur (H) [10:42:14]: Dette var jo ikke noe svar på mitt ganske konkrete spørsmål om hvilke deler av boligmeldinga som bidrar til å få ned inflasjonen og dempe presset på renten. Statsråden var innom at eksempler på det kunne være å la være å sette i gang med satsinger som man egentlig skulle gjort. Hvilke satsinger er det?

Statsråd Erling Sande [10:42:35]: Det kan jo vere ordningar ein hadde ønske om å styrkje ytterlegare, og det kan ein heilt sikkert kome med eksempel på. Eg skal ikkje varsle nokon her no, men det er klart at det er nokon som hadde ønske om eksempelvis ytterlegare auke gjennom ordningane i Husbanken, for å ta eit nærliggjande eksempel.

Det er alltid ein balanse ein står i, der ein som regjering må gjere nokre prioriteringar, men bustadmeldinga handlar ikkje primært om situasjonen i norsk økonomi, ho handlar primært om situasjonen i bustadmarknaden, i leigemarknaden, og korleis vi får ein offensiv bustadpolitikk. Det er mogleg eg misforstår spørsmålet, men det er hovudinnhaldet i bustadmeldinga.

Samtidig er det viktig for meg å få sagt at alt vi gjer både innanfor bustadpolitikken og andre delar av politikken vår, gjer vi med tanke på ein ansvarleg økonomisk politikk. Eg er nesten litt overraska over at Høgre vel det som eit angrepspunkt i denne debatten.

Mudassar Kapur (H) [10:43:41]: Dette er en replikkrunde, ikke en angrepsrunde. Statsråden bør ikke la seg overraske over at opposisjonen stiller spørsmål

ved argumenter han selv tar fram. Så er det en ærlig sak at man ikke har et svar på spørsmålet, men vi kan sikkert komme tilbake til det når statsråden har fått tenkt seg litt om. Han tok det jo fram som en viktig sak fra sitt eget ståsted.

Èn ting som kan være med på å lage press i situasjonen, er å øke startlånsordningen på den måten regjeringen foreslår. Ved å vanne den ut og spre den tynt utover flere vil man faktisk bidra til at mange flere får råd til å øke prisen på boliger i budrundene uten å kunne kjøpe dem. Er statsråden enig i at det ville vært bedre å konsentrere Husbankens midler til dem som trenger dem mest, og at den type utvanning kan bidra til en situasjon hvor man får mer press på boligprisene heller enn å hjelpe dem som trenger det?

Statsråd Erling Sande [10:44:45]: Situasjonen i dag er akkurat slik representanten Kapur beskrev i sitt innlegg, at mange har utfordringar med å kome inn på bustadmarknaden. Vi skal sjølv sagt slå ring om dei vanskelegstilte. Det er hovudføremålet bak ordninga, og det er vi heilt tydelege på, og så opnar vi for å prøve ut startlånsordninga også opp mot andre grupper, f.eks. unge og fyrstegongsetablerarar.

Eg synest det er eit spennande forsøk. Eg synest det er viktig at vi i bustadpolitikken prøver ut nye verkemiddel og ser på korleis vi kan nå fleire i den situasjonen som er, og klarer ikkje å sjå den store trusselen som representanten Kapur beskriv. Tvert om hadde eg kanskje ønskt at også Høgre såg verdien i ikkje berre å gjere alt slik det har vore før, men prøve ut nye grep også i bustadpolitikken.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:46:00]: Jeg lyttet virkelig til statsrådens innlegg, både med tanke på de signalene han gir, og med tanke på det jeg har lest i meldingen. Jeg må si at jeg opplever at man snakker om startlån og Husbankens viktige rolle. Man snakker til og med om å forske mer på leiemarkedet, og man snakker om digitalisering. Samtidig snakker statsråden i all hovedsak om etterspørselssiden i boligmarkedet og nesten ingenting om det som er det virkelig store problemet, som handler om tilbudssiden – som handler om for dyre boliger, for store tekniske krav og ting som gjør det vanskelig å få realisert boliger.

Kan statsråden kommentere det litt? Jeg vil gjerne høre hans tanker om tilbudssiden og hva man kan gjøre for å gjøre det rimeligere å bygge og utvikle boliger.

Statsråd Erling Sande [10:47:05]: Eg trur eg nemnde det i innlegget mitt, men la meg no få utdjupe det. Eg trur det vi no gjer, er ein svært viktig del av politikken. Førre storting bad om ein gjennomgang av teknisk forskrift og plan- og byggjereglar. Det blei gjort ein jobb der. Det blei også forenkla.

Så har vi sett at potensialet framover no ligg i digitalisering. Vi ser at det på andre område nyttar å gjere det digitalt og tilgjengeleg, og at gevinsten er større der. Det er eitt heilt konkret grep vi gjer. Berre for å vise kva gevinsten kan ligge på: Etter at vi fekk digitalt nabovarsel – eg trur eg òg har nemnt det i tidlegare debattar i denne salen – har vi redusert berre portoutgiftene med 1 mrd. kr. Vi forenkla og digitaliserer. Eit stort problem i dag er at det ligg for mange søknader og sveiper mellom utbyggjar og kommune. Ved digitalisering og forenkling kan vi få ned det høge antalet. Det vil spare både utbyggjaren og kommunen for arbeid.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:48:11]: Her er vi selvfølgelig helt enige, og jeg opplever at det ikke er noen som er uenige. Selv SV og Rødt er enig i at det er bra med digitalisering, og at det effektiviserer prosessene. De virkelig fordyrende prosessene handler derimot om plan- og bygningslovens krav og oppstillinger. De handler om tungroddede planprosesser. De handler om tekniske krav i byggteknisk forskrift som fordyrer boligene. De handler om byråkrati. De handler om altfor mye regelstyring og tro på at staten og kommunen vet hva som er best for boligeierne. Det er jo problemet, og der har denne regjeringen til og med bidratt til at man har gått i feil retning. Man etterlyser utleieboliger. Man ønsker flere utleieboliger, og samtidig har denne regjeringen sørget for å straffe dem som leier ut boliger.

Mitt spørsmål til statsråden er rett og slett: Ser ikke statsråden at denne regjeringen i realiteten har bidratt til å forverre boligmarkedet – det stikk motsatte av det man i hvert fall presumptivt ønsker i denne meldingen?

Statsråd Erling Sande [10:49:16]: Eg er ueinig i det. Eit eksempel på det motsette av det Framstegspartiet her hevdar, er dei forenklingane vi har gjort for å leggje til rette for at fleire kan leige ut bustader no, i forbindelse med den flyktningssituasjonen vi har. Det har gjort at fleire har leigd ut bustader. Vi har klart å busetje eit veldig stort antal flyktningar i løpet av veldig kort tid, ikkje minst fordi private utleigarar har stilt hus og hytter til disposisjon. Der meiner eg tvert om at det no har vore viktig ikkje å påleggje byggjenæringa eller andre delar av bustadmarknaden store nye belastningar, nettopp på grunn av den situasjonen ein er i.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:50:13]: Statsråden er inne på fleire grep, og eg er veldig einig med statsråden i at det å satse på Husbanken og å byggje kvalitet framover, er viktig – at ein ikkje skal fire på krava. Mitt spørsmål handlar meir om alle desse som no slit: Det er ei tredobling av dei som er ille ute. Eg hadde forventa at det no kom varslar om endringar i bustøtta som møter dette behovet. Kan statsråden seie noko om bustøtta?

Når kan ein vente at desse som slit med veldig høge bukostnader og låg inntekt, kan få meir føreseieleg hjelp? Det å byggje hus tek tid, men bustøtta kan ein få til ganske kjapt. Eg etterlyser det verkemiddelet no.

Statsråd Erling Sande [10:51:10]: Vi arbeider med bustøtta, det har ein gjort over tid. Ein har gjort endringar og forsterka ordninga. Den tida vi har bak oss, har vore tøff for mange, og vi ser på om det er element i bustøtta som ytterlegare kan forbetrast. Det kan handle om dette med fleire utbetalingar i månaden knytte til andre ordningar, noko som gjer at ein eksempelvis får trekk i bustøtta – sjølv om det verkar urimeleg – og det kan vere det som er knytt til 18- og 19-åringar som bur i hushaldet. Den typen grep tenkjer eg det framleis er rom for å sjå på forbetringar på, og vi ser at det ligg inne nokre mekanismar som vi i alle fall må sjå på om vi kan endre. Så nokre justeringar kan det framleis kome i bustøtta.

Tobias Drevland Lund (R) [10:52:18]: Norge har faktisk hatt en av verdens største boligprisøkninger de siste tiårene. Norge har ikke, som jeg også viste til i mitt innlegg, en regulert boligsektor, slik f.eks. Finland og Danmark har. Alt er mer eller mindre overlatt til markedskreftene, og resultatet ser vi nå. Det har gitt Norge en befolkning med gjeld i verdenstoppen. Mitt spørsmål er: Er statsråden enig i at en mer regulert sektor kunne bidratt til å holde boligprisene nede for vanlige folk?

Statsråd Erling Sande [10:52:57]: Eg trur representanten Drevland Lund og eg har litt ulikt syn på marknaden og rolla til marknaden, for eg meiner bustadmarknaden spelar ei avgjerande viktige rolle og er tenleg. Bustadmarknaden er òg innramma på ulike måtar, så eg tenkjer at den biten må liggje fast. Det hindrar oss ikkje i å ta grep knytt til å støtte kommunane i det viktige arbeidet dei gjer gjennom sine verktøy for å sikre bustad til alle. Husbanken er jo verktøyet vårt til å byggje opp under ein slik politikk. Vi har òg bustadsatsingar på andre område – på sida av marknaden. Uansett må jo ein velfungerande bustadmarknad må vere det felles målet vi har, for då tener marknaden det som er i folks interesse.

Presidenten [10:53:53]: Replikkordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [10:54:13]: Stadig fleire kjøper opp eigedommar og driv med korttidsutleige. For tre veker sidan var eg i København, og der var det eit problem at internasjonale investorar kjøper opp bu-

stadar og er med på å presse opp prisen. I Kristiansand er det også slik at velstående nordmenn kjøper opp sentrumsleilegheiter for å bruke dei til hytte. Eit kjapt søk på korttidsutleige i Ålesund for ein familie med to barn i eitt år gav meg 26 treff. Altså er det ein god del bustadar som blir drifta nærmast som hotell av privatpersonar og andre.

Vi meiner dette er ei utvikling det er viktig å ha kontroll med og følgje med på. Difor har vi fremja forslag om at ein skal få fram meir kunnskap om dette, og også eit såkalla laust forslag der vi ber om at regjeringa allereie til neste år kjem med ei oversikt over kor mange slike bustadar det er i dei store byane i Noreg.

SV har gjennom ei årrekke kjempa knallhardt for at plassen og rettane til funksjonshemma og utviklingshemma i samfunnet skal styrkjast. Utviklingshemma og funksjonshemma skal ha rett til å velje kor dei skal bu. Vi må ha eit langsiktig mål om at offentlege rom og private bustadar skal vere universelt utforma. Det vil gagne alle.

I bustadpolitikken er det svært viktig ikkje å gløyme dei som ikkje har sjanse til å hengje med i ein oppheita bustadmarknad, og som grunna sjukdom eller skade aldri kjem på lønstoppen. Difor føreslår vi at reglane for butilskot og startlånsordning må endrast, slik at den gruppa får ei reell moglegheit til å kjøpe sin eigen bustad, og at dei får rett til medverknad i prosessane. Alle nybygg bør vere universelt utforma, og vi føreslår at heiltilskotet må gjeninnførast.

For den som er funksjonshemma, trengst det meir tid til å planleggje å flytte heimanfrå. Vi meiner kommunen bør få eit større koordineringsansvar for utflyttingsprosessen til funksjonshemma og utviklingshemma. Vi har eit konkret forslag om at det arbeidet formelt bør starte opp allereie når dei unge er 18 år.

Eit samfunn som tek vare på alle, blir eit godt samfunn for alle. Særleg denne gruppa tenkjer eg ein må ha eit ekstra blikk på og ekstra tiltak for.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [10:56:55]: Byggenæringen ba i høst om en sterkere husbank og bevilgninger til energieffektivisering av bygg. Denne regjeringen leverte på dette i statsbudsjettet for 2024 – 10 mrd. kr til økning i Husbanken siden 2022 og 1,2 mrd. kr til energieffektivisering av bygg. Nå har byggenæringen løftet fram et nytt ønske, nemlig å lempe på utlånsforskriften, men det vil bare være en prisdriver i seg selv. Det vil føre til økte boligpriser fordi kjøperne må låne mer penger for å legge inn vinnerbudet, men det vil ikke bli flere leiligheter til salgs.

Når er jobben med utlånsforskriften allerede i gang. I august vil Finanstilsynet sende sin anbefaling om hvordan utlånsforskriften bør innrettes framover, all den tid

den utgår til jul i år, og det vil være en prosess i regjeringen om hvordan den eventuelt skal endres eller videreføres.

Det viktigste målet for oss er at flere skal eie egen bolig, og da må vi bygge mer. Da har vi sagt veldig tydelig at vi skal effektivisere og digitalisere planprosessene, og så vil vi gi kommunene rett til å bestemme om nye boliger i et område skal være sameier, leieboliger, studentboliger eller borettslag. Om det skal være leie-til-eie-modeller, har vi også ute på høring forslag til hvordan det skal gjøres.

Dette til sammen viser handlekraft, og at vi vil gi kommunene kraft til å bygge opp boligreserven sin. Vi har satt en ny kurs i retning av en mer aktiv boligpolitikk. Da er det litt rart at Høyre ikke får med seg det, og hva vi sender på høring. De har jo selv et forslag her i dag om å åpne for at kommunene kan stille krav om alternative boligkjøpsmodeller i byggeprosjektene. Forslaget er altså at Stortinget skal be regjeringen om å gjøre det, men det har vi allerede sendt ut på høring. Så vi er i gang, og det er bare synd at Høyre og Fremskrittspartiet ikke får det med seg. Vi skal få opp byggetakten, og dermed få flere boliger til salgs for dem som skal kjøpe et sted å bo.

Per-Willy Amundsen (FrP) [10:59:12]: Til representanten Staalesen kan jeg si at det er helt åpenbart at Stortinget forholder seg til lovforslag som kommer fra regjeringen, ikke til høringsforslag som er ute fra et departement. Vi forholder oss til det regjeringen legger frem for Stortinget. Så enkelt er det.

Jeg må si at jeg synes det er en litt underlig logikk man legger til grunn, for dersom man mener at en mer liberal tilnærming til utlånsforskriften bidrar til høyere etterspørsel, gjør det å ha en mer aktiv husbank nøyaktig det samme. Det er ingen forskjell på om det er offentlige penger eller private penger som etterspør de samme boligene, eller som legger beslag på de samme ressursene i markedet som oppfører boliger. Hvis man legger til grunn den ene logikken, må man også, naturlig nok, legge til grunn den andre.

Det er ganske fascinerende å lytte til SVs logikk når man nå mener at man skal gå inn og telle utleieboliger i de største byene. Man bør kanskje få litt gåsehud av det, av at det offentlige nå skal gå inn og telle boliger som ikke er utleid, for vi skjønner jo hva det neste grepet da blir. Vi er virkelig ute på en ille reise dersom man skal gå inn og regulere i den grad at man skal overstyre eieendomsretten til boliger. Det er et forslag som bør stemmes ned, og det er et forslag som i sin logikk fører til en ikke heldig utvikling.

Jeg er også veldig fascinert av representanten Drevland Lund fra Rødt, som i realiteten vil tilbake til 1950-tallet og etterlyser boligpolitikken som var da. Han har

jo glemt at fordi vi gjenreiste dette landet etter annen verdenskrig og hadde lite privat kapital tilgjengelig, måtte staten gå inn. Ikke minst i Nord-Norge, hvor halve landsdelen var brent ned, måtte man fra statens side ta et aktivt grep. Etter hvert har det endret seg, og vi har et velfungerende boligmarked i dag.

Det er ikke riktig, som representanten Drevland Lund gir inntrykk av, at det var Høyre som avregulerte boligmarkedet på 1980-tallet. Ja, de gjorde det delvis, og selvfølgelig med Fremskrittspartiets støtte, men Arbeiderpartiet fortsatte på akkurat den samme linjen, og uten Arbeiderpartiet hadde vi ikke stått der vi er i dag, eller der vi har vært frem til nå. Nå går man altså i motsatt retning. Jeg må si til dem som kanskje har et snev av hukommelse, for jeg skal ikke påberope meg å være så gammel, at det Rødt etterspør, egentlig er å få de gode, gamle – eller jeg vil ikke si gode – parkettinspektørene tilbake for å kontrollere boligene til folk flest.

Presidenten [11:02:17]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:02:35]: Eg tek ordet til ein kort merknad. Eg må svare ut litt av det som representanten Amundsen kritiserer oss for.

Eg trur faktisk det er veldig lurt av oss å prioritere primærbustadene til folk som skal bu og arbeide i byane framover. Når det gjeld korleis vi skal gjere det, har eg ikkje tenkt å øydeleggje den private eieendomsretten, men å ha eit bevisst forhold til det trur eg er viktig.

Så er det også snakk om at ein må forenkle, at ein må slutte å stille krav til kvalitet, osv. På bordet mitt nede på kontoret ligg det ein bunke med saker der private huseigarar har fått millionrekningar fordi kvaliteten på utføringa av bygga har vore kjempedårleg. Eg tenkjer at vi må byggje med kvalitet. Ein må gjerne forenkle og gjere det meir forståeleg, osv., men vi må byggje skikkeleg, for viss ikkje varer ikkje bygga. Difor er kvalitet i bustadmarknaden for meg veldig viktig.

Mudassar Kapur (H) [11:03:48]: Jeg har en liten kommentar til representanten fra Arbeiderpartiet, som var litt frustrert, eller litt oppgitt, over at vi i opposisjonen ikke ser regjeringens handlekraft. Jeg må si at det å sende saker ut på høring og nevne sine vurderinger snart tre år ut i en regjeringsperiode, med respekt å melde ikke akkurat er handlekraft. Det som er handlekraft, er å fremme forslag. Det kunne også regjeringspartiene gjort i behandlingen av denne stortingsmeldingen. De kunne gått litt lenger enn regjeringen, vært litt mer framoverlent på vegne av boligkjøperne, men det har regjeringspartiene ikke gjort. Man kunne ha støttet noen av de forslagene som ligger der, hvis man

synes at de er bra, og det har man heller ikke gjort. Det hadde vært handlekraft. I den analysen står jeg ganske støtt på at dette vil være fire tapte år for boligkjøperne. Det er ingenting i denne boligmeldingen som man kommer til å rekke å implementere i løpet av denne fireårsperioden, som rent operativt vil bidra til flere boliger.

Representanten fra Rødt siterte Odvar Nordli, som sa at et langt liv hadde lært ham at markedskreftene aldri har løst et eneste sosialt problem, men du verden hvor mange de har skapt. Jeg må si at man kunne egentlig, med ganske solid belegg, sagt det samme om Rødt og kommunismen, og det kan hende Odvar Nordli hadde svart det samme hvis man hadde stilt spørsmål om partiet Rødt. Det vet vi jo ikke utfallet av.

Så må jeg si at jeg også er ganske bekymret over den utviklingen vi ser fra Rødt og SV i boligsakene. Gang etter gang kommer det ytterliggående forslag som handler om statlig overstyring, som handler om å bremse ned private initiativ og gå imot alle de tingene som har skapt et samfunn hvor åtte av ti eier sin egen bolig, og hvor selveierdemokratiet er en suksess. Særlig for representanten fra SV – og dette er noe jeg ofte hører i de fleste debattene representanten tar ordet i – er det en slags kamp mot det som skjedde for 40 år siden, og som man fortsatt ikke har gitt opp, og det er liksom det som er det viktigste man ønsker å gjøre i boligpolitikken. Tiden har gått, verden har gått videre, og nå må vi respondere på de utfordringene som er i boligmarkedet i dag.

Da er det slik at hvis vi skal lykkes med å få opp byggetakten, få ned byggekostnadene og hjelpe flere inn i boligmarkedet, må man forenkle regelverket. Da må man legge til rette for raskere saksbehandling og flere veier inn i boligmarkedet. Man kunne fått litt fart på dette ved å stemme for mange av de forslagene som Høyre har fremmet i dag. De blir dessverre stemt ned, men vi kommer ikke til å gi oss med denne debatten.

Lene Vågslid (A) [11:06:56] (leiar i komiteen): Takk til saksordføraren for arbeidet med saka.

Bustadpolitikken er svært viktig for mange parti, og i denne saka ser me òg ideologiske forskjellar. Ein kan jo seie det slik at ein har Raudt på den eine sida og Framstegspartiet på den andre, og eg kjenner meg veldig komfortabel litt sånn godt imellom der.

Ein kan sitere Odvar Nordli, men eg likar ofte heller å sitere f.eks. Jens Stoltenberg, som er litt nærmare vår tid reint politisk. Då kan ein seie at marknaden er ein god tenar, men ein dårleg herre. Det meiner eg me ser i regjeringas bustadpolitikk, der me føreslår fleire regulatoriske grep. Statsråden har sjølv vore inne på dei.

Det at Stortinget på ein måte ikkje skal forhalde seg til at ei regjering sender noko på høyring, synest eg er på

grensa til komisk – at det å fremje eit forslag i Stortinget som blir eit oppmodingsvedtak til regjeringa om å gjere noko som så må på høyring, skulle vere mykje betre. Alle som har sete i regjering, veit at det å få ting ut på høyring er ein veldig viktig del av handlekrafta for å få til gode forslag.

Me har i lengre tid høyrte frå fleire aktørar kor viktig det er å få til automatiserte, digitaliserte prosessar. At me er tydelege på det i bustadmeldinga, er kjempeviktig for å få opp byggetakta. Byggjenæringa er i ei krevjande tid på grunn av den konjunktursituasjonen me òg er i. Det at denne regjeringa har styrkt Husbanken med 10 mrd. kr – til 29 mrd. kr – betyr noko. Det kan vere at enkelte i næringa meiner det burde ha vore meir, men det er jo verdt å merke seg at medan Arbeidarpartiet og Senterpartiet er opptekne av og ønskjer å gjenreise Husbanken, høyrer det no nærmast ut frå høgresida som dei er på heilt andre sida. Eg opplever ei høgreside som vinglar litt i bustadpolitikken. I periodar har me sett at Høgre har vore ute i media og meint at startlånordninga òg kan brukast på andre måtar. Eg meiner det statsråden seier, er positivt – at denne regjeringa tør å prøve ut nye ting. Det er ikkje sikkert at gårdsdagens medisin er det som funkar for bustadpolitikken.

Eg er òg glad for at fleire av representantane i komiteen har nemnt leigemarknaden. Sjølv om eigarlinja ligg fast, er det ein million leigetakarar i Noreg i dag. Det at me er tydelege på at ein må styrkje rettssikkerheita til dei som leiger leilegheit eller bustad, er enormt viktig, og det er det òg at me har fire klare mål for leigemarknaden i bustadmeldinga. I komitéhøyringa fekk me god tilbakemelding frå bl.a. Leieboerforeningen på at me endeleg i denne meldinga gjev denne gruppa den plassen dei fortener.

Tobias Drevland Lund (R) [11:10:01]: Det er litt gøy at det var jeg som først siterte arbeiderpartipolitikere fra denne talerstolen. Til representanten Vågslid: Jeg kan også sitere Jens Stoltenberg, om at markedet er en god tjener, men en dårlig herre. Det viser også boligmarkedet. Det er derfor man må sørge for å ta kontroll over boligmarkedet og ikke bare la markedet herje med folk, som man gjør nå.

Jeg må si at jeg blir litt overrasket når representanten Kapur er mer usaklig i sitt innlegg enn det representanten Amundsen er – da har vi kommet til et punkt i denne debatten hvor den kanskje begynner å gå mot slutten. Den politikken høyresiden ønsker – for å snakke om den – har vi allerede prøvd i over 40 år, og den fungerer ikke. Som det ble nevnt, har vi over én million mennesker på leiemarkedet, og det antallet er eksploderende. Det er stort og økende. Mange av dem er ufrivillig på leiemarkedet, og mange av dem er langvarig på leiemar-

kedet, uten at de klarer å få kjøpt seg et eget sted å bo. Det er resultatet av dagens politikk, at man har et mer eller mindre deregulert boligmarked som herjer med folk. Det er et av Europas mest deregulerte.

I våre naboland Finland og Danmark, f.eks., som vi har trukket særlig fram i våre merknader til denne saken, har de en større sosial sektor, særlig i Danmark, hvor har de satt av en stor del av boligene – 20 pst. – til ikke-kommersielle boliger. Det kan også være mulig i Norge hvis man har politikere som vil, og politikere som har ambisjoner for boligpolitikken, og ikke vil at det bare skal være som i dag, hvor 4 pst. av boligmassen utgjøres av en sosial sektor, primært kommunale boliger.

Jeg er helt enig i mange av tiltakene som ramses opp i boligmeldingen fra regjeringen. Det er ganske mange bra tiltak, men det er ikke nok, og det er på langt nær de verktøyene vi trenger for faktisk å få et skikkelig taktskifte i boligpolitikken og for å få en aktiv og sosial boligpolitikk.

I karakteristikker av det Rødt mener, er det enkelt å si at det var noen ting som var bedre før i tiden. Før i tiden kunne vanlige folk med vanlige inntekter kjøpe seg et eget sted å bo. De kunne bygge seg et sted å bo. Det var mulig fordi man hadde reguleringer av markedet. Man lot det ikke bare herje og dundre på. Hva hadde vært resultatet av den eneste løsningen jeg egentlig opplever at Høyre og Fremskrittspartiet har – at man skal forenkle, at man skal lempe på krav? Hvem kommer til å sitte igjen med gevinsten av det? Jo, det er utbyggerne, fordi man i markedet likevel må ut med store summer for å få kjøpt seg et eget sted å bo. Det kommer til å bli resultatet.

Vi trenger reguleringer, vi trenger å bygge mer, og vi må gjøre begge deler samtidig. Jeg og Rødt har ambisjoner for en helt annen boligpolitikk. Vi våger å drømme, om det så er litt tilbake i tid eller til våre naboland i Europa som gjør det bedre enn oss på dette området.

Statsråd Erling Sande (Sp) [11:13:16]: Fyrst: Eg synes det har vore ein god debatt. Bustadpolitikken er ein del av politikken der dei politiske forskjellane kjem fram, og det er viktig. Vi har ei viktig rolle når det gjeld å synleggjere forskjellane mellom oss som parti. Når det er sagt, opplever eg brei støtte til regjeringas bustadpolitikk, beskriven i denne meldinga, og hovudtiltaka som vi gjer.

Det som eg undrar meg over, i likskap med komitéleiareren, er Høgres rolle i denne debatten, der ein prøvar å framstille det som at viss ein ikkje stemmer for Høgres forslag i denne saka, er det fort fire tapte år. Det er interessant av to grunnar. Det eine er at no driv Senterpartiet og Arbeidarpartiet i regjering den mest aktive bustadpolitikken som er driven på mange år i dette lan-

det, bl.a. gjennom åtte år med høgrestyre. Det er det eine. Viss ein ynskjer ein meir aktiv bustadpolitikk, må ein applaudere denne meldinga og dei tiltaka som vi alle-reie over fleire år har jobba med. Det blir endå meir spesielt når ein ser på dei konkrete forslaga til Høgre, for då ser ein at det ikkje er nokon alternativ bustadpolitikk som blir presentert. Det er små og store forslag, og fleire av dei er forslag som regjeringa starta arbeidet med då vi overtok regjeringskontora etter Høgre, og har jobba med over fleire år.

Så det blir ein litt hol kritikk, men i det store biletet opplever eg at retninga i bustadpolitikken til regjeringa har støtte i denne salen.

Presidenten [11:14:53]: Representanten Mudassar Kapur har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mudassar Kapur (H) [11:15:09]: Vår bekymring går først og fremst ut på at det ikke bare er i denne saken at regjeringspartiene stemmer ned konkrete forslag som kunne fått opp byggetakten og fått ned byggekostnadene. Problemet er at regjeringspartiene har gjort det gjentatte ganger, helt siden de kom i regjering. Også før jul behandlet vi disse forslagene. Også da fremmet Høyre en rekke forslag som man stemte ned. Det er en ærlig sak å stemme imot konkrete forslag, men da bør man i hvert fall ha noen egne isteden, og det har ikke regjeringen. Stortinget sitter ikke og voterer over at regjeringen skal vente og se eller sende ut ting på høring. Stortinget voterer over konkrete forslag, og dem stemmer regjeringspartiene ned.

En liten siste merknad til partiet Rødt: En liten observasjon er at det er litt trist at når man skal reise 40–50 år tilbake i tid, kan man for Rødts del ikke vise til folk i egne rekker når det gjelder sitater, da må man gjerne ty til andre partier. Det ville kanskje ikke ha vært et så fint persongalleri å hente fra.

Presidenten [11:16:16]: Representanten Per-Willy Amundsen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:16:24]: Først til representanten Vågslid: Det er så sin sak at vi med det departementene sender ut på høring, kan se hva regjeringen jobber med, men det er ikke vedtatt politikk på noen som helst måte fra regjeringen før det er en proposisjon som går i statsråd. Stortinget kan ikke som institusjon forholde seg til saker som sendes ut på høring fra departementene. Vi forholder oss til de sakene som kommer til Stortinget. Det bør det ikke eksistere noen tvil om.

Så til representanten Drevland Lund: Vel, man skal være forsiktig med å vise til Danmark i alle saker. Det er mye godt vi kan lære av Danmark, men jeg anbefaler representanten Drevland Lund å reise til Danmark og se på gettoproblemene der, nettopp på grunn av en feilslått boligpolitikk, som jeg tror de fleste dansker vil advare imot. Og så er det som det er: Jo mer regulering man trer ned over hodet på folk, jo dyrere blir det, og det er nesten utrolig at ikke venstresiden i norsk politikk har lært det gjennom et århundre.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [11:17:33]: Jeg fikk faktisk behov for å ha siste ord, nettopp for nok en gang å gjenta det både komitélederen og kommunalministeren tok opp: Regjeringen jobber fram politiske forslag, sender dem ut på høring for å få innspill fra organisasjoner, næringsliv, etc., og sender saken videre, enten i form av forskrift eller tilbake til Stortinget i form av lovendringer. Det er klart at vi her da jobber med forslagene som ligger i boligmeldingen. Forslagene fra de andre partiene ser vi da egentlig ikke noen grunn til å støtte, for det arbeidet er allerede i gang.

Så fikk jeg lyst til å knytte en kjapp kommentar til Per-Willy Amundsens siste innlegg når det gjelder gettofisering og problemene i Danmark. Det er jo derfor vi har lagt fram forslaget om at kommunene skal kunne styre boligsammensetningen sin, nettopp for at man i et område med levekårsutfordringer skal kunne styre utviklingen slik at man bygger boliger som ikke fører til den type gjennomtrekk som kanskje definerer det boligområdet i dag.

Med det vil jeg takke for debatten og arbeidet med boligmeldingen. Denne regjeringen har satt fart på det boligpolitiske arbeidet, og jeg gjentar: Det er jeg veldig stolt av.

Presidenten [11:18:50]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Sak nr. 2 [11:18:55]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hilde Marie Gaebpie Danielsen og Birgit Oline Kjerstad om stans av nye hyttefelt (Innst. 339 S (2023–2024), jf. Dokument 8:121 S (2023–2024))

Presidenten [11:19:14]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte

tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [11:19:49] (ordfører for saken): Vi ble nok alle litt skremt i vinter da NRK viste oss hvor fort nedbyggingen av norsk natur har gått. I denne saken setter SV fram ulike forslag for å stanse nye hyttefelt.

For oss skal klima og natur være rammen rundt all vår politikk, og det har vi levert på fra dag én i regjeringskontorene. Norge var en viktig pådriver for å få i land naturavtalen i Montreal, og Norge var en pådriver for de ulike målene, bl.a. målet om vern og bevaring av 30 pst. land og 30 pst. hav.

Regjeringen har nylig sendt ut de statlige planretningslinjene på høring. Der sier vi at fortetningspotensialet i fritidsboligområder skal kartlegges og bør utnyttes før det blir lagt til rette for utvidelse av eksisterende fritidsboligområder og utbygging av nye områder. I fjell og utmark bør fritidsboligområdene avgrensnes mot sammenhengende natur-, villrein- og friluftsområder, kulturmiljøer og viktige områder for landbruk, reindrift og andre næringer.

Virkningen av utbyggingen på landskap skal vurderes og minimeres. Nye fritidsboligområder eller utvidelse av eksisterende områder bør i fjellområdene ikke anlegges i og over skoggrensene eller på myr. Kommunene skal sikre større sammenheng i områder uten fritidsbebyggelse i fjellområder med stort press på arealene.

Regjeringen er opptatt av at vi ikke bygger ned mer natur der den er sårbar. I byene bør vi bygge høyere, heller enn å ese ut.

Vi ønsker ikke ytterligere tap av uberørt natur og privatisering av fjellområder grunnet hyttebygging, og jeg er glad kommunene nå skal sikre større sammenhengende områder uten fritidsbebyggelse i fjellområder med stort press på arealene. Skal vi fortsatt kunne gå fjelltur i urørt natur, bør nye fritidsboligområder eller utvidelse av eksisterende områder i fjellområdene ikke anlegges i og over skoggrensene eller på myr. Vi skal bidra med kunnskap og veiledning slik at kommunene fatter grundige og veloverveide vedtak i sine utbygginger i framtiden.

Mudassar Kapur (H) [11:22:22]: I forrige debatt var vi innom statlig overstyring, og dette er nok et eksempel på en bevegelse den veien. Jeg tror ikke det er noen partier her i Stortinget som ikke har den omtanken for naturen, eller ikke tar naturinngrep og den gode balansen mellom utbygging og natur på alvor. I motsetning til SV har vi imidlertid tillit til at våre lokalpolitikere, uavhengig av hvilket parti de er fra – de som bor og lever ute i disse lokalsamfunnene – selv greier å ta dette

ansvaret, og selv vet hvor den balansegangen går, og ikke trenger statlig overstyring på dette feltet.

Vi i Høyre mener at beslutninger knyttet til disponering av arealer og utbygginger først og fremst skal fattes lokalt. Det er viktig at kommunene gis det handlingsrommet som er nødvendig for å ta gode avgjørelser, både på vegne av sine innbyggere, sitt lokalsamfunn, sin geografi, sin natur og sitt næringsliv. Det er derfor vi hvert fjerde år velger mange kloke hoder til å sitte i kommunestyrene. Det er de som er nærmest til å ta beslutningene.

Den bevegelsen vi nå ser fra SV i stadig flere saker, hvor man «oversetter» sin bekymring for et saksfelt til å være det samme som at det bare er SV her på Stortinget i Oslo som vet best, og at svaret på lokale utfordringer alltid skal komme gjennom statlig overstyring, er en bevegelse som er litt skummel, særlig i boligpolitikken og i arealpolitikken. Her må vi stole på de lokale, vi må stole på det lokale demokratiet og det lokale selvstyret. Ikke minst handler det om å stole på de innbyggerne, også i næringslivet, som har stemt på de partiene som sitter og styrer lokalt, og legge til grunn at disse innbyggerne har tatt gode beslutninger på vegne av sin kommune når de har valgt inn lokalpolitikere som ønsker å legge til rette for godt næringsliv, god natur, godt miljø, godt klima og også gode oppvekstvilkår, gode tjenestetilbud og å skape vekst og velstand i sin kommune. Så det SV foreslår her, er på tvers av all god lokal selvstyrepolitikk. Samtidig beskylder man andre partier, som stemmer dette ned, for ikke å være opptatt av natur og klima.

Heidi Greni (Sp) [11:25:32]: Det er kommunen som er planmyndighet, og beslutninger knyttet til arealdisponering skal fattes lokalt. Lokalpolitikere sitter med lokalkunnskapen, og de må styre hvordan de ønsker at kommunen deres skal utvikle seg.

Hurdalsplattformen slår fast at vi skal styrke den lokale selvråderetten, slik regjeringen gjør bl.a. gjennom de nye statlige planretningslinjene for areal med en større differensiering mellom pressområdene og distriktene. Forslagene i dette representantforslaget er et direkte angrep på den kommunale selvråderetten.

Stortinget har nylig behandlet distriktsmeldingen, som slo fast målet om folketallsøkning i distriktskommunene. Da kan vi ikke stoppe utviklingen i viktige næringer. Skal vi nå målet, må vi styrke distriktsnæringene, også reiselivsnæringen og hyttenæringen. Jeg er alvorlig bekymret for alle de ulike forslagene som kommer, som hemmer næringsutvikling i distriktskommuner. Dette forslaget kommer til og med i en tid da byggenæringen er den eneste næringen som har ledig kompetanse.

Vi skal legge til rette for hyttebygging også i framtiden, men det må selvsagt gjøres på en mest mulig skån-

som måte. Det må tas hensyn til truede arter, vi skal ikke bygge over tregrensen, vi må ta hensyn til landbruksnæringen, osv. Noen kommuner har mange hytter og har kanskje ikke plass til flere, andre har én kvadratkilometer per innbygger, og nye hytter vil være avgjørende for å holde liv i den ene butikken i bygda, i skitrekke, i puben, i snekkerfirmaet, osv.

Uansett er det lokalpolitikere som må bestemme det – lokalpolitikere som vil det beste for bygda si, som balanserer ulike hensyn, og som vurderer hvor i kommunen det er best å legge eventuelle hyttefelt. Noen prøver å skape et inntrykk av at halve Norge er utbygd med hytter. Sannheten er at det er nærmere 1 promille, langt under 2 promille, som er bebygd med fritidsboliger.

Nye hytteeiere skal selvsagt ha samme tilgang til strøm som gamle. Nye hytter er bedre isolert og derfor mer energigjerrige enn de gamle. Nettselskaper er forpliktet til å likebehandle kundene sine, og må det investeres i nett, må kunden betale sin andel gjennom anleggsbidrag.

Kommunene reviderer arealplaner hvert fjerde år. Gjennom mine 20 år i lokalpolitikken har jeg vært med på mange sånne runder, og i hver runde har vi gått igjennom gamle planer og vurdert og også tatt ut tomter vi mente var mindre hensiktsmessige. Det er en vurdering alle kommuner gjør i arealprosessen, men å komme med et statlig pålegg om planvask er ikke aktuelt for Senterpartiet. Stortinget skal legge til rette for næringsutvikling i hele landet, ikke hemme distriktskommuner med nye statlige pålegg.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:28:52]: Nok en gang får vi presentert et forslag fra venstresiden som jeg vil si har et litt autoritært preg, og som er en veldig tydelig overstyring av innbyggerne og en veldig tydelig overstyring av det kommunale selvstyret. Det er i det hele tatt et grep som bryter fullstendig med norske tradisjoner når det gjelder lokalstyre. Jeg er egentlig forbløffet over at dette forslaget fra SV i det hele tatt er fremmet, og at vi har det til behandling.

Det er alltid sånn at sivilisasjonens blotte eksistens vil bety inngrep i naturen. Sånn er det. Det er en del av å ha et samfunn. Om det er hytte, boliger eller andre funksjoner man bygger ut, er det ikke tjenlig å legge ned totalforbud. Problemstillingen er jo – med referanse til forrige sak – at det er for mye regelstyring på disse områdene, for mye båndlegging, for mye krav til planer og i det hele tatt for mye byråkrati. Nå skal SV altså løse problemet med i realiteten å innføre et totalforbud.

Dersom man tar klima- og miljøutfordringer på alvor hva gjelder inngrep i naturen, som er argumentasjonen her fra SVs side, må vi stille spørsmålet om hva man

da mener om vindturbiner. Det er vel knapt noen andre ting som har et så tydelig fotavtrykk og griper slik inn i norsk natur som det disse vindturbinene representerer. Igjen: Man må ha tillit til lokaldemokratiet og til innbyggerne, sånn som Fremskrittspartiet, som ønsker folkeavstemning i den typen saker, har det.

Jeg klarer ikke å forstå hvordan man ser seg tjent med å komme med denne typen forslag, som bryter med norske tradisjoner, og som er et inngrep i kommunenes mulighet til å styre og utvikle sine egne samfunn og til å utvikle næringsliv. Her må jeg si meg helt enig med Senterpartiets vurdering: Vi må ha tillit til våre lokalpolitikere, vi må ha tillit til lokaldemokratiet – og så må vi ha mindre av reguleringer, ikke mer.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:32:04]: SV fremja dette forslaget om å setje på bremsene for hyttebygginga i Noreg. Vi ønskjer å leggje reguleringsplanar på is, innføre foreldingsfrist for gamle reguleringsplanar og endre praksisen med å knyte nye hyttefelt til strømmenettet. Mange av våre lokalpolitikarar kjempar ein hard kamp mot utbygjarar som vil bygge ut meir og meir. Derfor tenkjer vi at nasjonal politikk må støtte dei som står i desse kampane i lokalsamfunna.

Det er på ingen måte forslag som er fremja for å moralisere over livskvaliteten knytt til å dra på ei hytte, eller for den del at ein ikkje skal unne folk å setje pris på natur, men det som nettopp held på å skje no med denne ekstreme hyttebygginga, er at naturverdiane, det vi er der for å oppleve, i stor grad blir oppstykkja og øydelagd. Naturparadokset er at vi er i ferd med å øydeleggje den naturen vi vil oppleve. Vi meiner at grensa rett og slett er nådd, og at vi må tenkje nytt.

Greni nemner naturavtalen. Ja, vi har underskrive naturavtalen, og den naturavtalen må få ein konsekvens i korleis vi forvaltar areala framover. Vi kan ikkje halde på som før, å bygge bit for bit og øydeleggje natur- og kulturlandskapet vårt.

Det har vore ei klondikestemning i hyttemarknaden i mange tiår. Eg stod bak to stykke i København som stod og diskuterte at dei hadde kjøpt endå ei hytte. Det var nordmenn som var velstående, og det var heilt tydeleg at den investeringa var gjort for å plassera pengane sine, ikkje for å bruke hytta sjølv. Her har det skjedd ei endring i den norske hyttekulturen, det har blitt endå meir eit investeringsobjekt. Ofte er lokalbefolkninga dei som blir skuffa litt til sides i desse harde kampane, fordi utbygjarinteressene og dei økonomiske interessene på kort sikt med å få omdisponere areala er så store.

Det er ikkje snakk om å stoppe utviklinga. Tvert imot trur eg veldig mange kommunar med mykje naturareal kan utvikle både eit reiseliv og eit lokalsamfunn utan nødvendigvis å leggje ut veldig mange fleire områ-

de til hyttefelt. Dei hyttene som er bygde, skal sjølvsagt brukast, dei skal haldast ved like, og dei skal vere til glede for folket, men det vi snakkar om, er nye felt. Det er snakk om masse areal over tregrensa – heile 353 km² er planlagt utbyggingsareal innanfor f.eks. villreinområde. Her må ein ta skeia i ei anna hand.

Med dette tek eg opp forslaga SV er med på.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:35:05]: Representanten Birgit Oline Kjerstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Tobias Drevland Lund (R) [11:35:20]: Vi har en klimakrise, men vi har også en naturkrise. En rapport utarbeidet av Norsk institutt for naturforskning, NINA, viste at det er avsatt over dobbelt så mye areal til fritidsbebyggelse – 987 km² – som til boligformål eller sentrumsområder – 453 km² – i kommunale arealplaner og reguleringsplaner. I tillegg kommer areal til veier og infrastruktur. De planlagte arealene for bolig, fritidsbolig, næringsformål og annet i Norge omfatter til sammen 2 166 km², et areal på størrelse med Vestfold fylke.

Om alt dette arealet ble bygd ut i henhold til planene, ville det tilsvare rundt 450 000 flere hytter i Norge. Det ville også helt åpenbart betydelig forverre naturkrisen vi allerede står i, og ødelegge for framtidige generasjoners livsgrunnlag og mulighet til å oppleve intakt natur og biologisk mangfold.

I 1986, på toppen av jappetiden, ble det ferdigstilt rundt 2 600 fritidsboliger. Det tallet inkluderer imidlertid tilbygg og påbygg. Til sammenlikning ble det etter årtusenskiftet bygget i snitt over 5 000 nye fritidsboliger hvert eneste år. Byggeaktiviteten har fram til nå vært økende. I 2021 ble det satt rekord i antall tillatelser gitt til hyttebygging. Samtidig ble hyttene mer energikrevende og større. Det er det altså verdt å ha med seg, for man snakker ikke om de samme hyttene som ble bygd for 40–50 år siden. Nå snakker man om store slott. I 1983 var størrelsen på en gjennomsnittlig hytte 62 m². I dag er snittet 99,5 m². Det siste tiåret har nybygde frittstående hytter i snitt økt i størrelse fra 94 til 105 m². Det er et større areal enn mange bor på.

Utbygging av store områder med fritidsbebyggelse fører til at samfunnet bruker store ressurser på å bygge infrastruktur til vei, vann, avløp og energi. Nye hyttefelt krever mer kraft og dermed også mer nettutbygging. Samtidig fører det til større behov for kraftutbygging, som igjen, som representanten Amundsen nevnte, legger press på naturen gjennom f.eks. behov for mer kraft gjennom store vindkraftprosjekter på land, noe Rødt er imot.

Det må bli slutt på denne tut-og-kjør-politikken. Selv om det kan være sånn som representanten Kapur

sa i sitt innlegg, at vi alle er opptatt av naturen og av å ta vare på naturen for framtidige generasjoner, må det også følges av at man handler, at man gjør noe, og at man setter i verk noen tiltak som gjør at vi ikke bygger ned naturen framover. Med det viser jeg til de forslagene Rødt er med på.

Statsråd Erling Sande [11:38:34]: Kommunane er den sentrale planmyndigheita i landet vårt. Dei har ei sentral rolle i arealforvaltninga og skal leggje til rette for lokal vekst og utvikling innanfor ramma av både nasjonal og regional politikk.

Oppdaterte planar er viktig for at utviklinga skal gå i den retninga kommunen ønskjer, og for at vi skal nå dei nasjonale måla. I arbeidet med kommunal planstrategi skal kommunane ta stilling til behovet for revisjon av kommuneplanen. Dei kan òg ta stilling til behovet for nye reguleringsplanar eller for å revidere eller oppheve eksisterande planar.

Regjeringa har gjeve føringar for planlegging av nye fritidsbustader. Vi har framheva at potensialet for forsetting og utvikling av eksisterande fritidsbustadsområde bør vurderast før det blir opna for utbygging i nye område. Dette gjeld særleg i område med utbyggingspress. Vi har òg bedt kommunane vurdere om tidlegare godkjent arealbruk skal endrast, m.a. av omsyn til klima, naturmangfald, kulturmiljø, jordvern og reindrift.

Eg meiner kommunane har dei nødvendige verktøya for å oppheve, endre eller erstatte gjeldande reguleringsplanar, og at det ikkje er behov for å innføre ein frist for forelding av slike planar, slik det blir foreslått her. Kommunane kan stanse planinitiativ dei meiner ikkje er i tråd med nasjonal arealpolitikk eller ønskt lokal utvikling.

Kommunane kan ikkje regulere energiløysinga i hyttefelt gjennom plan- og bygningsloven. Unntaket er at dei kan gje føresegnar om tilknytingsplikt for fjernvarmeanlegg i område der eit fjernvarmeselskap har områdekonsesjon. Etterspurnaden etter energi og effekt frå nye fritidsbustader er dessutan ein svært liten del av den samla etterspurnaden. Nettselskapa har plikt til å knyte nye forbrukskundar til nettet. Regjeringa meiner det ikkje er ei god løysing å nekte straum til alle nye fritidsbustader.

Eg har tiltru til at kommunane og utbyggjarane finn gode løysingar på dette området gjennom gode planprosessar. Difor meiner eg det ikkje er behov for å utsetje behandlinga av nye planar, slik det blir foreslått, og meiner det heller ikkje er behov for tiltak som sikrar at nye hyttefelt ikkje blir knytte til straumnettet.

Eg har berre lyst til å understreke at det er blitt halde fleire gode innlegg om det lokale sjølvstyret her, om dei flinke lokalpolitikarane vi har, og at vi må gje dei den til-

liten det er å styre arbeidet med arealforvaltning i kommunen sin. Eg sluttar meg heilhjarta til det. Så har eg lyst til å seie at for mange nordmenn er hytta eit viktig samlingspunkt. Ho aukar livskvaliteten vår, og det at vi kan ha hyttebygging også i fortsetjinga, har det blitt argumentert godt for i debatten.

Presidenten [11:41:40]: Det blir replikkordskifte.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:41:54]: Eg takkar statsråden for innlegget. Eg er einig i at det lokale sjølvstyret er viktig, og eg er faktisk også einig i at det er veldig mykje livskvalitet knytt til hytteliv i Noreg – så ikkje misforstå meg. Samtidig var eg på besøk i ein stor hyttekommune for ei tid sidan og møtte der representantar for lokalsamfunnet som verkeleg hadde begynt å ta til motmæle mot utbygginga. Eg besøkte også planleggjarane på kommunekontoret som sa at dei mangla verktøya til å seie nei. Dei treng eit sterkare naturvern i plan- og bygningslova. No har ikkje vi foreslått det her, og kanskje er ikkje forslaga våre dei som får fleirtal, men diskusjonen her er veldig viktig. Meiner verkeleg statsråden at det vi har i dag, med planverk og retningslinjer, er godt nok for å ta vare på norsk natur i framtida?

Statsråd Erling Sande [11:42:52]: Ja, eg meiner at kommunane i dag har nødvendige verktøy for å oppheve, endre eller erstatte gjeldande reguleringsplanar viss dei ønskjer det. Det representanten beskriv, er ein situasjon der truleg fleirtalet av innbyggjarane i ein kommune ønskjer ein meir restriktiv politikk. Ja, det er så greitt med det at då har lokaldemokratiet også mogleheita til å gjere det, gjennom dei verktøya ein har i dag. Så dette er, slik eg opplever det, ikkje eit innlegg til fordel for det eine eller det andre, men rett og slett til fordel for at det eine eller andre skal vurderast av dei lokale politikarane som er valde av folket i området sitt, som er glade i området sitt, og ønskjer det beste for lokalsamfunnet sitt framover.

Presidenten [11:43:42]: Replikordskiftet er over.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på 3 minutter.

Lene Vågslid (A) [11:44:00] (leiar i komiteen): Takk til saksordførar for arbeidet med saka.

I kommunal- og forvaltingskomiteen er me heldige. Me får reise mykje rundt om i landet, og medlemene i komiteen hugsar sikkert då me bl.a. var i Agder. Då besøkte me Valle kommune og fekk bli med på ei synfaring i eit av hyttefelta i Valle. Grunnen til at eg innleiar med det, er at eg har lyst til å støtte opp under og gje ros og skryt til dei kommunane som no både planvaskar – som har blitt eit populært nyord – og veldig kritisk går igjen-

nom sine egne kommunale arealplanar med eit blikk på berekraft og arealbruk.

Det er veldig positivt, for som saksordføraren trur eg at ikkje berre den saka me såg på NRK, men òg auka bevisstgjerung om naturkrise og klima heldigvis ikkje berre påverkar oss i Stortinget. Det påverkar fylkestingspolitikarar og lokalpolitikarar òg, og det er veldig bra, for me må ha ei balansert tilnærming til desse sakene. Både lokalpolitikarar og me, som er nasjonale politikarar, opplever ganske store målkonfliktar. Det blei nemnt villrein her i stad. Det er ei kjempeutfordring korleis me skal klare å ta vare på villreinstamma i Noreg, samtidig som me skal greie å sikre mobilitet og lokalt næringsliv.

Eg har lyst til berre å understreke, og det kjem òg fram av merknadene, at både Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Høgre er tydelege på at om me ikkje støttar dei forslaga som er fremja i dag – me meiner dei strir mot det lokale sjølvstyret – er det òg sentralt at i tillegg til at kommunane har nødvendig handlingsrom i desse sakene, må ein òg ha gode nok verktøy til å ta rette avgjerder.

Per-Willy Amundsen (FrP) [11:46:17]: Nok en gang er vi vitne til en debatt hvor man ikke ser konsekvensen av sine egne forslag, ikke ser sammenhengen i de sakene man diskuterer.

I forrige sak diskuterte vi tilgang på boliger, hvor en åpenbar problemstilling er planprosesser og krav i den forbindelse, byråkrati som står i veien for etablering av nye boliger. Så har vi et forslag her hvor jeg oppfatter at SV i realiteten tar til orde for å styrke naturinteressene i plan- og bygningsloven, hvis jeg forsto representanten riktig. Det er jo nettopp det som er en del av problemet: at man har så strenge krav til både de faktiske forhold i reguleringsplanene og også til prosess, noe som gjør at det å realisere og få bygd en vei med en plantid på ti år er en veldig rask planprosess i dette landet.

Hvis det er noe som er ivaretatt, er det naturinteressene i plan- og bygningsloven – virkelig. Der har innsigelsesmyndigheter alle muligheter og bestemmelser for å stoppe kommuner som gjør vedtak som man måtte være imot. Innsigelsesinstituttet står sterkt, som vi vet, noe som gjør at den typen saker kommer til behandling. Ja, jeg vil våge den påstanden at det er få interesser som er så godt ivaretatt i plan- og bygningsloven som nettopp natursiden. Det være seg både spissnutefrosk, firfisle, myrvern, for den saks skyld, og sjøgress. Alle disse forholdene er godt ivaretatt i plan- og bygningsloven, ja, noen av oss mener for godt ivaretatt, slik at det er til hinder for utbygging, til hinder for realisering, til hinder for arbeidsplasser og verdiskaping.

Dette er et eksempel på at den ene hånden ikke ser hva den andre hånden gjør, og at man på den ene siden snakker om mer effektive prosesser og mer effektiv be-

handling og planlegging, men på den andre siden bidrar til det stikk motsatte. Tiden er kommet for å forenkle plan- og bygningsloven – ikke bygge den ut, ikke vanskeliggjøre planlegging i Norge. Den tiden bør være forbi.

Birgit Oline Kjerstad (SV) [11:49:24]: Summen av påverknad vi menneske har på naturen, også her i Noreg, er kjempestor. 50 pst. av ville artar har gått tapt globalt, men også veldig mange artar er trua her i Noreg på grunn av at vi forvaltar areala kortsiktig og ut frå ei heilt nærsynt økonomisk interesse, og ikkje ut frå det store behovet vi har for å vareta klima og natur. Veldig mykje av fritidshusbygginga har skjedd dei siste 10–20 åra, og vi har så mange hytter at vi rett og slett kanskje ikkje treng fleire.

Når eg høyrer på debatten her, registrerer eg at fleire begynner å forstå alvorlet knytt til dette, m.a. på grunn av NRK-serien og dokumentaren Oppsynsmannen. Noko av det som har mangla totalt i arealplanlegginga, er vurderinga av verknadene i sum. Heldigvis begynner det å kome nokre verktøy no som kan gjere at ein kan sjå det meir i ein heilskap og ikkje bit for bit.

Eg har brukt dei siste dagane på å lese litt i ei bok som heiter «Naturparadokset» – ein journalist har gått djupt inn i problemstillingane knytte til energianlegg, hyttebygging osv. Ho beskriv lokalsamfunn der dei som vil beskytte naturen, myra, skogen og kva det skal vere, som yter enorme økosystemtenester til oss menneske, ofte blir knebla av sterke utbyggjarar. Det gjer at eg meiner det er på tide – når vi skal gjennomføre naturavtalen og behandle denne meldinga seinare, men også i desse sakene som vi fremjar – at vi meir og meir gjev støtte til desse lokalsamfunna som prøver å beskytte den naturen som vi har igjen. Det er arealbruksendringar som har ført til det store tapet, og det er den største årsaka, m.a. norsk hyttebygging. Då må vi begynne å spørje: Treng vi fleire hytter? Og: Kva fører det til i framtida for komande generasjonar om vi fortset slik som no?

Presidenten [11:52:03]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:52:09]

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i sak om Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug (Innst. 315 S (2023–2024))

Presidenten [11:52:20]: Etter ønske fra kontroll- og konstitusjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter inn-

legg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Første taler, på vegne av saksordfører Grunde Almeland, er Naomi Ichihara Røkkum.

Naomi Ichihara Røkkum (V) [11:53:01]: Den 30. oktober 2023 valgte kontroll- og konstitusjonskomiteen å åpne sak om Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug. Komiteen mente at saken reiste tre spørsmål som komiteen ønsket svar på:

1. Hva var det juridiske og økonomiske grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon hvis kjøpsprisen oversteg markedstesten?
2. Kjøpte Statskog SF Meraker Brug AS for en høyere pris enn det som var forretningsmessig riktig verdi?
3. Har Stortinget fått tilstrekkelige opplysninger da Stortinget behandlet saken?

Kjøpet ble budsjettert som en lånetransaksjon, og følgende to vilkår må normalt være oppfylt for at noe skal kunne budsjetteres som det. For det første: Tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen. For det andre: Avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked.

Markedsverdien til Meraker Brug var ifølge Finansdepartementets rådgiver Pareto på 2,4 mrd. kr, gitt deres anslag på kontantstrøm og markedsmessig avkastningskrav. Samtidig mente samme rådgiver at en privat investor kunne verdsette Meraker Brug til opp mot 2,8 mrd. kr, gitt mer aggressive vurderinger enn statens. Det er også verdt å merke seg at embetsverket ga et tydelig råd om at en lånetransaksjon var riktig postering for kjøpet innenfor en ramme på 2,8 mrd. kr.

Flertallet i komiteen legger til grunn Finansdepartementets faglige vurderinger av budsjetteringen av Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug opp mot det finansielle rammeverket, og legger Finansdepartementets faglige oppfølging av eksternt finansiell rådgiver til grunn. Flertallet kan ikke se at kontroll- og konstitusjonskomiteens medlemmer besitter nødvendig fagkompetanse til å overprøve denne vurderingen.

Fra vår side kan ikke Venstre se at kravene til å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon er oppfylt. En rekke forhold tyder på at staten har betalt langt mer enn private investorer ville verdsatt selskapet til, og at staten dermed ville tape penger eller få en lavere avkastning enn kravene til lånetransaksjoner krever.

For det første ser staten ut til å ha betalt om lag 1 mrd. kr mer enn de private budgiverne var villige til å by. For det andre er avkastningskravet staten har lagt til grunn, lavt. For det tredje er det lagt inn store verdier i verdsettelsen som det virker urealistisk at staten kan realisere. For det fjerde er kjøpesummen på 2,65 mrd. kr

høyere enn det Statskog og statens finansielle rådgiver Pareto mente selskapet var verdt.

Når vi vet det vi vet i dag, kan jeg ikke se at den daværende landbruks- og matministeren ga Stortinget de opplysninger som var nødvendige for Stortingets behandling av saken. Som en overordnet norm skal Stortinget få tilstrekkelig informasjon til å kunne foreta en forsvarlig vurdering av innholdet i, og virkningene av, de forslagene som regjeringen framlegger for Stortinget.

Statsråden ville ikke oversende verdivurderingen eller opplyse om avkastningskravet da saken var til behandling i Stortinget, til tross for gjentatte forespørsler fra medlemmer av næringskomiteen. Den tilbakeholdte informasjonen kaster lys over lovligheten av å lånefinansiere kjøpet og ville vært vesentlig for Stortingets behandling av saken. Uten tilgang på verdivurderingen eller avkastningskravene var det ikke mulig for næringskomiteen å gjøre en selvstendig vurdering av lovligheten av å lånefinansiere kjøpet.

Landbruks- og matministeren, som var ansvarlig for saken, har i ettertid trådt ut av regjeringen. Jeg viser imidlertid til Stortingets behandling av regjeringsapparatets håndtering av habilitetsregelverk, der man klargjør at Stortinget kan, og bør, rette kritikk mot en avgått statsråd hvis Stortinget finner grunnlag for kritikk, og statsrådets avgang ikke var begrunnet i forholdet kritikken angår. Jeg tar derfor opp mindretallets forslag, som lyder:

«Stortinget finner det kritikkverdige at tidligere statsråd Sandra Borch ikke informerte Stortinget på tilstrekkelig vis da saken om kjøpet av Meraker Brug ble behandlet i Stortinget, og mener Stortinget på den bakgrunn kan ha fattet et vedtak i strid med bevilgningsreglementet og lov om Statens pensjonsfond.»

Presidenten [11:57:28]: Da har representanten Naomi Ichihara Røkkum tatt opp det forslaget hun refererte.

Kirsti Leirtrø (A) [11:57:42]: Saken handler om Statskogs kjøp av Meraker Brug.

For oss i Arbeiderpartiet er det selvfølgelig viktig at en følger god regnskapsskikk, med korrekt regnskapsføring. Det mener vi er gjort, også etter komiteens undersøkelser. Vi mener også at Stortinget har fått nok og omfattende dokumentasjon på grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon.

Mindretallet finner det underlig at embetsverket i Finansdepartementet ikke hadde motforestillinger til posteringen, og mener Stortinget har fattet vedtak i strid med bevilgningsreglement og lov om Statens pensjonsfond. De mener også at det er for lite avkastning, og at kjøpet er mye over markedsverdi, mens vi altså mener at

det er all mulig grunn til å stole på embetsverket i Finansdepartementet både når det gjelder det som faktisk skjedde, og grunnlaget for kjøpet.

Denne saken handler mer om politikk enn om markedsverdi eller avkastning. Det handler om å sikre at norsk natur skal eies av fellesskapet, at den er i norske hender og tilgjengelig for oss alle. Alt kan ikke måles i markedet og at en skal beregne avkastning i forhold til kjøpesummen. Verdien ligger nå i Statskogs eie. Vi er altså uenig med mindretallet også om at reglene ikke ble fulgt. I en lukket budrunde er det vanskelig å si hva aktørene kunne vært villig til å gi.

Jeg vil nå komme med en sammenligning i bruk av skattebetalernes penger: Nye veier stanset bygging av E6 i samme område som Meraker Brug ligger. Der er det nå en merkostnad på 3 mrd. kr fordi avtalen med et spansk entreprenørselskap måtte avlyses. En vei på tre mil har altså større kostnadsprekk enn hele kjøpet av Norges største eiendom, som strekker seg over store deler av Trøndelag.

Jeg er ikke i tvil om hva som er alvorlig feil bruk av skattebetalernes penger. Det er i hvert fall ikke det å sikre nasjonal kontroll over eget land.

De siste årene har vi lært mye om sikkerhet og beredskap. Er vi godt nok rustet til å takle krisene vi ser rundt oss? Vi må styrke norsk selvforsyningsgrad på mat og kraft, sørge for kompetanse i eget land, et sterkt forsvaret og – i dette tilfellet – ha riktig eierskap til norsk natur og utmark.

Det blir store overskrifter når russiskeidde hytter i nærheten av forsvarsinstallasjoner oppdages. Vi har i tillegg erfaringer med salget av Værdalsbruket under høyregjeringen, hvor staten ikke gikk inn som kjøper, og hvor over 60 pst. av Verdal kommune nå eies av en privat investor. Så det handler jo ikke bare om over eller under streken, men det handler om politikk.

Vi har også en sak om salg av eiendom på Svalbard akkurat nå. Det bør gjøre oss betenkt og bevisst på at folks trygghet og rikets sikkerhet ikke alltid kan måles i penger eller avkastning.

Jeg er glad for at vår regjering så at dette kjøpet var viktig, og kan ikke se at noe av det er i strid med retningslinjene eller at Stortinget ikke var nok opplyst.

Peter Frølich (H) [12:02:00] (komiteens leder): Dette er et av norgeshistoriens største eiendomskjøp. Prosessen har vært spesiell. Den har vært preget av hast i behandlingen og uvanlige budsjettmetoder. Det var derfor veldig viktig at kontrollkomiteen åpnet denne saken.

Da vi åpnet sak, ga det også mediene en ekstra mulighet til å grave dypt i saken. De fortjener honnør for å ha avdekket f.eks. at staten antakelig kan ha betalt opp

mot en milliard i overpris, og at statens verdivurderinger og konsulentrapporter har hatt mange tvilsomme premisser. Regjeringen har fått ganske knallhard medfart på lederplass i ulike aviser og i kommentariatet, og det er med god grunn.

Dagens Næringsliv har kalt dette kjøpet en skandale, selv om de isolert sett støtter kjøpet. Jeg mener det er en korrekt beskrivelse. Det er en korrekt beskrivelse fordi prisen har vært satt for høyt. Beregningen av inntjening har vært for lav. Dermed har det ikke vært mulig, tror jeg, å føre dette kjøpet som en utgift, slik loven krever. Det å hevde at dette er en investering som gir innbyggerne i Norge den samme avkastningen som om midlene hadde stått i oljefondet, er nesten en fornærmelse. Når man investerer oppunder 3 mrd. kr, bør avkastningen – i alle fall et konservativt estimat – være på rundt 100 mill. kr hvert år. Antakelig ligger vi allerede mange hundre millioner bak skjema, og dette gapet vil antakelig bare øke og øke for hvert år som går. Tar jeg feil om dette, blir jeg glad, men hvis jeg har rett, er det norske fellesskapet påført et tap på et tvilsomt tallgrunnlag, med en tvilssom saksbehandling.

Regjeringen har med dette kjøpet egentlig lansert en ny metode som kan sette en uheldig presedens. Vi kan f.eks. døpe den Meraker-metoden, hvor punkt én blir å finne et politisk prestisjeprosjekt som er for dyrt til å ta i de vanlige budsjettprosessene. Punkt to blir å finne konsulenter som kan bidra til å få verdivurderingen så maksimert som overhodet mulig, for å øke hva man kan føre under streken. Man kan få konsulentene til å leke med avkastningskravet og redusere det, slik at man kan øke verdien. Det kan legges inn ganske fantasifulle forutsetninger om utbygging av vindkraft, f.eks. Når kjøpet så er gjort, går det an å sette strek over de planene.

Det gjør at jeg tror vi står overfor noe som egentlig bør opprøre alle partiene i denne salen. Jeg synes det er rart at det har fått en slags passiv aksept i salen, spesielt blant de mindre partiene, også på venstresiden. Tenk hvis det var en blå regjering som gjorde et omdiskutert kjøp på nesten 3 mrd. kr, uten å vise regnestykkene engang. Det hadde vært ganske skandaløst da, på samme måte som det er ganske skandaløst nå. Jeg synes kanskje det er det viktigste poenget i saken – at Stortinget ikke fikk den informasjonen de trengte da de satt og behandlet den. Næringskomiteen ble bedt om å ta stilling til dette, med ganske stort tidspress. Da har vi en tradisjon for at man får svar på de spørsmålene man har. Representanter i næringskomiteen stilte helt relevante spørsmål. Hvordan var det regnet? Hvilke beregninger var lagt til grunn? Det ble holdt tilbake – man fikk ikke dette fordi det ble holdt igjen som forretnings sensitiv informasjon. Hadde ikke kontrollkomiteen tatt tak i det, hadde vi fortsatt vært i villrede om dette.

Jeg mener at helt prinsipielt, enten man er på venstresiden eller på høyresiden, støtter kjøpet eller ikke støtter kjøpet, må vi verne om informasjonsplikten som regjeringen har overfor Stortinget. Det er helt avgjørende for at vi skal kunne drive kontrollarbeid her på dette huset.

I dag vil vi høre at regjeringen vil vri søkelyset bort fra selve saksbehandlingen og over til de vanlige slagordene vi kjenner, om norsk eierskap, norske interesser og at det er så flott med fellesskapet, på norske hender, osv. Det er ikke nødvendigvis der uenigheten ligger, men denne saksbehandlingen fortjener en kritikk i denne salen.

Nils T. Bjørke (Sp) [12:07:16]: Stortinget har vedteke eit løyvingreglement som set krav til korleis regjeringa kan budsjettera ulike utgifter på statsbudsjettet. Finansdepartementet har utdjupa desse krava i rundskriv og rettleiar for departementet sine posteringar og transaksjonar. Statsrekneskapen inneheld både ein løyvingrekneskap og ein kapitalrekneskap. Ein 90-post i kapitalrekneskapen inneheld tilbakebetaling og avdrag på lån. Løyvinga på 90-postar vert aktivert som auka formue i kapitalrekneskapen. Det er ein lånetransaksjon under streken.

Finansdepartementet har sett krav til løyvingar på 90-post. Finansministeren skildra dei to vilkåra i høyringa i komiteen: Plasseringa må gje ei forventet avkastning som svarar til risikoen, og avkastninga må vera finansiell og koma frå inntekter i marknaden. I praksis tyder dette ein pris marknaden er villig til å betala, og som vil gje ei forventet avkastning som svarar til risikoen i investeringa. I vurdering av finansiell avkastning vert det teke omsyn til både reine kontantstraumar og prisen marknaden er villig til å betala.

I slike tilfelle er det vanleg at staten nyttar ein ekstern finansiell rådgjevar som gjev ei vurdering av kva som er marknadsmessig pris. I forkant av Statskogs kjøp av Meraker Brug vurderte Landbruksdepartementets finansielle rådgjevar marknadsværdien til 2,4 mrd. kr. Rådgjevaren meinte òg at ein privat investor kunne verdsetja eigedomen opp mot 2,8 mrd. kr. Kjøpesummen på 2,65 mrd. kr låg innanfor ramma rådgjevaren hadde sett, mellom 2,4 og 2,8 mrd. kr. Difor vart kjøpesummen Statskog gav for Meraker Brug, ein pris marknaden var villig til å betala. Kjøpesummen kunne difor budsjetterast som lånetransaksjon under streken, av di den følgde vilkåra. Dette er dokumentert i omfattande materiale som komiteen har fått tilsend frå departementet.

I tråd med krava i Finansdepartementets rettleiar gjorde embetsverket i Finansdepartementet ei vurdering av kva som var rett budsjettering av kjøpesummen.

Vurderinga til embetsverket var at om prisen på eigedomen skulle verta høgare enn 2,8 mrd. kr, måtte kjøpet i så fall verta budsjettert som ei ordinær utgift. Når kjøpesummen vart 2,65 mrd. kr, låg det innanfor vurderinga til embetsverket av kva som kunne budsjetterast som lånetransaksjon.

Fleirtalet i komiteen legg til grunn Finansdepartementets faglege vurdering av budsjettering av Statskogs kjøp av AS Meraker Brug opp mot det finansielle rammeverket. Fleirtalet ser ikkje grunnlag for å fremja kritikk i saka. Alle krav og prosedyrar for slike transaksjonar er følgde i kjøpet. Eg meiner dette handlar meir om politikk og politisk uenigheit, der mindretalet leitar etter formelle feil eg meiner ikkje er her. Eg vil leggja til at ved kjøp av skogs- og utmarkseigedom må denne verdien vurderast i eit langsiktig perspektiv, ikkje ut frå kortsiktige avkastingskrav, som ein del av høgresida prøver å løfta fram.

Frå komitéleiaren er det peikt på at det har vore fleire oppslag i media. Kontrollkomiteen kan ikkje basera kontrollarbeidet sitt på oppslag i media. Me må ha den informasjonen me har fått. Eg meiner me har fått god informasjon frå departementa, og difor er fleirtalet veldig tydelege på at det her ikkje er grunnlag for kritikk.

Mindretalet meiner det er betalt 1 mrd. kr meir enn det private bodgjevarar var villige til å by. Dette er udokumenterte påstandar i media som ikkje har framkome i komiteens arbeid med saka.

Eg meiner dette er eit godt kjøp. Det sikrar norsk eigarskap, det sikrar allmenta eigarskap over store verdiar. Eg merkar meg at Høgres retorikk i denne saka har endra seg, slik den internasjonale situasjonen er i dag. Sanninga er at dei i lange tider har kjempa for å selja ned Noreg, og meiner det er det same kven som eig areal i Noreg. Me er faktisk av ei heilt anna oppfatning: Det er viktig med norsk eigarskap, det er viktig å ha kontroll på norske ressursar, og det meiner eg dagens sikkerheitssituasjon styrkjer oss i trua på.

Carl I. Hagen (FrP) [12:12:10]: Stortinget har ofte debatter om hva vi bør bruke skattepengene til – hva vi bør bruke folks innbetaling til det offentlige til, hva de skal gå til av utgiftsdekning. I mange sammenhenger er det faktisk slik at veldig mange sier at dette er for dyrt – vi har ikke råd, vi må være sparsommelige. Nye, livsviktige medisiner blir vurdert av Beslutningsforum. Da vurderer man nytten av medisinen opp mot prisen. Ofte er det slik at for medisiner som leger og pasienter mener vil være veldig, veldig fornuftig å bruke, blir det av Beslutningsforum avslått at man får gå til innkjøp på blå resept, for det er for dyrt.

Da kan man spørre: 2,65 mrd. kr, eller 2 650 mill. kr, til å kjøpe skog og landareal – er det fornuftig? Så vidt jeg

har skjønt, er regjeringens egentlige hovedbegrunnelse å sikre at det skal være på norske hender. Det er et legitimt ønske, men når det er landareal, hva er det egentlig en eier kan gjøre som ikke krever godkjennelse av norske myndigheter? Ikke vet jeg, det er jo ikke mulig å sette opp en liten hytte engang uten at man har tillatelse fra kommunen. Man kan ikke bygge en vei uten at man får tillatelse av kommune, fylkeskommune og stat. Man kan ikke sette i gang gruvevirksomhet. Det er nesten ingenting man kan gjøre uten å spørre det offentlige om lov. Hva skal man da egentlig begrunne det med, at det offentlige skal eie?

Så er det satt fram at det kunne være kinesere og russere som skulle kjøpe Meraker Brug. Ikke vet jeg om det er noen store forsvarsområder på Meraker Brugs areal som de av spionasjemessige grunner kunne ønske å få være i nærheten av. Der gir jo sikkerhetsloven en mulighet for å hindre det. Andre steder eier russere hytter i nærheten av flyplasser uten at man har hindret det gjennom sikkerhetsloven, som man kanskje kunne ha gjort.

Jeg finner ikke egentlig argumentasjonen for hvorfor man skal bruke 2,65 mrd. kr til å kjøpe Meraker Brug AS. Skulle det være en såkalt fornuftig investering for å tjene penger, altså at man gjennom bruken får inntekter som er bedre enn man får andre steder? Det er vel egentlig det regjeringen gjør når de helt feilaktig plasserer dette under streken for å unngå å komme under handlingsregelens begrensninger når det gjelder bruk av oljepenger. Det er det man her egentlig har gjort. Hvis 2,65 mrd. kr er en fornuftig investering – la meg si at man skal ha i hvert fall ca. 5 pst. avkastning av den prisen – blir det 100 mill. kr i inntekt årlig. Og når man ser på regnskapene til Meraker Brug AS de siste årene, har de vært på 4,1 mill. kr i gjennomsnitt. Så argumentasjonen er litt sånn nasjonalromantisk, og det er ok, det – jeg er også det i mange sammenhenger.

Vet vi egentlig hvorfor det var en såkalt lukket budrunde? Var det fordi man hadde forhåndskunnskap om at staten ville være interessert i kanskje å være 100 pst. sikker på å kjøpe, og derved kunne få dem til å betale en dramatisk overpris, anslått til 1 mrd. kr? Det er også en interessant diskusjon. I det hele er det etter min oppfatning ingenting av det regjeringen hevder som bakgrunn for dette kjøpet, som egentlig tåler dagens lys.

Audun Lysbakken (SV) [12:17:10]: Selve spørsmålet om ja eller nei til kjøp av Meraker Brug er egentlig et veldig ideologisk spørsmål, som følger kjente skillelinjer i norsk politikk når det gjelder synet på statlig eierskap og nasjonalt eierskap. Så er utfordringen vår i forbindelse med denne saken å legge det bort, for det er jo ikke det kontrollkomiteen skal ta stilling til, det er ikke det Stortinget skal ta stilling til i dag. Spørsmålet er: Har regjering

gen i forbindelse med kjøpet fulgt budsjettreglene? Det er viktige regler. Det handler om disiplin i bruken av oljepenger. Noen av oss husker godt hvordan regjeringen Solberg vurderte å sprengte disse reglene, ved bl.a. å finansiere kjøp av både fregatt og regjeringskvartal under strek. Det var bra det ikke ble noe av, og det er bra at Stortinget også står vakt om disse reglene i dag.

Sentralt i mediedekningen rundt saken har vært spørsmålet om prisen for Meraker Brug var riktig. Det har vært reist tvil om det hadde vært mulig å kjøpe eendommen billigere, og det bringes av de borgerlige fram som et avgjørende argument. Komiteen har jo ikke kunnet slå fast om det som har stått i mediene rundt dette, er riktig, men det er heller ikke kjernen i saken. Spørsmålet vi må vurdere, er om regjeringen har fulgt de prosedyrene de skal, for å få fastslått en markedsmessig pris, og om de har holdt seg innenfor den vurderingen. Det har de jo. Gjennom å få en ekstern rådgiver til å vurdere det, og så følge det rådet og gjøre faglige vurderinger ut fra det rådet, har regjeringen fulgt boken. Finansdepartementet konkluderte på faglig grunnlag med at det ville være i tråd med rammeverket å budsjettere en kjøpesum opp til 2,8 mrd. kr under strek, og regjeringen har fulgt opp den faglige vurderingen.

Så går det an å diskutere om dette er den beste framgangsmåten. Altså: Er det riktig at staten skal lene seg så ensidig på en finansiell rådgivers vurdering? Burde det vært flere rådgivere? Burde Finansdepartementet hatt egen kompetanse å trekke på i større grad? Det er en annen diskusjon. Vi i SV kan ikke se at regjeringen har gjort noe annet her enn å forholde seg til dette systemet sånn som det er og har vært praktisert, og vi kan ikke se at det har kommet fram noe i arbeidet med saken som gir komiteen grunnlag for å overprøve den vurderingen som Finansdepartementets embetsverk gjorde, og den som ekstern finansiell rådgiver gjorde.

Jeg registrerer at de borgerlige partiene ikke har funnet grunnlag for å fremme forslag om kritikk mot selve beslutningen om å kjøpe under strek. I merknad skriver Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre at de «kan ikke se at kravene til å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon er oppfylt». Komitelederen bruker sågar ordet «skandale» i debatten. Representanten Hagen sier det ikke tåler dagens lys. Det er såpass alvorlig ordbruk og såpass alvorlige konklusjoner som ligger i innstillingen, at en skulle tro disse partiene ville fremme kritikk på det grunnlaget. Når det ikke skjer, antar jeg i grunnen at det er fordi grunnlaget for den konklusjonen og de ordene er for tynt. Komiteens arbeid har etter vårt syn ikke avdekket noe som gir grunnlag for å konkludere med regelbrudd.

Så fremmes det heller forslag om kritikk for mangel-full informasjon til Stortinget. Det er selvfølgelig en

skjønnsmessig vurdering hva som er tilstrekkelig informasjon. Mitt syn er at en regjering heller må være i overkant med sin deling av informasjon enn å risikere å bli beskyldt for ikke å gi tilstrekkelig informasjon. Likevel: Er det i denne saken grunnlag for å si at informasjonsplikten er brutt? Det kan vi ikke se. Er det grunnlag for å mene at det ikke er gitt tilstrekkelig informasjon til at Stortinget kunne vurdere saken? Det kan vi heller ikke se. Den konklusjonen vil selvfølgelig påvirkes av om man mener lånefinansieringen var lovlig eller ikke, men etter arbeidet med denne saken kan vi altså ikke se at det foreligger opplysninger som tilsier at den var ulovlig. Av den grunn kan vi heller ikke se at det er grunnlag for det kritikkforslaget som fremmes.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [12:22:01]: Jeg synes det har vært en interessant debatt om en viktig sak. Det har blitt sagt mye klokt, og saken er blitt godt belyst. Jeg vil først og fremst redegjøre for hvordan vi i Kristelig Folkeparti har tenkt og tenker om denne saken.

Kristelig Folkeparti er opptatt av at vi skal beholde norsk eierskap til strategisk viktige landområder, og vi mener at Meraker Brug er nettopp et slikt område. Som flere har vært inne på og har sagt allerede, fryktet vi at denne eiendommen kunne havne på utenlandske hender. Det kunne ført til at vi mistet kontroll over et viktig område og mistet kontroll over hva det kunne bli brukt til. Det kunne gitt land vi ikke ønsker skal få det, et fotfeste i Norge. Vi mener at det var en riktig politisk avgjørelse å kjøpe eiendommen, og ga tydelig uttrykk for det da det ble gjort. Det er også en eiendom som det er riktig å bruke mye penger på.

Det er måten det ble gjort på, som vi stiller oss kritiske til. Vi mener at kontrollkomiteens undersøkelse har fått fram at dette var et kjøp som det er tvilsomt at kunne eller burde bli ført under den såkalte streken. Regjeringa har etter vårt syn ikke hatt gode nok svar på hvordan dette kan forsvares opp mot regelverket for slike handler.

Som andre har vært inne på i debatten, stiller vi også spørsmål ved om prisen som ble gitt, er for høy. I media har det kommet fram at det var andre som var interessert i eiendommen, til langt under den prisen som staten endte med å gi. Selv om vi mener det var riktig og viktig at staten kjøpte denne eiendommen, er vi kritiske til det som kan se ut som uansvarlig pengebruk, i en tid der vi alle må stramme inn.

Det mest alvorlige er likevel hvorvidt den daværende landbruksministeren ga Stortinget tilstrekkelig informasjon. Basert på det kontrollkomiteen har fått, virker det som at statsråden har holdt igjen relevant og viktig informasjon – informasjon som var viktig da næringskomiteen, på kort tid, behandlet saken. I noen tilfeller er det informasjon som regjeringa har grunnlag for ikke å

dele med Stortinget, men det skal være en høy terskel for å holde tilbake. Vi kan ikke se at det gjelder i denne saken. Verdivurdering og avkastningskrav ble holdt tilbake, selv om medlemmer av næringskomiteen gjentatte ganger etterspurte dette.

Jeg kan ikke forstå hvorfor en ikke kunne dele og gi den informasjonen til Stortinget. Det er alvorlig, og det kan også ha ført til at Stortinget fattet vedtak som ikke er i tråd med bevilgningsregelverket som vi skal holde oss til. Det er alvorlig for tilliten mellom regjering og storting, men også for tilliten befolkningen har til vedtak som fattes i denne sal.

Kristelig Folkeparti har derfor kommet til at vi vil støtte forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, om at Stortinget finner tidligere statsråd Sandra Borchs håndtering av saken og manglende informasjon til Stortinget kritikkverdig.

Statsråd Geir Pollestad [12:25:19]: I 2022 kjøpte Statskog SF hundre prosent av aksjane i AS Meraker Brug etter Stortingets godkjenning. Meraker Brug var inntil kjøpet ein av Noregs største private skog- og utmarkseigedomar.

Eg meiner at «ordinær måte» er eit stikkord for denne diskusjonen. Det er sånn at kjøpet er gjennomført på ordinær måte når det gjeld verdivurdering, kjøpet er gjennomført på ordinær måte når det gjeld informasjon til Stortinget, og kjøpet er gjennomført på ordinær måte når det gjeld den tekniske budsjettføringa av transaksjonen. Eg er glad for fleirtalet i komiteen sin omtale av desse temaa.

Kvifor var dette kjøpet så viktig? Meraker Brug er ein stor eigedom, meir enn dobbelt så stor som Oslo kommune. Regjeringa ønskte å sikra seg nasjonal kontroll over denne eigedomen.

Så har eg registrert at det frå opposisjonen og spesielt frå Høgres side har vore litt endring i retorikken undervegs. Frå å omtala dette som å kjøpa eit gardsbruk i Trøndelag, som er eit omgrep som er brukt, antydar no Høyre at dei kunne tenkt seg å kjøpa Meraker Brug, men berre ikkje på den måten som vart gjort. All den tid Høyre stemte imot kjøpet, er det ein lite truverdig argumentasjon.

Betalte staten for mykje for eigedomen? Eg meiner svaret er klart nei, for dette må ein vurdere ut frå den informasjonen ein hadde på kjøpstidspunktet, og den auksjonsforma som seljar valde. Me henta inn verdivurderingar frå eksterne rådgjevarar. Det er ikkje sånn som komitéleiaren antyda her i sitt noko konspiratoriske innlegg, at me fann konsulentar som på ein måte gav oss dei svara me ville ha. Det var det inntrykket eg sat igjen med etter å ha høyrte komitéleiaren. Nei, me henta inn dette på ordinær måte.

Det har vorte hevda at ein har betalt 1 mrd. kr meir enn ein burde, men det legg jo til grunn at ein veit om dei andre bodgjevarane. Eg veit ikkje om dei andre bodgjevarane. Regjeringa var ikkje kjend med dei andre bodgjevarane på dette tidspunktet. Det at det er eit rykte i media om at det ligg føre eit anna bod som er 1 mrd. kr lågare, det er for det fyrste etterpåklokskap, men det seier heller ikkje noko om kva andre bodgjevarar var villige til å gje. Me kan ikkje byggja styringa på eit sånt grunnlag.

Så kjem finansministeren til å gå inn på det som gjeld føringa og den tekniske føringa av dette.

Der kritikken har kome, er det som gjeld informasjon til Stortinget. Eg meiner Stortinget er blitt gjeve det som er ordinær informasjon i denne typen sak, og det som har vore vanleg at næringskomiteen har fått i forbindelse med denne typen oppkjøp. Det var òg noko som næringskomiteen slutta seg til i si behandling av dette. Eg opplever at det her er vel så mykje ei ueinigheit om kvar me går hen, kva me ønskjer med Noreg, kva me ønskjer av nasjonal kontroll.

Me har betalt – og det kan høyrest mykje ut – 2,65 mrd. kr. Me har altså betalt 2 kr og 20 øre per kvadratmeter. Dette er ein stor eigedom.

La meg avslutta med å seia at eg synest ingenting om innlegget frå komitéleiarer, for hovudkritikken hans er for så vidt ikkje retta mot dei politiske avgjerdene, men mot måten som dyktige folk i Statskog og i departementet har gjennomført dette på, og det meiner eg at det i det heile ikkje er grunnlag for å gjera i denne saka. Det er fair at me er ueinige om det var lurt å kjøpa aksjane i Meraker Brug. Me meinte det. Høgre var imot. Det er ei politisk sak, og det må me diskutera som ei politisk sak.

Presidenten [12:30:12]: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:30:45]: Dette er en kritikk av regjeringen. Det er ikke en kritikk av dem som jobber i departementet. Det er ikke en kritikk av den administrativt ansatte. Jeg skjønner at statsråden har veldig lyst til å dytte dem foran seg, men dette er en kritikk av regjeringen og ingen andre, og av regjeringens håndtering. Selvfølgelig stemte Høyre mot kjøpet. Retorikken og innholdet har ikke endret seg. Høyre hadde stemt mot det i dag også, tatt i betraktning det grunnlaget vi fikk oss forelagt. Når vi får en proposisjon bestående av fem sider til næringskomiteen, og vi skal foreta et kjøp på 2,6 mrd. kr i en hastebehandling som ble tvunget gjennom i komiteen, hadde vi selvfølgelig stemt imot i dag også. Det er det denne debatten dreier seg om. Det er ikke innholdet i saken. Det er ikke ja eller nei til norske kjøpere. Det er ikke ja eller nei til vindkraft, som Senterpartiet nå åpenbart er for. Det er måten saken er håndtert på.

Sett i etterpåklokskapens lys: Er det noe statsråden ville gjort annerledes om saken kom opp i dag?

Statsråd Geir Pollestad [12:31:47]: Det er ein sentral informasjon å få ut at på dette tidspunktet var ikkje eg statsråd, så heilt detaljane om kva som vart gjort, skal eg ikkje svara på. Uansett meiner eg at det var viktig å skaffa seg kontroll over denne eigedomen. I ein meir utfordrande sikkerheitspolitisk situasjon er det viktig at me har kontroll på landet vårt. Eg meiner, som det går fram av saka, at ting her har skjedd på ein ordinær måte, og det meiner eg at det òg skal gjera i framtida viss me kjem opp i tilsvarende saker.

Det er òg viktig å få fram at kontrollkomiteen har fått gå igjennom alle dokumenta i saka, så her har ein ikkje halde tilbake noko. Eg meiner at til sjuande og sist er det slik at ueinigheita i denne saka går på den politiske sida meir enn den juridiske og økonomiske sida.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:32:50]: Det er ingenting som er ordinært med denne saken. Regjeringen hevder altså at kjøpet ble håndtert på den måten det gjorde, for å forhindre utenlandske aktører i å kjøpe Meraker Brug. Det gjentar statsråden nå, og det har vært sagt ved en rekke anledninger. Denne utenlandske kjøperen er det jo ingen av oss som verken har sett eller hørt om, så foreløpig framstår vedkommende som litt fiktiv. Stortinget er tverrpolitisk enig om at det er viktig å hindre utenlandsk sikkerhetsrisiko, spesielt i den situasjonen vi står i nå internasjonalt, men hvilke vurderinger har regjeringen lagt til grunn for at sikkerhetsloven § 5-2 ikke kan anvendes i denne saken?

Statsråd Geir Pollestad [12:33:29]: Eg registrerer forsøket på å få fram at dette er me alle einige om, men det er viktig å ha med seg litt historikk i slike saker. Noko av det fyrste Solberg-regjeringa gjorde, var å starta ein prosess med delprivatisering av Statskog. Heldigvis vart ikkje det noko av. Noko anna ein gjorde, var at ein ivra veldig etter å selja seg ut i Kongsberg Gruppen, noko som i ettertid ville ha sett fullstendig meningslaust ut om Erna Solberg hadde fått viljen sin i Stortinget der. Eg meiner at eigarskap er ein viktig måte å sikra kontroll på.

Informasjon om utanlandsk kjøpar er gjeven av seljar. Det eg synest er spekulativt i denne saka, er at Høgre lèt som – visstnok, på eit eller anna vis – at dei har kontroll over alle bod som er gjevne. Det kunne vera informasjon som var nyttig å ha i ettertid, men det trur eg faktisk heller ikkje partiet Høgre har.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:34:34]: Solberg-regjeringen startet ikke prosessen med arrondering av Statskog. Det var det Stoltenberg-regjeringen som gjorde.

de i 2010. Riktig nok videreførte Solberg-regjeringen dette, men meg bekjent satt Senterpartiet i den regjeringen som startet det.

Jeg får ikke svar på spørsmålet mitt, for spørsmålet mitt var hvilke vurderinger regjeringen har lagt til grunn for at sikkerhetsloven § 5-2 ikke kunne benyttes i denne saken. Når man er redd for utenlandske aktører, og man er redd for utenlandsk sikkerhetsrisiko – som for så vidt kan være legitimt – er jo spørsmålet: Når vi har lovgivning som kan forhindre den sikkerhetsrisikoen vi er bekymret for, hvorfor kunne ikke den lovgivningen brukes i denne saken? Hvorfor måtte man istedenfor bruke 2,6 mrd. kr for å kjøpe en eiendom?

Statsråd Geir Pollestad [12:35:20]: Det er fordi ein meinte at å eiga eigedomen gav størst sikkerheit for nasjonal kontroll.

Så er det viktig at ein er presis i informasjonen: Det er rett at det vart starta eit arronderingssal. Det var ikkje det eg viste til. Eg viste til at tidlegare landbruksminister Listhaug i føretaksmøtet gav Statskog i oppdrag å greia ut ein delprivatisering av selskapet. Det var altså det ein gjorde, og ein av tankane då var at ein skulle selja ut den produktive skogen til Statskog, eller delprivatisera denne. Eg er svært glad for at det ikkje vart noko av. På same måte som når ein ønskte å selja ut Kongsberg Gruppen, var det ikkje nokre vurderingar frå regjeringa si side av dei sikkerheitspolitiske sidene. Når ein i ettertid ser at Noreg skulle selja ut ein av våre mest sentrale våpenprodusentar utan å stilla nokon krav til kven som kjøpte han, framstår det som totalt absurd. Dette handlar om at ein har heilt grunnleggjande ulikt syn på behovet for nasjonal kontroll. Der er det ein forskjell på Høgre på eine sida og Senterpartiet og Arbeidarpartiet på andre.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:36:38]: Eg merkar meg at statsråden prøver å snakke om alt mogleg anna enn det denne kontrollsaka eigentleg handlar om, som ikkje er om kor vidt det er berre dei som er glad i Noreg, som bør få kjøpe Meraker Brug. Ho handlar om ein har opptredd korrekt etter regelverket for å lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet når ein gjorde dette kjøpet som ei under-streken-investering, og om dåverande landbruks- og matminister overheldt opplysningsplikta til Stortinget.

Eg vil spørje om det første temaet. Det er rett som det er vore sagt av bl.a. representanten Lysbakken, at Venstre, Høgre og Framstegspartiet ikkje rettar ein direkte kritikk her. Vi seier ikkje at det er kritikkverdig at ein valde å finansiere dette kjøpet under streken. Det er bl.a. fordi regjeringa då legg til grunn at dette er korrekt bruk fordi ein skal ha dette som ei kommersiell investering der ein utviklar verdiane på eigedomen i tråd med

det ein kommersiell eigar ville gjort. Kan statsråden garantere at det er det som er politikken til regjeringa?

Statsråd Geir Pollestad [12:37:44]: Når det gjeld spørsmålet om over og under streken, tenkjer eg det er greiast at finansministeren svarer detaljert på det.

Desse ulike elementa i kjøpet heng nøye saman. Eg er glad for at Venstre i innstillinga peiker på og gjev litt kred for at ein faktisk har brukt rådgjevarar og valt å lytta til dei som gav eit anslag og meinte at andre bodgjevarar moglegvis kunne by så høgt som 2,8 mrd. kr. Det er det som var rammene for oss. Det var ein veldig spesiell situasjon der seljar hadde valt ei auksjonsform der ein ikkje kjem med bod over bod, men der det var eitt bod, det var eit lukka bod, og det var ikkje kjennskap til andre bodgjevarar. Det er for så vidt heller ikkje sånn at me i dag har kjennskap til kva andre bodgjevarar som var til stades.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:38:44]: Eg takkar for svaret. Det er korrekt at Venstre har peikt på at det er eit reelt formildande omstende at ein har lent seg på ein seriøs rådgjevar som Pareto. Ein skal ikkje gjere narr av Pareto. Likevel: Det Pareto sa då dei gav denne verdivurderinga – som vi for så vidt aldri fekk vite detaljane om i Stortinget, men det er ein annan debatt – var at dei bygde på ei såkalla aggressiv marknadsvurdering:

«Vurderingen bygger på at Statskog SF vil drive denne virksomheten i tråd med de kommersielle prinsipper de har lagt til grunn for verdivurderingen. Det er også en viktig forutsetning at selskapet må utvikle merverdier som kraft og eiendom for å oppfylle verdipotensialet som ligger i AS Meraker Brug. Dette tilsier at Statskog SF skal opptre tilsvarende andre kommersielle aktører (...)»

Kva er desse meirverdiane? Jo, det er vindkraft, vasskraft og moglegheit for å selje hytter, som Senterpartiet er kjempeglad i. Kan statsråden då garantere at dei no vil byggje på desse aggressive marknadsprinsippa som ligg til grunn for at regjeringa har valt å lene seg på verdivurderinga til Pareto?

Statsråd Geir Pollestad [12:39:50]: Når ein skal anslå ein marknadsverdi, er det vesentleg i ein auksjonsrunde å slå fast kva andre bodgjevarar er villige til å gje. Eg meiner at det som det er gjeve uttrykk for i rapporten, og at det er det ein må ta omsyn til når ein legg inn bodet, men at det òg er det som er marknadsverdien på eigedomen. Det er vel lite anna som er meir eigna til å fastslå ein marknadsverdi enn auksjon. Det måtte i så fall vera ein open auksjon som kanskje varetok det betre.

Det er rett som det vert hevda her, at det er eit kraftpotensial på eigedomen. Det er viktig å seia at me ikkje har lagt til grunn at gjevne prosjekt skal byggjast ut. Det

er ei vurdering som eigar må ta, og det er ei vurdering som andre kraftutbyggjarar må ta – sjølv sagt med respekt for både kva syn kommunen har på kraftutbygging, og kva energimyndighetene gjev av tillating og ikkje. I vurderinga ligg det at det er eit potensial knytt til slik utvikling av egedomen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:40:58]: Eg følgjer langt på veg resonnementet til statsråden. Det finst også andre verdivurderingar som er heilt annleis, men la oss halde oss til denne verdivurderinga frå Pareto som seier at det ligg i spennet mellom 2,4 og 2,8 mrd. kr, gjeve at ein held ein såkalla aggressiv marknadsstrategi på egedomen. Statsråden seier at ein nær sagt må sjå dette an etter kvart. Poenget er at skal ein kunne forsvare å finansiere dette kjøpet under streken, slik det er gjort her, i sin heilskap, må det etter mitt og Venstres syn bety at regjeringa har ei meining om at ein ønskjer å utvikle heile dette marknadspotensialet. Viss regjeringa ikkje hadde hatt ei meining om det, burde jo delar av dette kjøpet ha vore finansiert over streken på ordinær måte.

Difor spør eg igjen: Heile beløpet er finansiert under streken. Betyr det at ein vil utnytte denne aggressive marknadsstrategien i saka vidare?

Statsråd Geir Pollestad [12:42:05]: For det første trur eg finansministeren skal svara på detaljane i kva som er over og under streken, men embetsverket i Finansdepartementet vurderte dette og sa at det inntil dette beløpet var mogleg å føra det under streken. Eg trur me kjem litt gale av stad viss me skal begynna å overprøva vurderingane som ligg i det.

Det er òg sånn at eg meiner komiteen og mindretallet i komiteen gjer feil når dei på ein måte har ei forventning om kva avkastning dette skal gje i år 1 og år 2, og om ein er i rute når det gjeld avkastning. Det er veldig forskjell på «day trading», som nokon driv mykje med, og det å investera i skog og eigedom og ha det langsiktige generasjonsperspektivet, som jo er det viktige. Det er difor det er så viktig å få eigarskap til denne egedomen, og det er dette langsiktige perspektivet som ligg til grunn for kjøpet. Når det gjeld kjøpet av Meraker Brug, er eg heilt sikker på at det, i likskap med andre egedelar i Statskog, vil koma komande generasjonar til gode at det er på nasjonale hender.

Presidenten [12:43:12]: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:43:31]: Senterpartiet og Arbeiderpartiet har i regjering vært klare på viktigheten av nasjonal kontroll over norske naturressurser. Norsk natur og norske naturressurser skal ikke overlates til hvem som helst. Det er vår klare politiske holdning.

Meraker Brug er en svært stor eiendom med et areal på 1,2 millioner mål. Arealet er over to og en halv ganger Oslos størrelse – hele Oslos størrelse, med Nordmarka og Østmarka og bysentrum, ja hele fylket og hele kommunen. Det er større enn Vestfold fylke. Beløpet Statskog betalte for eiendommen, er stort, men eiendommen er også enorm, og det utgjør ca. 2 200 kr per mål.

Da Meraker Brug ble lagt ut for salg i 2022, risikerte vi at eiendommen kunne komme på utenlandske hender og bli mindre tilgjengelig for folk, land og lokalsamfunn. Kjøpet bidrar til å sikre eiendommens ressurser til fellesskapets beste. Samtidig sikret kjøpet at eiendommen forblir i norsk eierskap. Beslutningen om å kjøpe Meraker Brug var politisk. Budsjetteringen av kjøpet var derimot utelukkende en faglig beslutning. Det er ikke, og bør heller ikke være, noe som overprøves av politikerne.

I forbindelse med Statskogs kjøp av Meraker Brug har Finansdepartementet på helt vanlig måte vurdert hva som ville være riktig budsjettering. I denne typen saker er det mitt departements rolle å følge eksternt finansiell rådgivers arbeid, vurdere om rådgivers forutsetninger virker rimelige, og om rådgivers anbefaling er faglig godt begrunnet. Det er ikke praksis for at departementet gjør en selvstendig verdivurdering.

Statens rådgiver mente at en privat investor kunne verdsette Meraker Brug til opptil 2,8 mrd. kr. Finansdepartementet konkluderte at det ville være i tråd med det finanspolitiske rammeverket å budsjettere en kjøpesum opp til dette beløpet som en lånetransaksjon. Den endelige kjøpesummen, som endte på 2,65 mrd. kr, ble derfor budsjettert som en lånetransaksjon. Eiendommer som Meraker Brug omsettes sjelden i markedet, og med en lukket budrunde får vi ikke en markedstest av pris. Selv om det er gjort grundige vurderinger av eiendommens verdi, synes det derfor ikke overraskende at ulike aktører kan ha ulikt syn på verdien.

I vurderingen av om noe er en lånetransaksjon og dermed om beløpet kan budsjetteres under streken, er det videre to vilkår som må være oppfylt. For det første må plasseringen gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen, eller – for det andre – avkastningen må være finansiell og komme fra inntekter i et marked. Vilkårene sier ikke at den forventede avkastningen på plasseringen må komme i form av en kontantstrøm. Verdier som kan realiseres ved et eventuelt salg, kan også hensyntas. Å regne med en forventet salgsverdi av et investeringsobjekt er helt normalt, også for private som investerer i eiendom.

Flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen har etter sin grundige gjennomgang ikke konkludert med at det er grunnlag for å rette kritikk mot meg i denne sa-

ken, ei heller det faglige beslutningsgrunnlaget embetsverket i Finansdepartementet utarbeidet. Budsjetteringen av kjøpesummen ble vurdert på ordinær måte i tråd med budsjettreglementet. Komiteens flertall har i sin behandling støttet Finansdepartementets forståelse av vilkårene for å budsjettere en utgift under streken og har bl.a. uttalt at

«verdiene av en skog- og utmarkseiendom som AS Meraker Brug må vurderes i et langsiktig perspektiv og ikke ut fra kortsiktige avkastningskrav».

Til slutt: Anbefaling om budsjettering ble gjort av embetsverket i Finansdepartementet uten innblanding fra politikere. Det er en lang tradisjon for dette. Den er riktig, og den må vi hegne om også framover.

Presidenten [12:47:27]: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:47:45]: Jeg vil gjerne ha meg frabedt den bagatelliseringen av størrelsen på Vestfold. Jeg har nemlig hørt at det faktisk ikke er størrelsen som teller. Jeg vil bare minne finansministeren om det.

Jeg noterer meg at finansministeren er ute i pressen og sier at Norge skal eies av nordmenn. Det er for så vidt et ganske interessant budskap når man er sjef for oljefondet. SPU eier jo litt av hele verden, så vi skal vel være ganske glad for at de landene vi har investert i, ikke har den holdningen.

Det jeg lurer på, er: Finansministeren begrunner, eller går gjennom, hvordan man kan legge et kjøp under streken, altså hva som skal til for at man skal få til det. Det er for så vidt greit, men det vi ikke får noe svar på, er hvorfor det ble gjort. Det er greit nok at vi er uenige om formalitetene, men hva er grunnen til at dette, hvis det er så viktig politisk, ikke kan tas som en del av den ordinære budsjettprosessen? Hvorfor må det tas under strek?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:48:45]: Det som sies i den VG-saken, er at Norge bør eies av folk i Norge. Vi har et konsesjonsregelverk – som Høyre egentlig i runde etter runde har vært veldig kritisk til, og de var også mot det da man innførte det på starten av 1900-tallet – som nettopp handler om å sikre lokalt og nasjonalt eierskap. Det er noen vilkår knyttet til det, bl.a. at man skal være bosatt i Norge, i mange konsesjonssaker. Så det at Senterpartiet og Arbeiderpartiet sammen i regjering mener det, er kjent stoff. Vi mener det er riktig, og vi mener det er viktig med nasjonal kontroll på den typen enorm eiendom som dette er. Det er ikke noen undervurdering av Vestfold, det viser bare hvor stor denne eiendommen er. Vestfold er et stort fylke, et stort areal, som jeg mener det er klokt er under norsk kontroll. Jeg mener også det er klokt at

Meraker Brug er under norsk kontroll, på norske hender, og derfor har vi kjøpt det. Så er det budsjetteringsmessig sånn at når det er et markedsmessig grunnlag for den eiendommen i et marked, budsjetteres det som vanlig under streken, og vi har ikke gjort noen overprøving av den vurderingen fra Finansdepartementet.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:49:48]: Bare så jeg forstår finansministeren riktig: Hvis det er mulighet for avkastningsfond regjeringen har lagt til grunn, kan man ta det som en del av den ordinære budsjettprosessen, men det har regjeringen ikke valgt å gjøre. Det framstår som noe utydelig for oss i næringskomiteen etter å ha stilt mange – jeg har ikke tall på hvor mange – spørsmål som vi ikke har fått svar på, om hva som er begrunnelsen for at det gjøres som dette. Regjeringen hevder hele tiden at dette er politikk, det handler ikke om prosessen, det er fordi vi har ulik politikk. Likevel: Hvis det bare er politikk, er det veldig enkelt å ta det som en del av ordinær budsjettprosess. Det framstår veldig merkelig for næringskomiteen at det skulle tas ut av ordinær budsjettprosess og gjøres på denne måten, med et dokument uten innhold, i en hastebehandling. Vi forstår ikke begrunnelsen for det, særlig når regjeringen selv sier at de ikke hadde noen kunnskap om andre kjøpere, de visste ikke om det var utenlandske aktører inne, de visste ikke om det var kommet noen andre bud. Hva er da grunnen til at regjeringen valgte å gjøre det på denne måten?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:50:52]: Noen ganger virker det som om Høyre ikke har lyst til å høre hva man sier når man todeler svaret veldig tydelig og sier: Jo, det er ingen tvil om at det var en politisk vurdering fra regjeringen, fra Senterpartiet og Arbeiderpartiet, og at vi ønsket å sikre det på nasjonale hender. Det er punkt én. Det har vært helt åpent hele veien.

Punkt to er det faglige spørsmålet om hvordan dette skal budsjetteres. Da har regjeringen, Senterpartiet og Arbeiderpartiet, fulgt akkurat det samme rammeverket som regjering etter regjering har fulgt. Man har fått en verdivurdering av Pareto, som er statens finansielle rådgiver, ikke en eller annen konsulent som vi bare har funnet på gata, slik det hørtes ut som da Peter Frølich snakket i stad. Det var et saklig, godt firma som gjorde den vurderingen at det kunne være verdt opp mot 2,8 mrd. kr. Så ble beløpet staten kjøpte for, på 2,65 mrd. kr. Selvfølgelig følger vi da vanlig praksis, og det føres som en lånetransaksjon.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:51:50]: Det er det som er utfordringen: Regjeringen har ikke fulgt det samme rammeverket som tidligere regjeringer har gjort. Det er gjort på en helt annen måte. Når vi har fått

denne typen saker tidligere, uavhengig av hvem som har sittet i regjering, har vi visst hva vi vedtok. Vi har ikke gjort det med bind for øynene, slik vi gjorde i denne saken. Næringskomiteen var svært ukomfortabel med denne saken da den kom. Det ble tvunget gjennom hastebehandling, det var en femsiders proposisjon – det er ingenting. Det er veldig, veldig få proposisjoner vi får til Stortinget som er på i hvert fall under 30 sider. En femsiders proposisjon for 2,6 mrd. kr er ikke innenfor det vanlige rammeverket som vi normalt har når vi vedtar slike saker.

I tillegg hadde regjeringen lagt inn at her kommer man til å tjene penger, dette kommer til å bli så fint og flott, det blir det samme som å sette det i oljefondet, og å kjøre det under streken går helt fint. Likevel har vi ikke sett noe til vurderingene knyttet til det. Vi vet ikke om det er mulig å oppfylle verdipotensialet i eiendommen, for det vil regjeringen heller ikke gå inn på. Jeg spør igjen: Hvorfor kan man ikke ta dette som en del av ordinær budsjettprosess?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:52:55]: Stortingsrepresentant Westgaard-Halle tillater seg å gi inntrykk av at hun snakker på vegne av næringskomiteen. Det gjør hun ikke: Hun snakker på vegne av Høyre. Høyre ønsket ikke dette kjøpet. Det er en ærlig sak, men flertallet i næringskomiteen støttet dette kjøpet, for de mente at det var riktig – og regjeringspartiene har ikke flertall i næringskomiteen alene. Likevel ble det et politisk flertall som nettopp ønsket å sikre en så stor del av Norge på norske hender. Det er den samme konklusjonen også nå i forbindelse med kontrollhøringen: Et flertall i kontrollkomiteen er enig i denne vurderingen.

Når det gjelder rammeverket for hvordan ting budsjetteres, er det helt likt som det var da Erna Solberg var statsminister og Sylvi Listhaug var landbruksminister. Så er det et klart politisk skille: Da Erna Solberg og Sylvi Listhaug styrte, ønsket de å delprivatisere Statskog, og de ønsket å selge seg ned i Kongsberg Gruppen. Det er altså ideologiske forskjeller på hva vi ønsker med statlig eierskap, men det budsjetteringsmessige er helt likt nå som det var da.

Carl I. Hagen (FrP) [12:54:11]: Jeg har to spørsmål til finansministeren. For det første: Han har nå hevdet ganske sterkt at dette har vært faglige vurderinger fra embetsverket i Finansdepartementet. Ofte er det diskusjon også i kontrollkomiteens høringer, og man kan invitere embetsverket til å svare på spørsmål for kanskje å få bekreftet det som påstås om hva de mener. Er finansministeren klar på at det ville vært naturlig at embetsverket i denne saken, på et tidligere tidspunkt, hadde møtt til høring for å bekrefte det finansministeren nå påstår er deres holdninger?

Det andre: Nasjonal kontroll brukes veldig ofte fra finansministeren om denne eiendommen. Da vil jeg gjerne spørre: Hva er det en eier kan gjøre med en slik eiendom som ikke krever tillatelse fra norske myndigheter, det være seg kommune, fylkeskommune eller stat? Hva er det en privat eier, norsk eller utenlandsk, kan gjøre uten å få nødvendige godkjenninger? Hva ligger i uttrykket «nasjonal kontroll»?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:55:19]: Jeg merker meg at Fremskrittspartiet, med Carl I. Hagen og Sylvi Listhaug i spissen, mener det er det samme hvem som eier disse eiendommene. Om det er et utenlandsk pensjonsfond, russere eller kinesere, har det ikke noe å si, for vi skal kontrollere det med annet lovverk. Der er vi bare ideologisk dypt uenige, og det var sannsynligvis derfor Sylvi Listhaug foreslo å delprivatisere Statskog da hun var landbruksminister, og det var sikkert derfor Erna Solberg og Sylvi Listhaug foreslo å selge seg ned i Kongsberg Gruppen. Vi mener det er en naiv markedstro fra Høyre og Fremskrittspartiet i disse sakene.

Så vet den erfarne stortingsrepresentanten Carl I. Hagen, som jeg har stor respekt for, at overfor Stortinget er det statsråden som svarer, og vi har den praksis at vi følger det rammeverket som også den regjeringen som Carl I. Hagen delvis støttet, fulgte, når det gjaldt budsjettering. Jeg mener det er et godt regelverk.

Carl I. Hagen (FrP) [12:56:16]: La meg først ta opp dette som finansministeren nå hevder om tidligere tider. Det er jo ikke det vi diskuterer nå, nå er det Meraker Brug. Det at embetsverket ikke svarer på spørsmål, er jeg helt enig i har vært tema, men det har heller aldri, så vidt jeg vet, vært en statsråd som til de grader har påstått at embetsverkets råd til en finansminister eller en statsråd har vært sånn og sånn – altså fører embetsverket foran seg. Det er det nye, og det er det som åpner for at jeg stiller dette spørsmålet. Så hvordan kan vi i Stortinget kontrollere at finansministeren snakker helt korrekt når han hevder at det faglige råd fra embetsverket i Finansdepartementet var det som ble fulgt i denne saken?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:57:18]: Representanten Carl I. Hagen sitter i kontroll- og konstitusjonskomiteen. De har fått de ulike verddivurderingene, de har fått de ulike vurderingene som er gjort i denne saken, mer enn det som har vært offentlig kjent fordi det kan være markedsmessige grunner for det. Det er det full innsikt i. Så har vi fulgt akkurat det budsjettreglementet som regjering etter regjering etter regjering har hatt. Verddivurderingen til Pareto var at den øvre grensen var 2,8 mrd. kr. Kjøpesummen ble 2,65 mrd. kr, altså vesentlig under den verddivurderingen. Ergo kan det føres som

en lånetransaksjon, og vi gjorde det, etter den tradisjonen som har stått seg over flere regjeringer i Norge.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:58:13]: Så entusiastisk som finansministeren no snakkar om norsk eigarskap og norske eigarar, er det nesten så ein begynner å tru at i neste års statsbudsjett blir den særnorske formuesskatten på det at norske eigarar eig bedriftene i staden for utlendingar, trappa ned i staden for opp, men det er kanskje litt for mykje å håpe på. Det får vi uansett ikkje vite før i oktober.

Eg vil tilbake til finansministerens poeng når det gjeld budsjetteringsmåten, under streken, at det er ei fagleg grunngeven vurdering. Det er korrekt, men den fagleg grunngevene vurderinga er bygd på det Pareto kallar ei aggressiv marknadsvurdering, og ein føresetnad er at selskapet må utvikle meirverdiar som kraft og eige-dom for å oppfylle verdipotensialet som ligg i AS Meraker Brug, og at Statskog då må opptre tilsvarende andre kommersielle aktørar. Det betyr å utvikle vindkraft, utvikle vasskraft og å selje unna hytter. Kan statsråden garantere at dei premissane blir oppfylte i eigarskapet, slik at ei finansiering under streken var korrekt?

Kari Henriksen hadde her overtatt president-plassen.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [12:59:19]: Jeg er ikke enig i alle premissene i det spørsmålet, for hva er det man gjør en vurdering av? Det er hvilken pris en markedsaktør kan tenke seg å gi. Så gjør Pareto det. Representanten Frølich kalte det at vi hadde funnet en eller annen konsulent på gata – han hadde veldig mange «tror jeg», «så vidt jeg vet», «leke med avkastning» – den typen ganske useriøs språkbruk.

Poenget er at det har vært en helt seriøs, ordentlig vurdering av Pareto. Det er vurdert hva en annen markedsaktør kan være villig til å gi. De sa at det kunne være 2,8 mrd. kr. Budet ble 2,65 mrd. kr, altså vesentlig under – derfor er det en lånetransaksjon. Da føres det på den måten det alltid har vært gjort av tidligere regjeringer, og som vil bli gjort av kommende regjeringer.

Presidenten [13:00:07]: Replikkordskiftet er over.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:00:36]: Prosessen knyttet til kjøpet av Meraker Brug har vært alt annet enn ordinær. Ikke bare tvang statsråden oss i næringskomiteen til å behandle en sak med bind for øynene. Proposisjonen som lå til grunn, var – for å si det forsiktig – også noe mangelfull. Saken skulle hastebehandles. Næringskomiteen fikk kort tid til å sette seg inn i saken,

og vi ble – for å være helt ærlig – villedet hva gjaldt innholdet. Jeg synes det er svært alvorlig.

Kritikken har følgelig haglet fra flere kanter etter hvert som pressen har avdekket mer og mer i saken, og jeg må innrømme at jeg er ganske fascinert over at regjeringen i dag ikke på noe som helst vis tar selvkritikk eller viser et snev av ydmykhet. Snarere tvert imot: De hever stemmen, spisser retorikken og bagatelliserer det pressen har avdekket.

Det dreier seg faktisk om et historisk stort eie-domskjøp til 2,6 mrd. kr. Som en av de lykkelige selgerne sa: «Jeg er overrasket over at prisen kom så høyt. Dette er som å vinne jackpot i Vikinglotto.» Det bør egentlig få de fleste alarmklokker til å ringe.

I næringskomiteen fikk vi beskjed om at vi på få dager skulle si ja eller nei til kjøpet – uten å ha noe som helst begrep om verken avkastningskrav, forventede kontantstrømmer eller noen annen informasjon om verdifastsettelse. Det eneste vi visste i komiteen – og det gjelder ikke bare Høyre, det gjelder hele komiteen – var at det skulle tas under strek, og at alt annet var forretnings-sensitivt, så det kunne vi ikke få innsyn i. Vi ble bedt om å stole på regjeringen. Jeg må innrømme at akkurat det siste har jeg noen ganger litt problemer med.

Gang på gang ba vi i næringskomiteen – ikke Høyre, men næringskomiteen – om nødvendig informasjon. Gang på gang sa regjeringen nei. På Stortinget behandler vi egentlig rett som det er saker som er unntatt offentlighet, og det kunne vi også gjort i denne saken. Vi har mekanismer for det her på Stortinget, slik at næringskomiteen faktisk kunne fått den nødvendige kunnskapen for å kunne beslutte om dette var et riktig kjøp eller ei. Det fikk vi ikke.

Regjeringen hevdet at kjøpet ville «bidra til å realisere både bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske verdier». Ja vel. Basert på det pressen har avdekket – det er faktisk de som har måttet gjøre jobben her – ser det ikke ut som det var riktig. Vi kan bygge ut vindkraft, sa regjeringen. Senterpartiet er som kjent store tilhengere av vindkraft. Jeg gleder meg til å se den storstilte vindkraftutbyggingen i reinbeiteområdet i Meraker. Det blir sikkert interessant.

Regjeringen valgte å kalle dette en forretningsmessig investering. Dette kommer vi til å tjene penger på. Det måtte selvfølgelig regjeringen si, for det var grunnen deres for å kjøpe under streken og ikke som en del av den ordinære budsjettprosessen. Det er det denne saken handler om, ikke det regjeringen gjemmer seg bak – fiktive utenlandske investorer – men hvordan vi gjør ting på Stortinget, og dette er ikke gjort riktig.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:03:52]: Dette er i utgangspunktet ei kontrollsak som handlar om kontrollkomi-

teen si vurdering av korleis regjeringa har halde seg til reglementet i finansieringa og framgangsmåten når det gjeld dette kjøpet. Det har vi vore grundig gjennom i debatten, men eg merkar meg likevel at kvar gong ein representant frå regjeringspartia og regjeringa tek ordet, skli dette ut i ei ideologisk lovprising av det nasjonale eigarskapet og det å ha kontroll over desse fantastiske verdiane, som desse eigedomane er.

Det høyrest nesten ut, både no og ikkje minst då denne saka først blei presentert for Stortinget i desember 2022, som om dette handlar om at staten må eige skog, fjell og vidder for at allmenta skal kunne ha glede av slike område som vi her snakkar om. Slik er det ikkje, og vi rotar oss inn i eit ganske krevjande landskap om vi set likskap mellom statleg eigarskap og tilgangen folk i Noreg har til skog, fjell, vatn osv.

I Noreg har vi noko som heiter allemannsretten, som vi er stolte av. Vi har friluftsløva. Dette regelverket gjeld for utmark. Anten det er statleg eller privat grunneigar, gjeld det. Slik skal det vere, og det skal vi hegne om. Det er iallfall det vi kan kalle ein særnorsk verdi som vi skal slå ring om, og som ikkje krev at staten eig eit område.

Det er veldig fint å høyre litt vidløftige resonnement om nasjonal kontroll over skog i Meråker i eit eller anna obskurt oppkjøp av framande makter. Det er krevjande å få heilt taket på realitetane i det som fort blir påstand mot påstand. Eg må då iallfall få lov til å seie at eg håpar det same alvorret slår inn der vi har heilt konkrete saker om eigarskap og kontroll over ressursar, der vi verkeleg veit at noko står på spel, og vi veit at det er reelle sikkerheitspolitiske argument. Det vere seg sentrale, strategisk viktige industriområde i Noreg, i Kristiansand på Harøya, som så seint som i januar i år blei kjøpte av den kinesiske stat, eller at det nyleg er blitt avdekka at russiske statsborgarar har fått lov til å kjøpe hytte – utan nokon kontrollmekanisme – rett ved Bardufoss militære flyplass og med fritt innsyn til kva som skjer. Det er reelle sikkerheitspolitiske utfordringar. Dei må takast på alvor, men det er vanskeleg å sjå at det er det denne saka gjeld.

Solveig Vitanza (A) [13:07:12]: Jeg vil starte med å si at de to foregående talerne, som også sitter i næringskomiteen, har et annet virkelighetsbilde enn det jeg har fra forrige behandling. Jeg var saksordfører den gangen vi i Stortinget behandlet kjøpet av Meraker Brug. Den dagen startet jeg med å si i debatten at det var en gledens dag, og det står jeg fortsatt for.

Jeg vil si litt om bakgrunnen for hvorfor jeg og Arbeiderpartiet og regjeringen tenkte at dette var et godt kjøp. Meraker Brug er en helt unik eiendom. Med sitt areal på 1,2 millioner dekar er Meraker Brug en av landets største privateide eiendommer. Den utgjør nesten hele Meråker kommune, i tillegg til områder i Stjørdal,

Malvik og Steinkjer. Nå er det det norske fellesskap som gjennom Statskog eier Meraker Brug, og det har vært en viktig beslutning for denne regjeringen. For meg er det helt uproblematisk at vi debatterer dette for andre gang, men jeg ser ikke noen nye opplysninger i saken som vi ikke hadde tilgjengelig ved forrige behandling, for et og et halvt år siden.

For Arbeiderpartiet er det viktig at slike eiendommer forblir på norske hender. De skal være tilgjengelige, og de skal komme lokalbefolkningen vår til gode. Innbyggerne i Meråker kommune har avtale om rett til jakt og fiske på rundt 7 000 mål av eiendommen, og det vil bli videreført av Statskog som eier. Det er viktig.

Vi ser at Høyre nå sier de er opptatt av nasjonal kontroll over skogen. For meg høres det litt hult ut. Det var Høyre-regjeringen som i sin tid ville starte privatiseringen av Statskog. Vi hører også Carl I. Hagen, representanten fra Fremskrittspartiet, være tydelig her i dag på at han ikke ser poenget i at staten skal sikre eiendommer som dette.

Statskog har basert kjøpet på en forretningsmessig vurdering. Verdivurderingen bygger på en rekke forutsetninger, forventninger og antakelser som igjen har blitt kontrollert og kvalitetssikret av en uavhengig finansiell rådgiver, nemlig Pareto. Jeg merker meg at flertallet i kontroll- og konstitusjonskomiteen viser til at den omfattende dokumentasjonen som er innsendt fra regjeringen til komiteens behandling, gir tilstrekkelig dokumentasjon på grunnlaget for å budsjettere kjøpet som en lånetransaksjon. Det finnes heller ingen grunn til å hevde noe annet. Jeg vil derfor presisere at flertallet i næringskomiteen, gjennom sin tilråding til kapitalinnskuddet og statlig lån høsten 2022, sa seg enig i dette, og det står jeg fortsatt støtt i.

Nils T. Bjørke (Sp) [13:10:22]: Kontrollkomiteen har jobba med denne saka. Eg meiner me har fått den informasjonen me har bedt om. Me har fått all informasjon. Eg merkar meg at når mindretallet hevdar at dette er feil, baserer det seg på ting dei har lese i media og andre plassar. Eg merkar meg at mindretallet meiner at sjølv om alle reglar og prosedyrar er følgde ved Statskog sitt kjøp av Meraker Brug, er det hovudoppgåva til kontroll- og konstitusjonskomiteen å overprøva vurderinga til embetsverket i Finansdepartementet og å kontrollera dette. Eg vil minna om at då Stortinget handsama Stortingets eigen kontrollfunksjon etter rapporten frå Harberg-utvalet, uttalte ein samla komité:

«Kontrollverksemda i kontroll- og konstitusjonskomiteen er sektorovergripande, og komiteen har særskild kompetanse til å utføre kontrollverksemda. I handsaminga av kontroll saker skal «rein partipolitisk verksemd verte lagd til sides».

Regjeringspartia og mindretallet i komiteen er politisk ueinige om Statskogs kjøp av Meraker Brug. Regjeringa har fulgt alle krav frå Stortinget til budsjettering under streken ved kjøp. Mindretallet sitt syn i denne innstillinga på oppgåva til kontroll- og konstitusjonskomiteen tenderer mot å argumentera for rein partipolitisk verksemd. Det vil eg åtvare sterkt imot. Rein partipolitisk verksemd i kontroll- og konstitusjonskomiteen vil svekkja Stortingets stilling og svekkja folkestyret. Det var komiteen samd om i innstillinga om rapporten frå Harberg-utvalet.

Stortingets kontroll med regjering og forvaltning er ein demokratisk garanti som sikrar den folkelege innverknaden og det folkevalde stortinget si stilling opp mot regjeringa og embetsverket. I kontrollarbeidet representerer me fyrst og fremst Stortinget og ikkje eige parti. Slik bør Stortingets kontroll halda fram.

Det var snakk om at det var lite informasjon, og at det gjaldt store summar. Då kan eg minna salen om at då Kongsberg Gruppen deltok i oppkjøp av Rolls-Royce Commercial Marine i 2018, med 2,5 mrd. kr, låg det fire setningar frå Pareto i proposisjonen. Saka gjekk i statsråd 28. september, og innstillinga vart gjeven 4. oktober. Det var kanskje ikkje så mykje lengre sakshandsaming eller så mykje fleire dokument då heller, så eg meiner denne saka er handtert på ein forsvarleg måte.

Peter Frølich (H) [13:13:06]: Da begynner denne debatten å gå mot slutten. Det har vært sagt mye vaktert om nasjonalt eierskap og nasjonal sikkerhet. Det har vært noen historietimer om hva ulike partier har ment om skog oppigjennom og sånt. Det har vært interessante debatter, men irrelevante for det vi har hatt til behandling i komiteen, som strengt tatt handler om hvorvidt dette kan føres over eller under streken.

Sånn sett vil jeg gi honnør til representanten Lysbakken og hans innlegg. Han ryddet fort i saken og gikk grundig gjennom sine argumenter for hvorfor de ikke er enige med mindretallet i saken.

Jeg må bare knytte noen kommentarer til det: Det ble kommentert at prisen i seg selv var gjort til en vesentlig del eller en hoveddel av kritikken. Det er ikke helt presist gjengitt. Det er en stor og viktig nyhet at staten antakelig har betalt 1 mrd. kr mer enn markedet var villig til å gi. I arbeidet har vi forsøkt å få dette bekreftet. Vi har bedt regjeringen om å innhente informasjon og ikke fått noen respons på det. Da kan ikke jeg gjøre noe annet enn å legge til grunn at det som står i mediene, antakelig er riktig. Det er ikke noe betydelig poeng i saken, men det må kunne sies at 1 mrd. kr over det som markedet ville gitt, høres ut som misbruk av skattepenger og et unødvendig dyrt kjøp. Det må kunne sies.

Det sentrale i saken har likevel vært saksbehandlingen, og da kommer vi inn på et annet poeng, som kom fra SV. De sier at saksbehandlingen har vært grei fordi man har fått en faglig vurdering og en rapport, og dermed er på en måte hendene bundet, og man må følge det sporet som da er lagt opp. Det er jeg ikke enig i. Det må kunne gå an for en kontrollkomité å gå inn og se på premissene: Hva står det i de ulike faglige vurderingene? Hva står det i rapporten? Og ikke minst, har regjeringen vært klar på sitt selvstendige ansvar som politisk ledelse i departementet til å gå inn og si: Er vi nå sikre på dette, kan vi stå inne for det, kan vi ta det politiske ansvaret her?

Jeg har ikke vært ute etter å kritisere fagfolk i departementet eller andre steder, men de har lagt noen helt klare og tydelige forutsetninger for sine beregninger, f.eks. vindkraft. Hvis det bygges vindkraft, kan dette føres under streken, men da er det helt avgjørende for oss å få et svar på om regjeringen ønsker å følge opp med den vindkraften. Hvis de ikke gjør det – og det har jeg ganske sterke grunner til å tro – går det ikke an å føre dette under streken likevel. Det endrer forutsetningen, og det er det som gjør det viktig med denne kontrollen.

Jeg må bare si helt til slutt at denne saken ikke går vekk, og historien vil gi oss en fasit på et tidspunkt: Fikk det norske folk den avkastningen de ble lovet, eller fikk de det ikke? «Time will show.»

Presidenten [13:16:00]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [13:16:13]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om å ta bedre vare på matjorda (Innst.338 S (2023–2024), jf. Dokument 8:122 S (2023–2024))

Presidenten [13:16:36]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlista utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:17:03] (ordfører for saka): Denne saka handlar om eit tema eg trur det må vere lov å seie at blir viktigare og viktigare år for år, nemleg korleis vi kan ta vare på ein av våre knappaste og viktigaste ressursar: matjorda. Saka handlar altså om eit represen-

tantframlegg frå Miljøpartiet Dei Grønnes representantar Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Berg. Det er ein samla komité som er einig i problembeskrivinga om at matjord og dyrkbar mark er ein knapp ressurs, og at vi er avhengige av eit sterkt jordvern for å ta vare på det.

Regjeringa har nyleg lagt fram ein oppdatert jordvernstrategi, som er bygd på vedtak i Stortinget om å innskjerpe det nasjonale målet for omdisponering av matjord. Det er nyleg senka frå 3 000 til 2 000 dekar per år. Korleis vi kan sikre at vi når jordvernålet, er også eit sentralt tema i jordbruksavtalane – og stadig meir sentralt.

Det som vidare skil partia i innstillinga, er i stor grad kva vekt ein legg på kor mykje kommunane skal ha ansvaret gjennom kommunalt ansvar og kommunale vedtak for å følgje opp dei nasjonale jordvernmåla som er sette, eller om det er riktig og nødvendig at ein på nasjonalt nivå går inn og er endå – nær sagt – tøffare i klypa med tiltak ute i kommunane for å sikre at ikkje matjord blir bygd ned. Eg reknar med at kvart enkelt parti gjer greie for si haldning til desse avvegingane i løpet av debatten.

Eg vil på vegner av Venstre påpeike at vi ved ein inkurie ikkje er med i nokon framlegg her, noko vi har meint og ønskt å vere med i fordi vi meiner det no – i den kritiske situasjonen vi er i – er rett å gå inn med ein tydelegare nasjonal jordvernpolitikk. Venstre stiller seg bak framlegg nr. 2 – dette er mindretalsframlegg i innstillinga frå SV, Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne – om å be regjeringa leggje fram framlegg til endringar i jordlova som gjev ei vesentleg innstramming av mogleghetene for dispensasjonar frå det generelle kravet om at matjord ikkje skal brukast til andre føremål enn matproduksjon. Vi stiller oss også bak framlegg nr. 5, om at Stortinget ber regjeringa greie ut ei påskjøningsordning for kommunar som tilbakefører jordbruksareal avsett til utbyggingsføremål i kommunale planar, til LNFR-føremål.

Det er ikkje mogleg for meg å fremje desse framlegga, men eg gjer ialfall med dette merksam på at Venstre støttar dei og veldig mykje av intensjonen i representantframlegget frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Rune Støstad (A) [13:20:34]: God matjord er gull verdt. Derfor er det bra at det fokuseres på det i Stortinget. Matjord og dyrkbar mark er en knapp ressurs. Kun 3,5 pst. av Norges landareal er jordbruksareal. For å sikre framtidige muligheter for matproduksjon er vi avhengig av et sterkt jordvern. Det var derfor viktig at Arbeiderpartiet og Senterpartiet la fram en oppdatert jordvernstrategi hvor vi senker det nasjonale målet for omdisponering av matjord til 2 000 dekar innen 2030. I tillegg til å hindre nedbygging av matjord er det viktig å

sikre at eksisterende jordbruksareal blir ivaretatt. Manglende bruk av jordbruksareal vil over tid føre til gjengroing og gjøre det vanskelig å ta arealet i bruk på et senere tidspunkt. Derfor er jeg glad for at vi har en regjering som fører en landbrukspolitikk som er basert på en variert bruksstruktur, og som er tilpasset norske naturressurser og det landet vi bor i. Det gir de beste mulighetene for å produsere mat på en bærekraftig og klimavennlig måte.

Matsikkerhet og matberedskap er viktigere enn noen gang, ikke minst på grunn av økt geopolitisk uro og klimaendringer. I strategien for økt selvforsyning, som Stortinget nylig hadde til behandling, var det derfor viktig å få fram det med styrking av jordvernet og nye tiltak for å sikre matjord.

Hurdalsplattformen er tydelig på at jordvern skal være et overordnet hensyn i arealforvaltningen. I jordvernstrategien understreker Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen at kommunene er særdeles viktige aktører i jordvernarbeidet, og etter mitt syn er kommunene de beste til å håndtere nettopp dette. Vi ser at jordvern av og til må balanseres opp mot andre samfunnsbehov, men alt i alt må en helhetlig samfunns- og arealplanlegging bidra til at innsatsen for klima, miljø og jordvern blir høyt vektlagt.

Et aktivt jordbruk i hele landet og en bærekraftig matproduksjon er viktig for at vi skal skape en trygg framtid for folk i hele landet vårt. Jordbrukets samfunnsoppdrag er å sikre befolkningen nok og trygg mat produsert på norske naturressurser, noe som igjen bidrar til sysselsetting i hele landet. Vi skal derfor hegne godt om den matjorden vi har, slik at vi får et godt og bærekraftig jordbruk, også for de generasjonene som kommer etter oss.

Per Olav Tyldum (Sp) [13:23:34]: Miljøpartiet De Grønne har i representantforslaget valgt en overskrift om å ta bedre vare på matjorden. Det er en overskrift som mange av oss kan samle oss om. Regjeringen la fram sin jordvernstrategi i forbindelse med forrige års jordbruksoppgjør. I den behandlingen var det lite diskusjon om jordvernstrategien. Forslaget ble vedtatt med et nytt og skjerpet nasjonalt mål. Det ble også vedtatt en rekke konkrete tiltak for å nå målet. Flertallet i næringskomiteen, inklusive Miljøpartiet De Grønne, slo fast i merknads form at regjeringens mål er ambisiøst. Jordvernålet er nå satt til maksimalt 2 000 dekar omdisponert dyrket mark per år innen 2030. Det er ikke bare et ambisiøst mål, det er også et realistisk mål.

Tar vi i betraktning de siste 20 årene, har heldigvis omdisponering av dyrket mark gått ned. Jeg viser da til Riksrevisjonens rapport av oktober 2023, om matsikkerhet og beredskap på landbruksområdet. Rapporten

er informativ og viser tidligere målsettinger satt opp mot faktisk omdisponering. Målet om maks 6 000 mål nedbygd innen 2010 til dagens mål om maksimalt 2 000 dekar innen 2030 er satt inn i tabell med faktisk omdisponert areal i tilsvarende periode. Den viser en nedadgående trend. Det er fakta.

Jeg mener kommunenes arbeid med å ivareta dyrket jord er viktig, men svært varierende. Det er 63 pst. av kommunene som har et jordvernmål, og jeg har selv som ordfører erfart klassiske dilemma om arealdisponeringen i planverksarbeidet. I begrepet «ivareta» mener jeg kommunene også burde løfte blikket på jordhelse. Det kan være mange grunner til at arealressursene i jordbruket ikke forvaltes på en fullt ut bærekraftig måte, men lokale myndigheters oppmerksomhet for helsen til matjorden i kommunen vil ikke kunne skade. Senterpartiet og Arbeiderpartiet i regjering satser derfor betydelig på å holde matjorden i hevd og har bidratt godt i de årlige jordbruksforhandlingene.

Nye, ambisiøse mål om mindre nedbygging er satt. Det er fortsatt langt fra en sluttstrek, og jeg deler forslagsstillerens bekymring om at nedbygd matjord svekker nasjonal matsikkerhet og beredskap. Derfor holder vi fram med en restriktiv jordvernpraksis for å sikre nødvendig areal til matproduksjon. Denne regjeringen leverer en jordvernstrategi med en rekke gode tiltak som allerede er behandlet og vedtatt i denne salen. Jeg synes det er forunderlig at forslagsstillerens parti ikke støttet denne da den var til behandling i fjor, og heller ikke bidro til debatten om temaet da en helhetlig strategi lå på bordet i fjorårets oppgjør. Jordvernstrategien med tiltakene er et godt utgangspunkt for det viktige arbeidet som allerede gjøres i den sammenheng.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:26:53]: Eg tar med ein gong opp dei forslaga SV står inne i.

Eg vil takke representantane frå Miljøpartiet Dei Grøne for eit viktig forslag. Svaret frå regjeringa er at det no snart kjem ein strategi. Det første spørsmålet statsråden kanskje kan gjere greie for i sitt innlegg, er om det kjem ein strategi Stortinget skal behandle, eller om det berre er ein regjeringsstrategi.

Det neste spørsmålet gjeld det at 2 000 dekar omdisponering jo er – for å seie det sånn – ei velsigning av nedbygging av matjord i utgangspunktet. No har ein trappa opp målet. Det betyr at ein skal ha mindre omdisponering år for år. Vil ein sånn strategi innehalde ei opptrapping der ein går mot null, altså at ein stoppar nedbygginga av matjord? Viss ikkje vil det berre vere ein strategi for ei kontinuerleg – langsamare, men framleis kontinuerleg – nedbygging av matjorda i Noreg.

Matjord kjem nok til å vise seg å vere noko av det viktigaste vi har, og det er ein ikkje-fornybar ressurs. For

samfunnet vil gevinsten av ikkje å bygge ut og å behalde matjorda vere langt, langt større i eit mykje lengre perspektiv enn dei kortsiktige gevinstane kommunane har ved å bygge ut.

Her ligg det utfordringar knytt til insentiv for kommunane, ikkje minst kommunar som opplever befolkningsnedgang, og som prøver å finne nye måtar å finansiere velferdstenestene på. Det er store utfordringar. Korleis kan ein påskjøne det å ta vare på matjord? Korleis kan ein skape insentiv som sørgjer for at ein tar vare på både jord og natur i tida som kjem?

I forslaga mindretalet legg på bordet i dag, ligg det nasjonale tiltak, at det skal vere nasjonale planmyndigheter som kan styre dette her. Vi ser at det er ein ting å setje mål, men ein må ha ein eller annan form for nasjonal styring med det. Den erkjenninga trur eg begynner å strekke seg inn i heile Stortinget også. Når ein har mål som ikkje blir oppfylte, må ein tilbake og sjå på korleis det blir regulert.

Det er også forslag som knyter seg til korleis kommunane som planmyndigheit kan setjast i stand til å gjennomføre måla. Alle desse spørsmåla håpar eg blir tatt opp i den nye strategien. Dette kjem til å bli eit stort tema i tida som kjem, spesielt når landet skal prøve å trappe opp arbeidet med jordbruk og ikkje bygge ned matjorda, som er ein ikkje-fornybar innsatsfaktor.

Presidenten [13:29:56]: Representanten Torgeir Knag Fylkesnes har tatt opp de forslagene han refererte til.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:30:23]: Det er viktig å ta vare på matjorda vår, både for å sikre dekningsgraden i Norge og fordi Norge har et ganske begrenset areal som egner seg til landbruk. Det jeg likevel skulle ønske meg de gangene vi diskuterer jordvern og matjorda vår, er at vi i større grad blir bevisst på de uutnyttede arealene som vi har rundt omkring i Norge, særlig med tanke på mulige krisesituasjoner. Når vi diskuterer jordvern framover, bør vi i større grad se på potensialet ved områder som i dag ikke er tatt i bruk. I tillegg har riktig bruk av jorda og god jordforvaltning en mulighet til å bidra til å redusere klimagassutslipp, så det er litt som et kinderegg.

Et annet element som vi også snakker en del om, og som jeg har lyst til å framheve, er den historiske og kulturelle betydningen veldig mange jordbruksområder har i Norge. Det å bevare disse områdene, også de som kanskje ikke er aller mest effektive med tanke på matproduksjon, har en verdi, og det er viktig. Samtidig er det spesielt viktig for oss i Høyre å minne om at vi må passe på å ikke frata kommunene mulighetene til å regulere dette. Kommunene kjenner i stor grad sine egne områ-

der, så det er viktig å gjøre dette i samråd med kommunene.

Jeg har lyst til å takke forslagsstillerne for å løfte temaet, og så har jeg lyst til å gjøre noe jeg ikke så veldig ofte gjør. Jeg har lyst til å rose nesten alle partiene på Stortinget knyttet til dette temaet, for jeg opplever at det har vært en vridning i retning av å ville ta mer vare på matjord vår. Den synes jeg å ha sett hos nesten alle partier. Jeg tror det er bra. Jeg tror det ruster Norge for framtiden, og jeg tror det kommer til å gjøre at disse debattene framover kommer til å bli enda bedre.

Geir Jørgensen (R) [13:32:25]: Det er lett å stå på denne talerstolen og si at det er viktig å ta vare på matjord. Det gjør vel samtlige partier. Problemet er når vi kommer ut i praksisfeltet og faktisk skal begynne å ta de grepene som er nødvendig. Det har aldri vært viktigere at vi klarer å lage en politikk som henger sammen på dette feltet. År med pandemi, krig i Europa og stadig sårbare handelssystemer har gjort at vi nå diskuterer jordvern med et langt større alvor. Det er nok at et tankskip stiller seg på tvers i Suezkanalen ved et uhell, så ser vi hvor sårbare verdens handelssystemer og mat-systemer er. Det er bare en uke siden vi sto her i en grunnlovsdebatt, og da opplevde vi å bli nedstemt på å gjøre de riktige grepene og få ankret jordvernet fast i Grunnloven. Det ville man ikke ha.

I dag er det levert en rekke gode forslag som vil være med og gi den verktøykassen vi trenger for å nå målet om selvforsyning, som vi ganske nylig har vedtatt her i en plan, og som gjør at vi kan klare det.

Senterpartiet er selvfølgelig glad i ordførerne sine rundt omkring i Kommune-Norge, og det gjelder sikkert mange andre partier. Også i Rødt er vi for et større lokalt selvstyre, men når vi ser hva som er praksisen i Kommune-Norge i dag, er det til å bli skremt av. Det er 140 000 dekar med matjord, dyrket mark, som i dag ligger i planene som er foreslått omdisponert til andre formål. Dette systemet kan vi ikke holde oss med. Vi er nødt til å stramme inn. Spesielt angår det forslag nr. 1, som ligger i innstillingen, og som vi i Rødt går inn i, sammen med flere andre forslag. Forslag nr. 1 gjelder altså at kun nasjonal planmyndighet skal kunne gi dispensasjon. Det er et av de viktigste forslagene som er reist for å komme i inngrep med dette problemet, og som vi ser at alle så å si er enige om, men man vil ikke være med og lage den politikken og gi de verktøyene som vi trenger. Skal vi nå målene framover, må vi ha en nullvisjon for nedbygging av dyrket mark. Det er den eneste farbare veien.

Rasmus Hansson (MDG) [13:35:31]: Alle partier på Stortinget synes at jordvern er viktig, men Stortingets oppgave er å være den lovgivende, ikke bare den synsende makt. Hvis Stortinget mener alvor med jordvern,

må Stortinget vedta politikk som verner matjorden bedre enn det vi greier i dag – men det skjer jo ikke. I dag stemmer Stortinget ned fem forslag som alle ville ført til mindre nedbygging av matjord i Norge. Partiene på Stortinget har jo nærmest utallige ganger insistert på at norsk matjord skal bevares, men regjeringen nøyer seg altså fortsatt med milde brev til kommunene og et mål om 2 000 dekar nedbygging per år.

For det første er det et mål om at matjord fortsatt skal bli nedbygd. Hvor lenge da? Når skal vi slutte? Det er det ene spørsmålet. Og så er regjeringen veldig fornøyd med sin egen politikk og resultatene av sin egen politikk, men de resultatene er at det i de siste fem årene er blitt omdisponert henholdsvis 3 800, 2 900, 3 500 og 2 700 dekar matjord. Det blir fortsatt mindre og mindre matjord i Norge, samtidig som vi altså har besluttet at det nå er livet om å gjøre at det ikke forsvinner mer. I tillegg til dette kommer statlige nedbygginger i samferdselsprosjekter osv. Nasjonal transportplan legger opp til å bygge ned 9 080 dekar, altså rundt 800 dekar årlig i den perioden.

Norske kommuner slutter ikke å bygge ned matjord fordi de får vennlige brev. Det har vi nå erfart. Statens vegvesen og Nye veier slutter ikke å bygge ned matjord før Stortinget gir dem beskjed om at de skal slutte med det. Norsk jordbrukspolitikk har fram til nå fortsatt med å være mye ord og mye beslutningsvegving, og imens svekkes fortsatt den matsikkerheten som vi alle er så opptatt av.

Vi vet jo godt at nasjonale hensyn av denne typen er veldig vanskelig å ivareta i lokalpolitikken. Det er mye bra med det lokale og kommunale selvstyret, men kommunene greier jo ikke å ta vare på matjorden alene. Dette er allmenningens tragedie, der kommunene isolert sett ganske ofte tjener penger på nedbygging av matjord fordi det gir skatteinntekter og innbyggere osv., mens storsamfunnet taper tilsvarende i matsikkerhet og beredskap. Regjeringen har lovet Stortinget – og Stortinget har vedtatt – 50 pst. selvforsyning på jordbruksvarer innen 2030. Denne matsikkerheten og beredskapen er et nasjonalt ansvar, og jeg regner med at alle er enig i at det ikke kan overlates til kommunene. Derfor er regjeringen nødt til å løfte myndigheten til omdisponering av matjord til nasjonalt nivå.

Statsråd Geir Pollestad [13:38:55]: Representanten Støstad starta innlegget sitt med å seia at matjord er «gull verdt». Eg skal vera litt ueinig med han. Eg meiner at i valet mellom gull og matjord vil eg velja matjord ti av ti gonger, og at matjord er betydeleg meir verdt enn gull, fordi det handlar om sjølvforsyninga vår, det handlar om vår framtidige matproduksjon.

Så er det fort gjort å grava seg ned og seia at alt er mørkt, men på jordvernområdet kan ein seia at politik-

ken har verka, og han har verka over tid. I 2004 sette ein det fyrste målet om å avgrensa omdisponeringa. Då var omdisponeringa 11 000 dekar per år. Så har ein følgd opp dette med nye mål. For 2023 viser dei førebelse tala at det er omdisponert 2 751 dekar. Det er eit for høgt tal, men me må greia å gleda oss litt over ei utvikling som går i rett lei.

Eg er òg veldig glad for engasjementet for matjord i bondenæringa, men òg veldig mange andre grupper i samfunnet engasjerer seg lokalt til støtte for jordvernet. Eg har lyst til å gje dei ein takk for den jobben som dei gjer.

Så skal eg gå inn på nokre av dei konkrete forslaga som vert fremja. Til forslag nr. 1 og innlegget til Rasmus Hansson: Eg kjenner ikkje igjen lokalpolitikarane i det som vert sagt. Eg meiner at mange lokalpolitikarar faktisk tek ansvar. Dei les breva dei får frå landbruksministeren og kommunalministeren, og tek dei på alvor. Eg skal vera einig i at alle er for jordvern, men å vera for jordvern er å prioritera matjord når ho står i konflikt med andre spørsmål.

Så til forslag nr. 3, om å setja eit mål om ikkje å ha tap av dyrka mark i samband med statlege samferdselsprosjekt: Det trur eg ikkje eingong at Raudt eller Miljøpartiet Dei Grøne sine nasjonale transportplanar vil greia å gjennomføra. Det seier likevel noko om at den kvoten som me faktisk har, må me bruka der det er heilt, heilt nødvendig.

Det er òg eit forslag om å auka tilskotet til utarbeiding av kommunale jordvernstrategiar. Det gjer regjeringa. Me har auka det. Problemet i 2023 var at me ikkje fekk nok søknader til å bruka opp dette. Så det er jo ei oppfordring: Søk om desse pengane, lag lokale strategiar.

Forslag nr. 5 er eg rett og slett imot. Eg meiner at det er heilt nødvendig å tilbakeføra til LNFR-område, men eg er ueinig i at me skal betala kommunane for å gjera det.

Presidenten [13:41:57]: Det blir replikkordskifte.

Rasmus Hansson (MDG) [13:42:14]: Det er bra at statsråden tar kommunepolitikernes evne til å lese brevet fra statsråden i forsvar. Det er ingen som stiller spørsmål ved lokalpolitikernes ansvarlighet isolert sett, men tallene over hvor mye matjord som blir omdisponert, som planlegges omdisponert, og som ligger inne i planene, kan jo ikke statsråden snakke seg vekk fra, uansett hvor glad han er i kommunepolitikere og det kommunale selvstyret. Spørsmålet blir: Hva konkret er det ved den politikken som regjeringen nå foreslår – samtidig som man stemmer mot de konkrete forslagene fra Miljøpartiet De Grønne – som kommer til å føre til at vi bygger ned mye mindre matjord i årene framover, i strid med de planene og tallene som faktisk ligger der?

Statsråd Geir Pollestad [13:43:13]: Me har nådd dei tidlegare måla for omdisponering av matjord. Me skal òg nå det nye målet som regjeringa har føreslått, og som Stortinget har slutta seg til, om maksimalt 2 000 dekar omdisponering innan 2030. Det er eit svært ambisiøst mål, men jordvern og matjord er jo ei nasjonal interesse, som vil verta følgd opp av statsforvaltarane overfor dei enkelte kommunane gjennom bruk av ein sum verkemiddel der lokalpolitikarane sitt ansvar for arealpolitikken ligg i botnen.

Så skal eg gje representanten rett i éin ting, og det er at me har ei kjempeutfordring med dei store areala som ligg opne for omdisponering i kommunedelplanar eller kommuneplanar. Det kjem til å vera ei utfordring framover å få gjennomført planvask i flest mogleg kommunar.

Rasmus Hansson (MDG) [13:44:18]: Takk for et slags svar, «et slags» i den forstand at det er ingenting i det statsråden sier, som gir noe konkret holdepunkt for at vi faktisk får reddet alle de dekarne som er planlagt eller står i fare for å bli omdisponert.

Det er altså sånn at målet til regjeringen er 2 000 dekar omdisponering per år i 2030. Innen da vil det være omdisponert veldig mye mer matjord enn i dag, og etter det vil det altså, ifølge regjeringens planer, bli omdisponert enda mer matjord – samtidig som vi skal øke matberedskapen og selvforsyningen i Norge.

Hvilke visjoner har statsråden for når vi skal slutte å bygge ned matjord i et av de landene i verden som har minst matjord i forhold til totalarealet og selvforsyningen?

Statsråd Geir Pollestad [13:45:24]: Eg er svært oppteken av at me skal ha eit strengt jordvern. Eg meiner at den måten ein styrer på ved å setja eit mål og nå det målet, vil vera den rette måten å jobba på framover, rett og slett fordi det så langt har gjeve resultat. Eg opplever vel at representanten frå Miljøpartiet Dei Grøne her ikkje anerkjenner den jobben som reint faktisk er gjord med å snu ei negativ utvikling til ei positiv utvikling. Så vil ein aldri kunna koma ned til null – fordi både Miljøpartiet Dei Grøne og Senterpartiet lokalt vil ønskja å byggja f.eks. ny jernbane, noko som ofte vil ta og bruka areal. Målet må jo vera å få gått gjennom dei planane som føreligg, og omdisponera eller tilbakeføra mest mogleg areal, og det ligg det òg føre statlege støtteordningar til kommunar som ynskjer å gjera.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:46:35]: Hurdalsplattforma og jordvernstrategien som kom i fjor, oppfattar eg meir som at her blir det varsla ein prosess der ein også vil ta i bruk Stortinget for nødvendige tiltak for å få fortgang i arbeidet. Kjem det saker til Stortinget? Vil det vere tale om å ta i bruk f.eks. lovverktøy for i større

grad å få fart på jordvernstrategien som regjeringa har sett?

Statsråd Geir Pollestad [13:47:24]: Den nasjonale jordvernstrategien vart lagd fram i Prop. 121 S for 2022–2023 den 26. mai 2023 og behandla i Stortinget 15. juni, med vedtak og votering 16. juni 2023. Den jobbar me no med å fylgja opp på ulike måtar. Målet ligg til grunn, og årstalet ligg til grunn. I den grad det er aktuelt å gjera lovendringar for å styrkja jordvernet, vil det vera nødvendig å koma til Stortinget med det, på same måten som verkemiddel av økonomisk art, f.eks. vil støtte til lokale jordvernstrategiar verta lagde fram for Stortinget i dei ordinære budsjetta.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:48:12]: Det er ganske mange store nasjonale satsingar som er på trap-pene. Nasjonal transportplan blei nemnd, men det er også mykje anna som kan påverke jordvernstrategien – alt frå kraftproduksjon til industriutbyggingar osv. Det er også mange ting som ligg på bordet til andre statsrådar, så behovet for å ha ei koordinering av arbeidet i regjeringa blir stort. Eg trur ikkje det er til å kome utanom at ein naturleg oppfølgjar av ein jordvernstrategi ville vere å kome til Stortinget for å knesetje nokre klare rammer for dette arbeidet. Så vi får no sjå på om statsråden ser det som naturleg, men det høyrest ikkje ut som det enno.

Spørsmålet er: Har det vore diskutert i regjeringa å trappe opp målet, altså å redusere målet for omdisponering?

Statsråd Geir Pollestad [13:49:16]: I spørsmålet kan ein kan få inntrykk av at jordvernstrategien ikkje har vore behandla i Stortinget. Han vart behandla i fjor vår av Stortinget, og regjeringa jobbar ut frå den behandlinga, med dei måla som ligg der. Så kjem ein jo tilbake til jordvernspørsmålet i ei rekkje ulike saker. No er det i Nasjonal transportplan. Eitt av grepa regjeringa har gjort der, er å opna for å nedskalera samferdselsprosjekt på ein måte som gjer at dei dekkjer transportbehovet på ein god måte, men at ein samtidig utformar f.eks. vegar på ein måte som gjer at ein tek mindre av både matjord og natur, samtidig som ein også greier å redusera byggjekostnader og dermed kanskje også bompengebelastinga. Dette er altså noko me jobbar med på alle felt, og jordvern er eit overordna omsyn i svært mange saker.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:50:18]: Eg trur alle her hugsar at vi oversåg jordvernstrategien da han kom i fjor i forbindelse med jordbruksoppgjæret, som eit slags vedlegg til proposisjonen. Jordvernstrategien vart behandla samtidig og blei via lite merksemd da – lufta i

rommet blir tatt veldig fort opp når det er jordbruksoppgjæret som er til behandling – men vi er klar over det. Eg kan vel kanskje seie på vegner av Stortinget at han blei behandla, og han blei både vedtatt og protokollert.

Spørsmålet er oppfølginga av jordvernstrategien, når ein ser at det er så omfattande planar om utbyggingar i kommunane, langt meir enn det jordvernstrategien legg opp til. Det er planar frå sentrale myndigheiter som også legg opp til omfattande utbyggingar som vil påverke jordvernstrategien. Eg klarer ikkje å sjå at ein har verktøy her – utan å kome innom Stortinget – til å avgrense dette og kome i mål med det store målet som eg tippar vi alle har, å sikre matjorda.

Statsråd Geir Pollestad [13:51:22]: Me har allereie i dag ei rekkje både økonomiske og lovmessige verkemiddel for dette, og kanskje det aller viktigaste er at Stortinget har vedteke ein nasjonal jordvernstrategi. Her sit statsforvaltarane og fører tilsyn med den lokale arealdisponeringa, fremjar motsegner der det vert vurdert som nødvendig. Samtidig skal eg ikkje underslå at det enorme antalet dekar matjord som i kommunedelplanar er avsette til nedbygging og omdisponering av matjord, er ei kjempeutfordring, men ein kan ikkje begynna å byggja på det der. Det skal jo vera ein vidare prosess fram til ein reguleringsplan og ei byggesak. Det å følgja opp prosessane der vil òg vera eit viktig verkemiddel for å nå det nasjonale målet, som eg trur me har eit felles engasjement for at me skal nå.

Presidenten [13:52:23]: Da er replikkordskiftet over.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:52:29]

Innstilling fra næringskomiteen om Lov om endringer i viltloven mv. (endret betegnelse på organ i viltforvaltningen og oppheving av lovvedtak om nydyrking og nedbygging av myr) (Innst. 331 L (2023–2024), jf. Prop. 79 L (2023–2024))

Presidenten [13:52:48]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 6 [13:52:54]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve og Silje Hjemdal om å styrke nettølønnsordningen for sjøfolk (Innst. 346 S (2023–2024), jf. Dokument 8:110 S (2023–2024))

Presidenten [13:53:21]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringa.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringa, og de som måtte tegne seg på talerlista utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Da er det Lene Westgaard-Halle som holder det første innlegget, for saksordfører Olve Grotle.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:54:07]: Norge har en lang og stolt sjøfartstradisjon. De maritime næringene står veldig sterkt i Norge, og hvert eneste år skaper disse næringene store verdier, sysselsetter veldig mange og skaper viktig aktivitet og næringsvirksomhet i hele landet.

På grunn av den sterke internasjonale konkurransen er det likevel nødvendig med ordninger som gjør de maritime næringene konkurransedyktige, og som samtidig sikrer kompetansen og sysselsettingen av norske sjøfolk.

Nettolønnsordningen er en sånn ordning. Den bidrar til å trygge arbeidsplassene til norske sjøfolk, til å gjøre norske rederier konkurransedyktige og til å ivareta Norges rolle som maritim nasjon. Ordningen har i dag et tak på 220 000 kr i alle tilskuddsmodeller, med unntak av tilskuddsmodellen for NIS. Ordningen omfatter om lag 13 000 sjøfolk i Norge. Den er regelstyrt og rettighetsbasert. Denne ordningen har blitt behandlet i forbindelse med statsbudsjettet.

Stortinget vedtok i 2020 å nedsette et partssammensatt utvalg for å «vurdere tiltak som kan styrke norsk maritim kompetanse, sikre norske sjøfolk på norske skip og sikre norske rederiers konkurransekraft». Det såkalte Holmefjord-utvalget avla sin rapport i 2021, som vi vet, og kom da med flere forslag til hvordan norsk maritim kompetanse kan styrkes, og hvordan sysselsetting og konkurransekraften kan ivaretas. Holmefjord-utvalget har en todelt innstilling. Den går på den ene siden ut på at det anbefales å innføre et krav om norske lønns- og arbeidsvilkår for transport av gods og passasjerer mellom norske havner, og på den andre siden at tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk styrkes og i større grad enn i dag lovfestes. Utvalget var også tydelig på at dette er en samlet anbefaling, der tiltakene henger nøye sammen og ikke vil ha tilsiktet effekt dersom de innføres hver for seg.

Som en del av Holmefjord-utvalgets arbeid kom utvalget også med anbefalinger om norske lønns- og arbeidsvilkår i norske farvann. Regjeringen la i mai i fjor fram forslag om det, og saken skal etter sigende bli be-

handlet i løpet av året. Når det gjelder nettolønnsordningen, mener vi derfor at det – i tråd med Holmefjord-utvalgets syn – vil være hensiktsmessig å avvente resultatet av saken om nettopp norske lønns- og arbeidsvilkår og se dette i den sammenhengen som de ønsker.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:56:55]: Norsk maritim næring er en suksesshistorie. Vi har drevet med fiske siden tidenes morgen, vi har hatt rederivirksomhet og internasjonal handel med skip siden vikingtiden, offshore olje og gass har vært bærebjelken i norsk økonomi i 50 år, og vi har selvsagt vært helt avhengig av vår maritime kompetanse.

Det er ikke så mange områder et lite land som Norge kan bli best på, men noe er det. Sjømat og de marine næringene, offshore olje og gass, fornybar kraftproduksjon og ikke minst den maritime næringen er felter hvor vi er verdensledende i dag. Maritime arbeidsplasser finnes over hele landet, og totalt har vi 90 000 ansatte tilknyttet næringen. Verdiskapingen er på godt over 200 mrd. kr, og målt i verdi er vi på topp fem blant verdens største skipsfartsnasjoner.

Dette har ikke kommet av seg selv. Det skyldes et langsiktig, godt arbeid, først og fremst i næringen selv, men også i forvaltningen og blant framsynte politikere.

Ryggraden i den norske maritime næringen er imidlertid sjøfolkene. Uten dem hadde vi aldri vært der vi er i dag. De representerer en kunnskap, kompetanse og endringsvilje som er helt unik, og det gjelder både de som jobber langs kysten og de som seiler på de sju hav. En av bærebjelkene i dette systemet er nettolønnsordningen, eller tilskuddsordningen, som den formelt heter. Den gjør at rederier kan ansette nordmenn uten en for stor konkurranseulempe.

Så kan noen selvsagt være prinsipielle og si at dette er en subsidiering av en næring og noen spesielle arbeidsplasser. Jeg tror egentlig alle er enige om at det aller beste hadde vært et system hvor vi ikke hadde trengt tilskuddsordningen, hvor den var overflødig, men der er vi ikke. Kartet må tilpasses terrenget, og i den globaliserte verden vi lever i, er vi helt avhengige av dette tiltaket om vi skal ta vare på denne næringen og disse arbeidsplassene i fremtiden. Det er både arbeidsgiver- og arbeidstakersiden enige om.

Regjeringen skriver mye fint om maritim næring i sin regjeringsplattform, og det første kulepunktet under dette kapittelet er at nettolønnsordningen skal styrkes. Det har vi dessverre sett fint lite til. Nettolønnsordningen er dårligere i dag enn den var da regjeringen tok over makten i 2021. Da hadde Solberg-regjeringen forsøkt å svekke den, men Fremskrittspartiet fikk stoppet det og heller forbedret den i budsjettforlik.

Så kan man lure på hvorfor regjeringspartiene ikke skriver et eneste ord i innstillingen. Jeg vet ikke om jeg har vært med på noe lignende, at man ikke skriver et eneste ord i en så viktig sak som dette, og det attpåtil på et felt hvor regjeringen visstnok skal ha en klar og tydelig politikk – selv om de ikke har vist den fram ennå.

Jeg håper at sjøfolkene merker seg hvem det er som står opp for deres sak, og hvem det er som skygger banen.

Med det tar jeg opp forslagene vi står bak i innstillingen.

Presidenten [14:00:01]: Representanten Sivert Bjørnstad har tatt opp de forslagene han refererte til.

Runar Sjøstad (A) [14:00:11]: Selvfølgelig er nettolønnsordningen også viktig for regjeringen. Jeg viser til statsrådets vurdering av representantforslaget, og det er også en sak som det er kommet flere høringsinnspill til. Både Det norske Maskinistforbund, Norsk Sjøoffisersforbund, Maritimt Forum og Norges Rederiforbund har avgitt høringssvar.

Det er en samlet komité som viser til at tilskuddsordningen er viktig for sysselsettingen av norske sjøfolk. Nettolønnsordningen er et viktig virkemiddel for norskeide skip til å tilsette sjøfolk. Det bidrar til å trygge arbeidsplassene til norske sjøfolk, gjøre norske rederier konkurransedyktige og ivareta Norges rolle som maritim nasjon.

Nettolønnsordningen i dag har riktignok et tak på 220 000 kr i alle tilskuddsmodellene, med unntak av tilskuddsmodellen for NIS. Ordningen omfatter om lag 13 000 sjøfolk i Norge og er en regelstyrt og rettighetsbasert ordning. Nettolønnsordningen er også tidligere evaluert og var sist evaluert av Holmefjord-utvalget, som ga sin anbefaling i 2021.

Så er det viktig at vi har noen regler, at det blir håndtert i sammenheng med statsbudsjettet. Selv om vi har et regulert arbeidsliv i Norge, hvor vi har et godt lov- og avtaleverk, og hvor partene i arbeidslivet tar sitt ansvar på en god og ryddig måte, er det uten tvil viktig at uten en nettolønnsordning ville flere av arbeidsplassene til norske sjøfolk ha gått over til utenlandske sjøfolk. Flere av de arbeidsplassene i dag ville blitt erstattet. Så framstillingen til representanten fra Fremskrittspartiet, at dette er en ordning som ikke er evaluert, som ikke er tilpasset dagens behov, og som ikke er i tråd med det partene vil ha, er ikke jeg helt enig i. Det er en omfattende ordning, men det må håndteres i sammenheng med statsbudsjettet.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [14:02:55]: Nettolønnsordninga er eit heilt nødvendig virkemiddel for å sikre at norske sjøfolk, som bur i Noreg, lever med norske prisar og den norske bustadmarknaden – og alt sånt – framleis kan vere sjøfolk. Det er eit nødvendig virkemiddel for å oppretthalde det. Saman med arbeidet som blir gjort med å lovfeste norsk løn på norsk sokkel og i norsk økonomisk sone, er desse to områda kanskje dei viktigaste for at vi framleis har norske sjøfolk. Konkurransen er knallhard. Folk som bur i heilt andre land, med heilt andre prisar og lønningar, vil utkonkurrere norske sjøfolk dersom ein ikkje har ei sterk nettolønnsordning.

Taket har også vore eit problem – og blir i stadig større grad eit problem. Spesielt for dei som har lengre utdanning og meir spesialisert kompetanse, og som høgare inntekt, fungerer taket som ei svekking. Så fleire ting bør her styrkjast.

SV går inn for fleire av dei forslaga som Framstegspartiet allereie har sett fram, vi står saman med dei om det, deriblant forslaget som blei lagt fram som laust forslag. Likevel vil eg oppmode representanten Bjørnstad om å vurdere å få det oversendt, for viss Stortinget kan sjå på forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, som peiker på havvind, er det ei heilt ny satsing, eit område som er under oppbygging. Der vil eg tru at også eit samla storting og regjeringa vil vere opptatt av å finne gode ordningar også for aktivitetar som er knytte til det. Eg overskodar ikkje heilt konsekvensen av det forslaget akkurat no, så viss representanten Bjørnstad kan vurdere å oversende det, sånn at vi kan få sett det i samanheng med vidare havvindstrategiar, kunne det vore noko SV absolutt ville ha anbefalt.

Geir Jørgensen (R) [14:05:36]: Norge er et havland, og vi er en stor sjøfartsnasjon. Vi seiler på alle verdens hav, og den kompetansen som norske sjøfolk har, er helt i verdensklasse. Likevel er dette en bransje som er utsatt for et lønnspress, den er sterkt utsatt for sosial dumping, så nettolønnsordningen skal vi i Rødt være varme forsvarere av. Vi er, sammen med Fremskrittspartiet, dem som legger mest midler inn i denne ordningen i våre egne budsjetter, og dette har vi gjort så lenge vi har vært på Stortinget.

I dagens sak går vi inn i forslag nr. 1 og 2, som vi er sammen med Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti om. Så kommer vi også til å støtte det løse forslaget som er lagt fram av representanten Bjørnstad i dag. Som kjent er Rødt det eneste partiet her på Stortinget som har et tydelig standpunkt mot havvind, men vi har ikke noe standpunkt mot dem som skal jobbe på de skipene, på de eventuelle utbyggingene som kommer. Som arbeidsfolk skal de selvfølgelig ha det beste som vi kan gi

dem, og vi synes det er ryddig at også nettolønnsordningen omfatter det.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [14:07:26]: Tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk er et viktig verktøy for å opprettholde den norske maritime kompetansen, for å sikre rekruttering av norske sjøfolk til norskregistrerte skip og for å bidra til at norske rederier får konkurransedyktige vilkår i forhold til vilkårene i andre land. Etter noen utfordrende år for deler av maritim næring er det nå økt optimisme, noe som også reflekteres i antallet sjøfolk og skip i tilskuddsordningen.

Norsk maritim næring kjennetegnes av innovasjon og omstillingsevne. Den norske modellen har vært en viktig forutsetning, og sjøfolkene har vært kjernen i maritim nærings evne til å utvikle seg i takt med endrede behov, teknologier og markeder. I Norge er det tradisjon for høy mobilitet mellom sjø og land. Sjøfolkene bidrar med kompetanseoverføring til ingeniørene, designerne og bedriftslederne om hvilke løsninger som fungerer best i praksis.

Gode, forutsigbare rammevilkår er viktig for den maritime næringen. Regjeringen har derfor styrket tilskuddsordningen sammenlignet med Solberg-regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022, og opprettholdt dette nivået. Dette innebærer en videreføring av ordningen, hvor makstaket for tilskudd per sysselsatt for samtlige tilskuddsmodeller nå er på 220 000 kr, med unntak av i den generelle tilskuddsmodellen for skip i NIS, hvor taket på 26 pst. av tilskuddsgrunnlaget er videreført.

Regjeringen har også valgt å beholde tilskuddsmodellen for NIS lasteskip i utenriksfart, som Solberg-regjeringen foreslo å avvikle. Det er for 2024 bevilget om lag 2,4 mrd. kr til ordningen. Tilskuddsordningen ble lovfestet i 2017.

I tillegg har regjeringen i 2024-budsjettet endret på kriteriene for å motta sjømannsfradrag, noe som innebærer at flere sjøfolk vil være berettiget til å motta fradrag. Nærskipsfarten er viktig for flere lokalsamfunn langs hele kysten. Hvor i landet kystfartvirksomheten utøves, bør ikke bestemme om sjøfolkene får fradrag eller ikke. Endringene kommer sjøfolk som seiler i kystfart, til gode og bidrar til at flere sjøfolk kommer inn under tilskuddsordningen.

Vi ser i dag høy aktivitet i maritim næring, og i 2023 så vi et rekordhøyt antall sjøfolk i tilskuddsordningen. Eventuelle endringer i tilskuddsordningen vil være gjensidig for behandling i de ordinære budsjettprosessene.

Presidenten [14:10:04]: Det blir replikkordskifte.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:10:20]: Mitt første spørsmål til statsråden er som følger: Det første kulepunktet i kapittelet om maritim næring i Hurdalsplattformen er:

«Styrke nettolønnsordningen.» Når kan vi forvente at regjeringen begynner å følge regjeringens politikk?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [14:10:39]: Vi har vært og er – som det er blitt gjengitt fra Hurdalsplattformen – tydelige på at vi ønsker å styrke nettolønnsordningen. Det gjorde vi allerede første år i regjering. I statsbudsjettet for 2022, som vi måtte forholde oss til som første statsbudsjett etter valget i 2021, forelå det et forslag fra Solberg-regjeringen med kutt i ordningen og et makstak på 189 000 kr for seks av tilskuddsmodellene i ordningen. I tillegg skulle man avvikle en tilskuddsmodell. Dette kuttet var på 407 mill. kr. Det første regjeringen Støre gjorde, var å legge tilbake 200 mill. kr for å styrke det som lå der fra før. I tillegg har vi som sagt gjort noe med kriteriene, sånn at et større antall sjøfolk kan være en del av ordningen.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:11:28]: Regjeringen viser hele tiden til et forslag som aldri har vært noen realitet, som aldri ble vedtatt. Solberg-regjeringens forslag for 2022 ble aldri vedtatt. Det har aldri vært nettolønnsordningen i Norge. Da er spørsmålet: Sammenlignet med den ordningen som faktisk var i 2021, det året regjeringen overtok – er tilskuddsordningen dårligere eller bedre enn den faktisk var i 2021? Da snakker jeg ikke om forslaget fra Solberg-regjeringen.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [14:11:58]: Som jeg refererte til, har man gjort noen endringer. Det er flere tilskuddsmodeller som har fått et makstak på 220 000 kr. Så er det noen modeller hvor man ser at ordningen er blitt svekket, men for to av modellene er ordningen styrket. Man må forholde seg til det utgangspunktet som ligger på bordet når man tiltrer i regjering. Det har vi forholdt oss til. Der lå det som sagt et kutt på 407 mill. kr, som vi da styrket med 200 mill. kr, og vi klarte å skjerme og beholde ordningen i de videre statsbudsjettene.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:12:33]: Jeg prøver igjen: Er ordningen i dag, i 2024, i sum bedre eller dårligere enn den faktisk var i 2021?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [14:12:44]: Ordningen er styrket ut fra det utgangspunktet vi hadde. Vi har også fått flere sjøfolk inn i ordningen som følge av at vi endret kriteriene for hvem som har rett til sjømannsfradraget.

Jeg har lyst til å minne representanten om at vi lever i en annen tid, en annen verden, enn hva tilfellet var da Hurdalsplattformen ble skrevet i sin tid. I denne perioden har det vært utrolig viktig for regjeringen å prioritere trygghet og beredskap, noe vi virkelig har gjort til fulle. Vi har vært nødt til å prioritere. Det har vært tøffe

budsjettrunder. Verden har som sagt endret seg, og vi har klart å beholde og skjerme nettolønnsordningen i en sånn situasjon.

Presidenten [14:13:26]: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:13:39]: Jeg har en kommentar til forespørselen fra representanten Knag Fylkesnes, om å gjøre om det ene forslaget til et oversendelsesforslag. Det ønsker vi ikke, og grunnen til det er at det allerede finnes et regelverk for denne typen konstruksjonsskip i NIS som driver på med havvind. Problemet er at kriteriene i ordningen er så dårlige at det treffer veldig få. Det er bl.a. et krav til minimumsbemannning på disse skipene som gjør at veldig mange av skipene ikke treffes. Regjeringen har i over et år hatt et innspill fra partene i arbeidslivet, både fra LO sentralt, fra alle sjømannsorganisasjonene og fra Rederiforbundet, om at man gjør om disse kriteriene sånn at det treffer flere konstruksjonsskip i NIS som holder på med havvind. Det er de innspillene vi ønsker at regjeringen skal legge til grunn for et nytt og bedret regelverk for konstruksjonsskip innenfor havvind i NIS. Derfor opprettholder vi forslaget som det er.

Presidenten [14:14:57]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [14:15:02]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i brukthandellova (innskrenking av virkeområde) (Innst. 332 L (2023–2024), jf. Prop. 86 L (2023–2024))

Presidenten [14:15:14]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Rune Støstad (A) [14:15:47] (ordfører for saken): Dette er en gledens dag for alle som ønsker å drive virksomhet med brukte og kasserte varer. I dag behandler vi brukthandelloven og innskrenking av lovens virkeområde. I praksis betyr det en forenkling for næringslivet og en tilpasning til tiden vi lever i.

I en sirkulær økonomi er gjenbruk, ombruk og gjenvinning av varer og materialer sentralt for å utnytte naturressurser og produkter så effektivt og så lenge som

mulig. Vi har sett at loven har medført en rekke uheldige utslag som har gjort gjenbruk og salg av brukte varer tungvint. Det er derfor på sin plass med en endring, slik at ikke regelverket er en belastning for alle næringsdrivende som ønsker å drive bærekraftig handelsvirksomhet med brukte eller kasserte varer. Loven har heller ikke vært tilpasset de siste 20 års utvikling i næringslivet.

Virksomheter har til nå måttet innhente løyve fra politiet for å kunne selge brukte ting, og føre egen protokoll godkjent av politiet. I 2022 gjorde Nærings- og fiskeridepartementet justeringer i sin tolkning av loven, noe som gjorde at frivillig virksomhet ikke ble omfattet. Det ble godt mottatt. I dag opphever vi brukthandelovens virkeområde på de fleste områder. Det er likevel noen områder som loven vil omfatte, og det er gode grunner for det. Kunstgjenstander, edelsteiner og motorvogner er blant de tingene som fortsatt omfattes av regelverket. Dette er for å kunne forebygge kriminalitet og hvitvasking på varegrupper av høy verdi.

Regjeringen har et tydelig mål om å redusere næringslivets kostnader knyttet til byråkrati med 11 mrd. kr innen 2025. Vi er godt på vei. En innskrenking av brukthandelovens virkeområde er et viktig ledd i denne prosessen. Samtidig må vi få fart på sirkulære krefter i næringslivet. Regjeringen la i mars fram en strategi for sirkulærøkonomi med mange gode tiltak. Blant annet setter regjeringen ned en ekspertgruppe for å komme med virkemidler for å redusere ressursbruken og bidra til en mer sirkulær økonomi. I år kommer det også en ny lov til Stortinget om bærekraftige produkter og verdikjeder.

Forslaget til endringer i brukthandelloven fremmes i dag av en samlet næringskomité. Jeg vil takke komiteen for et godt samarbeid.

Guro Holm Skillingstad (V) [14:18:46]: Jeg og Venstre er veldig glad for at vi endelig har kommet så langt at vi nå skal vedta en opprydning i og en innsnevring av en lov som i lang tid har stått i veien for en helt nødvendig omstilling fra et bruk-og-kast-samfunn til et gjenbrukssamfunn. Brukthandelloven er laget for en helt annen tid, for et annet samfunn. Den er ikke i takt med verden i dag og er et direkte hinder for den veien vi ønsker å gå videre, for fremtiden er sirkulær.

Det skal også bemerkes at dette har tatt lang tid – altfor lang tid. Allerede i 2019 sendte regjeringen Solberg, som Venstre var en del av, ut på høring et forslag om å oppheve brukthandelloven. I oktober 2022 tok både Stortinget og daværende næringsminister, Vestre, opp ballen på nytt. Og nå endelig, i mai 2024, fem år etter at forslaget for første gang ble lagt fram, vedtar Stortinget, forhåpentligvis enstemmig, denne helt nødvendige endringen av en lov som for lenge siden har gått ut på dato.

Denne loven betyr at fra 1. juli blir det betydelig enklere enn i dag å omsette brukte klær, brukte møbler, brukt elektronikk og sportsartikler m.m. Det blir slutt på at det nær sagt er like komplisert å selge en brukt T-skjorte som en brukt bil. Det blir slutt på at en liten brukthandel må listeføre hvert enkelt klesplagg, hver en kopp og hver en liten vare – at det skal føres manuelt i protokoll for så å ligge ukevis på lager før det er lov å selge varen videre.

Jeg vil på vegne av Venstre takke alle dem som har engasjert seg i denne saken – næringsdrivende, miljøorganisasjoner og mange andre. Folk flest er klare for å leve i en mer sirkulær verden, og de næringsdrivende er klare til å ta del i det arbeidet. Som Evangeline Sessford i den lille gjenbruksbedriften Upscale på Sandane i Nordfjordeid sa: Gjenbruk kan ikke være velferd drevet av velgjørende organisasjoner – det må være retningen for framtidens næringsutvikling.

Vi i Venstre har alltid ment at god miljøpolitikk og god næringspolitikk er to sider av samme sak. Opprydning i brukthandeloven er et stjerneeksempel på akkurat dette. Venstre hilser lovendringen som Stortinget nå kommer til å gjøre, hjertelig velkommen.

Statsråd Cecilie Myrseth [14:21:51]: Det er en gledens dag at det i dag er tverrpolitisk enighet om endringene i brukthandeloven. Jeg har merket meg at det er en samlet komité som tilråder at Stortinget vedtar forslagene til endring.

Dagens brukthandelsregelverk er gammeldags, det er utdatert, og det gjør det krevende å drive næringsvirksomhet med brukte varer. Sånn det er i dag, er det mer krevende å drive handelsvirksomhet med brukte varer enn med nye.

I dag tar vi et nytt skritt mot sirkulæralderen. Tenk det! Det skal være enkelt å drive brukthandel i Norge, og vi har mange fantastiske aktører som driver framtidsrettet brukthandel, men som har vært begrenset av loven. Jeg syntes det var passende å markere det med å gå til en liten, fin butikk her i byen – Cirkulær – og kjøpe meg kjole for å komme hit i dag. Det er en liten feiring for meg.

Dagens lov stammer fra en tid der vi ikke hadde digitale plattformer for privat omsetning av brukte varer. Vi hadde heller ikke dagens elektroniske betalingsløsninger. Utvikling av ny teknologi og nye måter å handle på har på den ene siden ført til at en stor andel av bruksalg skjer mellom privatpersoner, noe som faller utenfor lovens virkeområde. På den andre siden har handelsvirksomhet med brukte varer blitt mer sporbar enn tidligere.

Dagens regelverk er ikke tilpasset denne utviklingen. Skal vi få til en grønn omstilling av næringslivet, må vi også stimulere til mer omsetning av brukte og resirku-

lerte varer, men loven har altså vært til stort hinder for det. Vi kan ikke ha en lov som innebærer at næringsaktører må ha tillatelse fra politiet for å selge brukte klær, materialer til resirkulering eller en reparert mobiltelefon, og at de i tillegg må oppfylle krav knyttet til oppbevaring og protokollføring. Jeg syntes saksordføreren oppsummerte veldig godt hva dette betyr, og hva innstillingen innebærer.

Så må jeg si at jeg stusser over kritikken som kommer innbakt fra Venstre. Man hadde åtte år på seg til å gjøre disse endringene som man nå sier endelig kommer – åtte år. I 2019 sendte man dette ut på høring, men man satt da vitterlig i kontorene med næringsminister fra Venstre til 2021. Det ble ikke levert. Nå blir det levert, nå kommer endringen, og vi har sittet et par år i regjering. Det er veldig bra for alle dem som er opptatt av klima og av å handle brukt.

Dette er framoverrettet, det er framtidsrettet, det innebærer store forenklinger for næringslivet, det er bra for klimaet, og ikke minst: Det er også bra for pengeboka til den enkelte.

Presidenten [14:24:48]: Det blir replikkordskifte.

Sivert Bjørnstad (FrP) [14:25:04]: La meg først av alt få benytte anledningen til å gratulere statsråden med ny kjole! Selv har jeg på meg en veldig gammel dress i dag for å feire dagen.

Grunnen til at jeg tok ordet, var at saksordføreren sa at man var «godt på vei» med målet om forenklinger for næringslivet tilsvarende 11 mrd. kr i 2025. Så er det godt mulig at det er forskjellige definisjoner av hva «godt på vei» er. Den forrige oppdateringen jeg så, var fra forrige næringsminister, Vestre, som for kort tid siden sa at det var satt i gang forenklinger for 3,6 mrd. kr – altså ikke gjennomført, men satt i gang. Da hadde man altså satt i gang under en tredel av målet to tredeler inn i regjeringssperioden. Hvor langt har vi kommet på det målet nå?

Statsråd Cecilie Myrseth [14:25:55]: Det er en fin dress, selv om den er gammel, det skal representanten ha.

Det er et stort arbeid som pågår når det gjelder forenkling for næringslivet, og dette er jo et stykke arbeid som vil bety forenkling for næringslivet. Vi har satt store mål for å forenkle ting for næringslivet. Det arbeidet har min forgjenger satt i gang og gjort et godt stykke arbeid med, og jeg skal ta det videre og ta fatt på det viktige arbeidet framover.

Presidenten [14:26:29]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Stortinget tar nå pause, og i samsvar med den annonserte dagsordenen vil det bli votering kl. 15.

Stortinget tok pause i forhandlingene kl. 14.27.

Stortinget gjenopptok forhandlingene kl. 15.

President: Svein Harberg

Votering

Presidenten [15:00:17]: Stortinget går da til votering over sakene på dagens kart.

Votering i sak nr. 1, debattert 28. mai 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Bustadmeldinga – Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet (Innst. 327 S (2023–2024), jf. Meld. St. 13 (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram 50 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Mudassar Kapur på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt
- forslagene nr. 2–7, fra Mudassar Kapur på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 8–10, fra Mudassar Kapur på vegne av Høyre
- forslagene nr. 11–39, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt
- forslagene nr. 40–43, fra Per-Willy Amundsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 44–49, fra Tobias Drevland Lund på vegne av Rødt
- forslag nr. 50, fra Birgit Oline Kjerstad på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslag nr. 50, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede omfanget av ubebodde boliger og boliger som står tomme mer enn ni måneder i året i Oslo, Tromsø, Bergen, Trondheim, Stavanger og Kristiansand, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte innen utgangen av vårsesjonen 2025.»

Rødt og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 85 mot 15 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.07)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 46, 48 og 49, fra Rødt.

Forslag nr. 46 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et nasjonalt program for allmennyttige utleieboliger med en tilhørende finansieringsordning. Ordningen skal baseres på et tett samarbeid mellom staten, kommunene og boligsamvirket.»

Forslag nr. 48 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som lovfester retten til bolig.»

Forslag nr. 49 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forsterke innsatsen mot bostedsløshet, blant annet gjennom å styrke økonomiske ordninger for kommunene som forvaltes av Husbanken.»

Votering:

Forslagene fra Rødt ble med 96 mot 4 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.24)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 44, 45 og 47, fra Rødt.

Forslag nr. 44 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med en ny stortingsmelding om bolig i stortingsperioden 2025–2029.»

Forslag nr. 45 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en oversikt over statens tomtearealer som kan brukes til eller omreguleres til boligformål, og legge frem forslag om bruk av statens grunn til studentboliger og allmennyttige utleieboliger.»

Forslag nr. 47 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre akuttovernatting til alle som trenger det, og lovfeste retten til akuttovernatting.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Rødt ble med 95 mot 6 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.41)

Presidenten: Det voterer over forslagene nr. 40–43, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 40 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide standardiserte planbestemmelser og dokumentasjonskrav som sikrer større likebehandling mellom og innad i kommunene.»

Forslag nr. 41 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forslå endringer i plan- og bygningsloven § 12-4 slik at bestemmelsen kan benyttes mer, for å unngå dispensasjoner og for å få flere økonomisk byggbare reguleringsplaner.»

Forslag nr. 42 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et lov- eller forskriftskrav som gir kommunene en plikt til å gjennomgå en byggesøknad og vurdere om den er fullstendig eller ikke innen en måned etter mottatt søknad. Det samme må gjelde for tilbakemelding på innsendt mangeldokumentasjon.»

Forslag nr. 43 lyder:

«Stortinget ber regjeringen endre plan- og bygningsloven slik at saksbehandlingstiden i byggesaker starter ved mottatt søknad, og at tiden pauses i den tiden saken er mangelfull, uavhengig om mangelen er mindre eller stor. Dersom saken er svært mangelfull, bør søknaden returneres som ubehandlet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 13 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.01.59)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 14, 26, 27 og 29, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forhindre den enorme prisstigningen på boligmarkedet ved å utrede og vurdere nye modeller for budrunder og en gjeninnføring av teknisk takst, og komme tilbake til Stortinget med forslag om tiltak innen utgangen av vårsesjonen 2025.»

Forslag nr. 26 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan prisdannelsen i leiemarkedet i pressområder best kan underlegges demokratisk kontroll.»

Forslag nr. 27 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan ordningen med gjengs leie som grunnlag for leieprisen på kommunale boliger og omsorgsboliger kan avvikles og erstattes av en ordning der leietakerens økonomiske evne legges til grunn for husleiefastsettelsen.»

Forslag nr. 29 lyder:

«Stortinget ber regjeringen tidsbegrense reguleringsplaner for å sørge for at tomteareal som kan benyttes til boligformål, faktisk blir utnyttet.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 88 mot 12 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.16)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 11–13, 16–19, 34, 35 og 37, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en egen tilskuddsordning i Husbanken for bygging av ikke-kommersielle boliger i forslaget til statsbudsjett for 2025.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en boligplan med konkrete mål for å dekke boligbehovet i kommunene, og komme tilbake til Stortinget på eget møte innen utgangen av november 2024.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forhindre at boliger brukes til hoteldrift, ved å utrede virkemidler som hindrer en videreutvikling av at boligsektoren går fra langtidsutleie til dagsutleie, og komme tilbake til Stortinget innen utgangen av vårsesjonen 2025.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en stortingsmelding om hvordan en ikke-kommersiell boligsektor, med pris-, kvalitets- og omsetningskontroll av boliger, kan realiseres.»

Forslag nr. 17 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med aktuelle kommuner og ideelle aktører, sette i gang flere store pilotprosjekter for ikke-kommersielle boliger. Modeller og løsninger som lett lar seg skalere, må prioriteres.»

Forslag nr. 18 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag om hvordan statens tomtearealer og Bane NOR Eiendom kan brukes til å bygge ikke-kommersielle boliger, samt hvordan staten kan bidra til at kommunale tomter kan brukes til og erverves til tomter for slike boliger.»

Forslag nr. 19 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med Kommunalbanken opprette en søkbar pott som kommunene kan søke på for å finansiere oppkjøp av tomter for utvikling av ikke-kommersielle boligområder.»

Forslag nr. 34 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å lovfeste tak over hodet, ved å fremme forslag til lov som sikrer finansiering av og kommunal plikt til å tilby boliger til bostedsløse og andre vanskeligstilte som ikke selv kan skaffe seg bolig.»

Forslag nr. 35 lyder:

«Stortinget ber regjeringen evaluere konsekvensene av at boligtilpasningstilskuddet ble lagt inn i det kommunale rammetilskuddet, samt status for installering av heis i eldre boligblokker.»

Forslag nr. 37 lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å endre regelverket slik at alle nybygg og boliger skal være universelt utformet.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.39)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 21, 22 og 30, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 21 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en mer rettferdig husleielov, gjennom å innføre en rett for leieren til å forlenge en tidsbestemt leieavtale når den løper ut.»

Forslag nr. 22 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en mer rettferdig husleielov, gjennom å innføre en hovedregel om at husleieavtaler skal være tidsbestemte.»

Forslag nr. 30 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utvide kommunenes adgang til å ekspropriere bygninger som står tomme, for å sikre at bygningsmasse som kan benyttes som boliger, blir tilgjengeliggjort til boligformål.»

Venstre har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 85 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.02.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 36, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2025 gjeninnføre tilskuddet til å installere heis i eksisterende bygningsmasse.»

Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 84 mot 16 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.16)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 15, 20, 23–25, 28 og 31–33, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forslaget til statsbudsjett for 2025 styrke Husbankens låneramme ytterligere.»

Forslag nr. 20 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en mer rettferdig husleielov, gjennom å innføre en ufravelig oppsigelsesrett.»

Forslag nr. 23 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp anbefalinger i rapporten fra ekspertgruppen om barn i fattige familier ved å innføre en mer forutsigbar bostøtte for barnefamilier, innen statsbudsjettet for 2025.»

Forslag nr. 24 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med forslag til hvordan Husbanken kan utvikle en finansieringsordning som skal stimulere ikke-kommersielle aktører.»

Forslag nr. 25 lyder:

«Stortinget ber regjeringen senest i statsbudsjettet for 2025 gjeninnføre Husbankens tilskudd til utleieboliger.»

Forslag nr. 28 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i stortingsperioden 2025–2029 komme tilbake til Stortinget med en egen stortingsmelding om leiemarkedet.»

Forslag nr. 31 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en helhetlig revisjon av plan- og bygningsloven med tanke på å standardisere og tydeliggjøre rammene for utarbeidelse av kommunale areal- og reguleringsplaner, hvor det tas hensyn til hvordan lovverket bedre kan tilgjengeliggjøre areal for boligutvikling, samtidig som miljø- og naturhensyn ivaretas i loven.»

Forslag nr. 32 lyder:

«Stortinget ber regjeringen følge opp nullvisjonen om bostedsløshet og sikre at nullvisjonen gjelder for alle som oppholder seg i Norge.»

Forslag nr. 33 lyder:

«Stortinget ber regjeringen skaffe gode data om bostedsløshet og boforhold blant arbeidsinnvandrere og fattige EØS-migranter, blant annet ved å sikre at de regelmessige kartleggingene av bostedsløse omfatter disse gruppene.»

Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 83 mot 18 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.38)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 38 og 39, fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 38 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme med forslag til hvordan kommunene kan få et mer definert ansvar for prosessen med planlegging av utflytting fra foreldrehjem for funksjonshemmede innen vedkommende er 18 år, og at dette skjer i samarbeid med foreldre og med så god medvirkning fra hovedpersonen som mulig.»

Forslag nr. 39 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme med forslag om hvordan reglene for botilskudd og startlån kan samordnes og endres slik at funksjonshemmede kan få en reell mulighet til å by på en bolig.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble med 80 mot 20 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.57)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 9, fra Høyre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2025, legge frem forslag til én enhetlig metode for fastsettelse av skattegrunnlaget for kommunal eiendomsskatt for å sikre likebehandling.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre ble med 74 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.14)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 8 og 10, fra Høyre.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, senest i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2025, komme tilbake til Stortinget med et lovforslag som legger til rette for at flere boliger kan tilbys gjennom alternative boligkjøpsmodeller, herunder regjeringen Solbergs forslag om å åpne for at kommuner kan stille krav om alternative boligkjøpsmodeller i byggeprosjekter.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede muligheten for en felles nordisk byggeteknisk forskrift og felles

byggetekniske krav, for å redusere kostnader og bidra til økt konkurranse.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre ble med 72 mot 29 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.32)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag om økt skattefradrag for BSU.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 67 mot 34 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.47)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 4–6, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en pilotordning hvor private initiativ for bygging av studentboliger kan få tilgang til husbanklån på lik linje med studentsamskipnader og studentboligstiftelser.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå plan- og bygningsloven og byggeteknisk forskrift, med mål om å forenkle regelverk og søknadsprosess og få ned saksbehandlingstiden.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en egen frist for kommunens utsending av et komplett mangelbrev i forbindelse med behandling av byggesøknad, slik at saker reelt blir behandlet i henhold til plan- og bygningslovens frist på 12 uker.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en endring i reglene for byggesaksgebyrer slik at gebyret først reduseres kraftigere sammenlignet med gjeldende regler for reduksjon, og deretter frafalles helt dersom søknaden ikke behandles innen lovens frist.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 61 mot 39 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.06)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 7, fra Høyre og Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for økt digitaliseringstempo innenfor byggesaksbehandling og planarbeid, herunder ta i bruk kunstig intelligens.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 59 mot 42 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen starte en særskilt dialog med de store byene for å sikre raskere saksbehandling av byggesøknader og planprosesser.»

Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Rødt ble med 55 mot 46 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.05.42)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Meld. St. 13 (2023–2024) – Bustadmeldinga – Ein heilskapleg og aktiv bustadpolitikk for heile landet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 28. mai 2024

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hilde Marie Gaebpie Danielsen og Birgit Oline Kjerstad om stans av nye hyttefelt (Innst. 339 S (2023–2024), jf. Dokument 8:121 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Birgit Oline Kjerstad satt fram tre forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Rødt.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge kommunene å stille alle behandlinger av reguleringsplaner for nye hyttefelt i bero.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å innføre en foreldelsesfrist på reguleringsplaner.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak som sikrer at nye hyttefelt ikke tilknyttes strømmettet.»

Det voteres alternativt mellom disse forslagene og komiteens innstilling.

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslagene.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:121 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hilde Marie Gaebpie Danielsen og Birgit Oline Kjerstad om stans av nye hyttefelt – vedtas ikke.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt ble innstillingen vedtatt med 82 mot 15 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.50)

Votering i sak nr. 3, debattert 28. mai 2024

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i sak om Statskog SFs kjøp av AS Meraker Brug (Innst. 315 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Naomi Ichihara Røkkum satt fram et forslag på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget finner det kritikkverdigg at tidligere statsråd Sandra Borch ikke informerte Stortinget på tilstrekkelig vis da saken om kjøpet av Meraker Brug ble behandlet i Stortinget, og mener Stortinget på den bakgrunn kan ha fattet et vedtak i strid med bevilgningsreglementet og lov om Statens pensjonsfond.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 60 mot 40 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.46)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Innst. 315 S (2023–2024) fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om sak om Statskog SFs kjøp av Meraker Brug – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 4, debattert 28. mai 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om å ta bedre vare på matjorda (Innst. 338 S (2023–2024), jf. Dokument 8:122 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten har Torgeir Knag Fylkesnes satt fram fem forslag på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Det voteres over forslagene nr. 1, 3 og 4, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at dispensasjon fra vernet av matjord kun kan gis av en nasjonal planmyndighet.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette et mål om at statlige samferdselsprosjekter ikke skal føre til tap av dyrka mark.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen øke tilskuddet til utarbeidelse av kommunale jordvernstrategier.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 84 mot 17 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.34)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 2 og 5, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem forslag til endringer i jordlova som gir en vesentlig innstramning av muligheten for dispensasjoner fra det generelle kravet om at matjord ikke skal brukes til andre formål enn matproduksjon.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en belønningsordning for kommuner som tilbakefører jordbruksareal som er avsatt til utbyggingsformål i kommunale planer, til LNFR-formål.»

Venstre og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ble med 79 mot 21 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.54)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k:

Dokument 8:122 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rasmus Hansson, Une Bastholm og Lan Marie Nguyen Berg om å ta bedre vare på matjorda – vedtas ikke.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble vedtatt med 83 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.25)

Votering i sak nr. 5, debattert 28. mai 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Lov om endringer i viltloven mv. (endret betegnelse på organ i viltforvaltningen og oppheving av lovvedtak om nydyrking og nedbygging av myr) (Innst. 331 L (2023–2024), jf. Prop. 79 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i viltloven mv. (endret betegnelse på organ i viltforvaltningen og oppheving av lovvedtak om nydyrking og nedbygging av myr)

I

I lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt skal § 4 første ledd nr. 2 lyde:

2. *direktoratet*

II

Lov 11. juni 2021 nr. 82 om endring av jordlova oppheves.

III

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de ulike delene til forskjellig tid.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 6, debattert 28. mai 2024

Innstilling frå næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve og Silje Hjemdal om å styrke nettolønnsordningen for sjøfolk (Innst. 346 S (2023–2024), jf. Dokument 8:110 S (2023–2024))

Presidenten: Under debatten er det satt fram fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3 og 4, fra Sivert Bjørnstad på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen etablere en velfungerende nettolønnsordning for NIS-skip innen havvind. Stortinget ber om at ordningen utformes i tråd med forslaget fra arbeidslivets parter.»

Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 76 mot 25 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.33)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2025 legge frem forslag om å fjer-

ne taket på alle segmenter i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 14 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.10.53)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å lovfeste substansen i dagens tilskuddsordning for sysselsetting av sjøfolk, for å sikre nødvendig forutberegnelighet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å videreføre det arbeidet som ble initiert av Holmefjordutvalget for å forenkle og finne nødvendige justeringer i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk.»

Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 73 mot 27 stemmer ikke vedtatt.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.11)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:110 S (2023–2024) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad, Bengt Rune Strifeldt, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve og Silje Hjemdal om å styrke nettolønnsordningen for sjøfolk – blir ikkje vedteke.

Presidenten: Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble vedtatt med 78 mot 20 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.11.44)

Votering i sak nr. 7, debattert 28. mai 2024

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i brukthandelleva (innskrenking av virkeområde) (Innst. 332 L (2023–2024), jf. Prop. 86 L (2023–2024))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i brukthandelleva (innskrenking av virkeområde)

I

I lov 22. desember 1999 nr. 105 om handelsverksemd med brukte og kasserte ting gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Denne lova gjeld handelsverksemd med brukte og kasserte

1. varer av edelt metall,
 2. edelsteinar og perler,
 3. kulturgjenstandar,
 4. kunstverk, samleobjekt og antikvitetar,
 5. motorvogner og tilhengjarar til motorvogner.
- Departementet fastset nærare forskrifter om kva for varer og gjenstandar som skal reknast for omfatta av verkeområdet etter punkt 1 til 5.

§ 1 nytt femte ledd skal lyde:

Kongen gir forskrift om bruken av lova på Svalbard og kan fastsetje særlege reglar med omsyn til dei stadlege tilhøva.

§ 2 første ledd skal lyde:

Handelsverksemd med og oppkjøp med sikte på sal av brukte og kasserte varer og gjenstandar som nemnt i § 1 første ledd krev løyve frå politiet. Ein må ha løyve alle stader der verksemda vert driven, både på innkjøpsstad og salsstad.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

V o t e r i n g:

Komiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig vedtatt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli satt opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Sak nr. 8 [15:12:17]

Referat

1. (372) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i trygderettsloven (rettens sammensetning, aktiv saksstyring og krav til kjennelser) (Lovvedtak 57 (2023–2024))
 2. lov om endringer i lov om krigspensjonering for militærpersoner og lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner (refusjon av egenandeler ved varig innleggelse i institusjon i utlandet) (Lovvedtak 58 (2023–2024))
 - er sanksjonert under 24. mai 2024
 - Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (373) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tage Pettersen, Sveinung Stensland, Anna Molberg, Sandra Brufnot og Turid Kristensen om landsdekkende institusjonstilbud for barn som har begått alvorlige eller gjentatte lovbrudd (Dokument 8:163 S (2023–2024))
 - Enst.: Sendes justiskomiteen.

Presidenten [15:12:32]: Dermed er dagens kart ferdig behandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 15.13.

